

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 888.

CHICAGO, ILL., 18. SEPTEMBRA (September 18), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

STRUPENI PLINI.

Posebna komisija Lige narodov je podala njenemu zboru poročilo o strupenih plinih, ki se bodo vpotrebli v bodoči vojni, ako pride do vojne. Člani komisije so veščaki, večinoma kemiki, ki so v svojem poročilu opisali dosedaj iznajdene pline in njihove posledice, ako se jih rabi kot vojno sredstvo.

Nekaj vrst plinov se je rabilo v zadnji vojni. Ti plini so izpopolnjeni in novi so iznajdeni, od kar je bilo podpisano premirje in končna vojna. Zadnja vojna je bila morija na debelo in uničevanje na debelo. Bodoča v enakem obsegu se bo razlikovala od zadnje v moriji in uničevanju kakor trustjansko podjetje od delavnice malega obrtnika. Elektrotehnika, plini, letala, eksplozive, vse to se izpopolnjuje v vojnih oddelkih posameznih držav za vojne namene.

S strupenimi plini bo mogoče v bodoči vojni uničiti prebivalstvo mest — ne samo posamezne oddelke armad — ampak prebivalstvo mest in vasi, kakor se uničijo ščurki in podobna mrčes. Letala visoko v zraku bodo sipala smrt ljudem in živalim. Sovražnik bo pokončal sovražnika — drug drugega bosta pokončala. Eden sicer ostane zmagovalec, ampak kljub temu bodo vsi poraženi. To se je pokazalo v zadnji vojni, v moderni vojni modernega človeštva.

Tudi v vojnah prošlosti je trpelo ljudstvo, toda bilo je vendar izven bojnih zon, razun tistega, ki je živelo v krajih ki so se izpremenila v bojišča. V bodočnosti bodo vse v vojno zapletene dežele spremenjene v bojišča. Ogromni topovi bodo nosili smrt in razdejanje na večje razdalje kakor v prošli vojni. Ampak glavni uničevalni faktor bodo eroplani. S pomočjo teh bodo Nemci lahko navalili na Pariz in London in Francozi in Angleži na nemška mesta. Izmetali bodo eksplozive in pline ter odleteli. V nekaj minutah bo mesto v plamenu in ljudje se bodo dušili in umirali v ozračju prepojenim s strupenimi plini. Oddaljeni New York v bodočnosti ne bo več tako varno oddaljen. Pod vodo bodo plule ladje, visoko v zraku eroplani. Nič več ne bo prizanašanja starčkom, ženam in otrokom. Navali na mesta bodo uničili vse kar bodo mogli doseči.

V dobrih starih časih so se bojevali vojaki z vojaki; prebivalstvo za fronto je bilo navadno varno. Ako se je fronta pomaknila v eno ali drugo smer, se je prebivalstvo umaknilo dalj v ozadje. Spredej ga je protektirala armada. V bodočnosti ne bo take protekcije. S posebnimi kemikalijami bodo letalci lahko uničili ne samo mesta in vasi ampak tudi polja. Kar bo v stanju napraviti ena močna dežela, bo zmožna napraviti druga močna dežela. Kajti vse se pripravljajo. Vojna je postala znanost v pravem pomenu besede, znanost barbarske civilizacije.

Liga narodov študira poročila raznih komisij, in ker se zaveda katastrofalnih posledic vsake velike vojne ki bi nastala v bodočnosti, razpravlja, kako preprečiti vojne. Zastopniki vseh dežel obsojajo vojno kot tako in vsi izražajo željo najti pota in sredstva za mirno poravnanje sporov. Strupeni plini jih silijo k temu. In strupeni plini jim ovirajo pota do sporazumov.

Strupeni plini, s kakršnimi se bo v vojni morilo vojake, otroke, žene in starčke, niso edini strupeni plini. Najhujši so tisti, s katerimi se zastruplja razum ljudi v mirnem in vojnem času.

Časopisje siplje dan za dnem ogromne količine strupa. Propagande, ki jih vodi zastrupljen razum, zastrupljajo ljudstva in narode. Hujskanja naroda proti narodu, dežele proti deželi, intrige, izigravanje ignorance v ljudskih množicah, negovanje nevednosti, to so stvari, ki jih lahko prištevamo k strupenim plinom.

Miljarde troši človek v pripravah za ubijanje in razdejanje. Miljarde za takozvano obrambo. Človekov um se muči v laboratorijih, da izpopolni vse, kar ima služiti vojni. In potem se mori in uničuje. Ogromna bogastva, plod trdega dela, plod misli in znoja, kopne kakor sneg ob gorkem pomladanskem solncu. In potem mir in nadaljevanje trpljenja. In pripravljanje na novo vojno.

“Mobilizacijski dnevi”, kakršnega je imela ta dežela 12. sept. je plin, s katerim zastruplja militarizem razum neukih ljudi. Vojne manifestacije, “patriotične” manifestacije, fašizmi, propagandisti diktatur, zagovorniki smrtnih

kazni — vsi ti so sejalcji strupenih plinov. Kadar hočejo, spremenene mirne ljudske množice v divjo drhal. Videli smo to v zadnji vojni, videli nešteto-krat prej, videli po vojni, videli homo isto sliko v bodoče, dokler človekov razum ne postane človeški razum. Družba kakršna je, je odsev večine današnjega človeštva. In ker postaja človeštvo boljše in razumnejše, ker ga silijo nove moralne iznajdbe iskati pota v bolj človeško civilizacijo, jih bo našlo. Razum človeka se bori z razumom barbara in prvi zmaguje. Borba se ni šele pričela, ampak se vrši že dolgo dobo in se bo še dolgo vršila. V tej dolgotrajni borbi gre človek naprej in barbar zaostaja. Danes je nam še blizu, toda pride čas, ko ga ne bo več videti.

Proletarska kultura.

(Poročilo prosvetnega odseka petemu rednemu zboru J. S. Z. v Clevelandu.)

Naše prvo poročilo je skromno — kakor je skromna kultura našega delavstva v Združenih državah.

Prosvetni odsek J. S. Z. je bil ustanovljen na zadnjem zboru iz opravičenih razlogov in z dobrim smotrom. Četrti zbor je uvidel, da je samoosvoboditev delavstva potrebna ne samo na političnem, industrijskem in gospodarskem polju, temveč tudi na kulturnem, to je na polju drame, umetne pesmi, glasbe, literature in znanstva v kolikor naš živelj v Ameriki prodira na to polje. V tem oziru se gibljejo proletarci po vsem svetu. Trpka resnica je namreč, da je kapitalizem že anektiral vse panoge javnega življenja in jih vpregel v svojo službo. Tudi kultura je njegova dekla. Najbolj se to očituje v Ameriki. Leposlovna literatura, drama v besedi in sliki v kinu, umetnost v podobi, glasbi, pesmi itd. je zastrupljena s kapitalističnim duhom in tendenco, vse to služi interesom kapitalizma in reakciji sploh. Trditev, da je kultura svobodna in nepristranska, je laž. Kapitalizem je osvojil in prikrojil po svojih potrebah absolutno vse, kar vedri duha in popolnjuje misel in znanje človeka; okupiral je tisk, šole, knjižnico, gledališče, koncertno dvorano, studio upodabljaljočega umetnika, laboratorij in sport. Kultura je danes kapitalistična, kjerkoli gospoduje roparska trojica najemnine, obresti in dividend. — Naravno je torej, da morajo razredno zavedni delavci iti na delo in ustvariti svojo lastno kulturo ter obenem oteti, kar je še dobrega, iz rok izkoriščevalcev, če nočejo gledati, da delavske mase še nadalje požirajo strup današnje komercializirane kulture.

Ameriško delavstvo se mora osvoboditi iz pesti strupene propagande, ki paradira po deželi pod firmo kulture in udejstviti svojo lastno prosveto. In del te naloge odpade na nas, slovenske delavce, ki smo majhna četa v veliki delavski armadi Amerike.

Naloga delavske prosvetne organizacije je, da med delavci poišče in vsposobi talente za kulturno delo ter da zbira sredstva in pripomočke za to delo. Delavci imamo dovolj takih talentov, samo odkriti in opiliti jih je treba; a kdo so navsezadnje naši priznani umetniki, če ne delavci? Te je treba prepričati, da spadajo k nam in ne k izkoriščevalcem. Prosvetna organizacija mora skrbeti, da imajo delavci svoje glasbeni-

ke, ki bodo gojili revolucionarno himno namesto gosjih patrijotičnih koračnic; svoje pevske zборе, ki bodo opevali proletarsko borbo in zmago, mesto da pevskejo nesramno slavo kapitalističnemu režimu; svojo dramo in svoj oder, na katerem se prikazuje življenje in boj delavstva v pravi luči, ne pa drame, v kateri so najeti hlapci kapitalizma največji junaki, delavci pa nič; svojo lepoznavno literaturo, v kateri ne bo strupa gnile kapitalistične morale. (Delavstvo mora imeti tudi svoje lastne sportne klube, ampak to zaenkrat še ne spada v naš delokrog). Kar je klasične umetnosti, bodisi v drami, pesmi, glasbi, podobi itd., ki ni zastrupljena in katero cenimo, jo radi sprejmemo in ohranimo kot drago svetinjo človeškega napredka, toda novejši komercializirani in prostituirani umetnosti in kapitalističnemu nestvoru kulture sploh mora veljati naš boj.

To so bili razlogi, ki so vodili četrti zbor J. S. Z. k ustanovitvi prosvetnega odseka. Odsek se je ves čas svoje eksistence zavedal poverjene mu naloge, ali moral je ostati v mejah naših razmer in sredstev. Odsek se je parkrat sestal in rešetal vprašanja, katera je treba rešiti. Najprvo je bilo treba pregledati naše polje. V ta namen je odsek sestavil vprašalne pole in jih poslal vsem klubom naše zveze. Odgovori, ki smo jih prejeli, so nam dali približno sliko kulturnega življenja v naših naselbinah. Slika ni razveseljiva. Velika večina naših klubov ne deluje samostojno na prosvetnem polju, dasi mnogi naši sodruzi delujejo pri drugih društvih na odru, v pevskih zborih itd. Izjeme so le klubi v Chicagi, Clevelandu, Waukeganu, Clintonu, Barbertonu, Canonsburgu in Detroitu. Štirje izmed teh klubov imajo svoje pevske zборе, namreč v Clevelandu, Detroitu, Barbertonu in Canonsburgu. Ostali (izmed prej omenjenih) imajo samo dramske odseke. Svoje knjižnice imajo klubi št. 1 in 20 v Chicagi, št. 27 v Clevelandu, št. 47 v Springfieldu, št. 114 v Detroitu, št. 225 v Avelli in št. 13 v Sygnu. Mogoče, da ima tudi kakšen drug klub knjižnico, ne da nam bi sporočil na tozadevnih polah, ki smo jih razposlali tekom tega poletja.

So naselbine, v katerih klubom na dramskem polju ne bi bilo mogoče delovati, so pa tudi take, v katerih bi imeli v tem oziru zelo hvaležno polje. Vsak klub pa bi lahko imel svojo knjižnico, vsak bi lahko prirejal predavanja ali bil na kakršenkoli način aktiven na polju prosvetnega dela.

Zelo aktiven v tem oziru je klub št. 1. V zadnjih dveh sezonah je priredil lepo število dramskih predstav s sijajnim gmetnim in moralnim uspehom; priredil je tudi več znanstvenih in političnih predavanj. Vpliv tega kulturnega dela se že vidi med Slovenci v Chicagu; klub št. 1 ima zagotovljeno občinstvo, ki se več ne zanima, niti ne zanaša na druge igre. — Ne smemo reči, da ne manjka diletantov in dobre volje tudi v drugih naselbinah, kjer so naši klubi, toda naše informacije nam kažejo, da je premalo vodilnih moči in materialnih sredstev. Manjka tudi pripomočkov. Čikaški klub si je sam nabavil veliko zbirko iger in tudi nekaj kulis za oder, kar drugi klubi z majhnimi financami ne morejo storiti. Na vsak način je torej potrebna nekaka centrala v naši zvezi, ki bo oskrbovala klube z igrami in drugimi pripomočki ter potreščinami proti kolikor mogoče nizki odškodnini. To mora biti cilj prosvetnega odseka.

Zaenkrat pridejo v poštev le štirje predmeti kulturnega dela med našimi delavci v Ameriki, ki so: drama, pesem, knjižnica in poljudna znanstvena pre-

davanja s stereoptičnimi slikami, kjer je mogoče. — Drama in petje imata še največ privlačnosti. Ako pogledamo v splošnem po naših odrih v Ameriki, vidimo, da so se pomnožili za lep odstotek v zadnjih petih letih. Toda kaj še vidimo? To, da se nič ne izbira, kaj naj pride na oder. Celotni naši klubi delajo ta greh. Samo da se ljudje smejejo, pa je dobro — pa naj bo igra še tako puhla, jalova in bedasta. Nismo proti dobrim komedijam, čeprav so prazne na vsebini, ampak naši klubi morajo skrbeti, da pridejo na oder tudi delavske igre, revolucionarne drame zlasti ob pomembnih obletnicah kot je Pariška komuna, prvi maj itd. Prosvetni odsek mora gledati, da bodo klubi preskrbljeni s takimi igrami. Odsek ima tudi skrbeti, da dobe klubi že spisane uloge za vsako igro ter navodila za pravilno igrivodstvo. Še sčasoma bo treba misliti tudi na kostume in druge pripomočke za dramske odseke v klubih. — Kot že omenjeno, imajo samo štirje naši klubi svoje pevske zборе. Kar je med sodrugih dobrih pevcev, so navadno člani drugih pevskih zborov, če so aktivni. Odsekova dolžnost je, da klubi organizirajo svoje pevske zборе, kjerkoli so moči in pevodnje na razpolago. V ta namen naj odsek skrbi za zbirko not primernih pesmi, s katerimi se zalagajo naši pevski zbori. — Kjer je le mogoče, naj bi klubi tudi ustanovili svoje godbe ali orkestre. — Velike važnosti je tudi klubova knjižnica in z njo v zvezi čitalnica, v kateri bi bili na razpolago delavski časopisi, revije in knjige, ki so proste strupene propagande. V mislih imamo tudi potovalno knjižnico. Knjige, najboljše in najnovejše, bi nabavila centrala in jih krožila od kluba do kluba, od mesta do mesta. — Klub v večjih naselbinah bi ne smel biti v zimskem času brez predavanja. To lahko opravijo zmožni domači sodrug, a kjer jih ni, tja bi treba poslati predavatelja.

Vse to, in še veliko več se nahaja v področju prosvetnega odseka J. S. Z. To je v kratkih potezah očitano delo, ki čaka odsek v bodočnosti, če mu peti zbor ne prekriža računov in če bodo na razpolago potrebna sredstva. Odsek bi lahko razširil svoje delovanje tudi na podporni društva, ki so včlanjena v Izobraževalni akciji, in sploh na vsa tista društva, ki se hočejo pridružiti. Na ta način bi prosvetni odsek Jugoslovanske socialistične zveze združil vse napredne kulture delavce med ameriški Jugoslovani v eno močno falango, katera bi bila močna opora razširjanju socialistične misli med našim delavstvom v Ameriki. Žal, da nismo dobili več informacij s tega polja med Srbi in Hrvati, a približno vemo, da ni med njimi nič boljše kot med Slovenci. Zato priporočamo, da so v bodočem prosvetnem odseku zastopane vse jugoslovanske narodnosti, ki so organizirane v J. S. Z.

Končno predlagamo zboru sledečo

resolucijo:

Peti redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze v Clevelandu, O., uvideč neobhodno potrebo samostojnega kulturnega gibanja med jugoslovanskimi delavci v Združenih državah v svrhu, da se naši delavci osvobodijo izpod strupenega vpliva kapitalistične lažne kulture, sklene:

Prosvetni odsek J. S. Z. naj vrši še nadalje nalogo, katero mu je odmeril prejšnji zbor. Zbira naj vse potrebne informacije o prosvetnem delovanju med jugoslovanskimi delavci v Ameriki in naj skuša na podlagi danih moči in sredstev zaobrniti to delovanje v tir proletarske kulture, ki bo služila interesom in ciljem razredno zavednega delavstva. Odsek naj skuša v spo-

razumu s tajništvom in eksekutivo J. S. Z. organizirati centralo za oskrbovanje klubov J. S. Z., društev Izobraževalne akcije in drugih naprednih organizacij, ki se pridružijo, z igrami, ulogami ter drugimi potrebščinami za oder, dalje z notami za pevske zборе, knjigami za potovalno knjižnico in lokalne knjižnice ter čitalnice in s predavatelji ter s pripomočki za predavanja o poljudnih znanstvenih in drugih predmetih. Klubi J. S. Z. in društva izven naše organizacije, ki stopijo v prosvetno centralo, naj odškodujejo odsek za prejete potrebščine kakor bo že določila eksekutiva J. S. Z.

V svrhu, da se naše prosvetno gibanje razširi na vse jugoslovanske narodnosti, naj bodo te narodnosti proporcionalno zastopane v odseku.

Prosvetni odsek mora osebno poročati o svojem delu na prihodnjem rednem zboru J. S. Z.

Prosvetni osek J. S. Z.: Ivan Molek, Joško Oven, John Olip.

(Opomba uredništva: K tej resoluciji je zbor dodal še dodatno resolucijo, tikajoča se nalog Izobraževalne akcije J. S. Z., ki je ustanova društev pod okriljem J. S. Z. Priobčena je v zapisniku zбора.)

Kandidatje in volilci.

K. T.

Sedanji predsednik Coolidge, ki je kandidat republikanske stranke za ponovno izvolitev, je bil rojen na farmi, kar se lahko izve iz slik ki jih kažejo v kino-gledališčih in iz časopisov. To poletje si je vzel počitnice in šel očetu pomagati spravljati pridelke. To, da je bil rojen na farmi, dokazuje, da je prijatelj farmarjev in farmarji naj glasujejo zanj. Ker dela na farmi, dokazuje, da je prijatelj "dela" in delavci bi morali glasovati zanj, ako imajo še kaj samoponosna. Fotografiji, ki morajo slediti Coolidgu na farmo in kamor se gane, razun v par krajev, ne bodo glasovali zanj ampak najbrž za Fosterja. Toda delavci in farmarji, vsi skupaj na volišče za našega dičnega Coolidga.

Mr. Davis je predsedniški kandidat demokratske stranke. Pred nominacijo je bil eden izmed pravnih zastopnikov Morganove finančne hiše in zastopal je kot odvetnik tudi nekaj drugih velikih kompanij. Zadnjih par tednov je postal velik zagovornik delavskega ljudstva in farmarjev. Delavci store greh, ako ne glasujejo za Davisa, kajti če ne bo izvoljen bo šel zopet k Morganu v službo. Če bo pa izvoljen, in izvoljen bo ker sam trdi da bo zmagal, bo služil ljudstvu, absolutno, kajti z Wall Streetom je prekinil vse stike in mi, zavedni delavci mu verujemo.

Ni ga srečnejšega ljudstva kakor je ameriško in ni jih boljših kandidatov kakor so ameriški. Presrečna dežela! Vsi so za ljudstvo, prav vsi, vsi dihajjo, spe, govore in šetajo za — ljudstvo! Presrečno ljudstvo!

Foster, ki se mu pred par meseci niti sanjalo ni da bo kandidat, ker je mislil agitirati za La Folletta, je iznašel "nov" evangelij. Sviri,

roti, apelira in prosi to presrečno ameriško ljudstvo, naj glasuje zanj, kajti sedaj je nesrečno, zapeljano, zatirano, prodajano, izdajano, potlačeno v blato, Bog se ga usmili! Vsi delavci bi morali glasovati za Fosterja in treba priznati, — mnogi bi radi, pa nimajo volilne pravice, in to je slabo za Fosterjevo kandidaturo. Sicer pa je Fosterju vseeno, glavno je, da se uganja dirindaj, da ljudje ne zadremljejo in da dajejo peneze.

Kaj pa La Follette? Da, tudi on je kandidat. Kot čitamo v listih in kot nam pripovedujejo Coolidge, Dawes, Davis in Foster, je La Folletteova kandidatura za ameriško ljudstvo velika nesreča in vsi se trudijo, vsak na svoj način, da jo preprečijo, nesrečo namreč. Seveda, delavci smo jim hvaležni za trud, ki ga imajo, da nas obvarujejo pred La Follettom. La Follette je že dolgo skregan s trusti, — pravijo da ves čas svojega političnega življenja. Bankirji ga nimajo radi in zagovorniki prosperitete in oportunitet trdijo, da je La Follette skoro socialist in socialisti, če zmagajo, bi napravili iz te bogate dežele pravo beračijo in ljudje bi hodili okrog raztrgani, bosí in lačni. Morgan, Gary, Rockefeller in celo Ford bodo glasovali za Coolidgea in agitirajo za Coolidgea zato, da obvarujejo to deželo pred peklenščkom La Follettom. Vsi bogataši so proti La Follettetu, ker ne marajo, da bi ameriško ljudstvo stradalo in bilo oblečeno v cape. Kako dobri so ameriški milijonarji!

Edini nevaren kandidat je torej La Follette. Če nočemo verjeti Morganu in "Wall Street Journalu," moramo verjeti Fosterju in Bartulovičevemu Čaletu, ki je prišel iz starega kraja in so mu ciganke, ki se razumejo na zvezde, povedale, da je La Follette strašno slab človek. Čali ve, ker je bil v Macedoniji in se je tam mnogo naučil.

Prijatelji delavci, dobro premislite, predno oddaste svoj glas — La Follettetu. Predno boste šli na volišče čez nekaj tednov si še enkrat predočite vse kandidate in nikar ne pozabite, da so vsi, prav vsi vaši prijatelji, in edini, ki vam je po zatrdilu vseh nevaren, je — La Follette.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic.

Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

888

SEMINTJA.

Delitev ki se izplača. — Novice. —
Vojni stroški in povojne kupčije. —
Hughes in Rusija. — Dvojna mera. —
"Mobilizacijski" fiasko. — Pretepi. —
Neenake obsodbe.

Dne 11. septembra sta imela v New Yorku "prize fight" ameriški zamorec Wills in Argentinec Firpo. Wills je zmagal. Do 80,000 ljudi je bilo v areni, ki so plačali \$475,000 vstopnine. Firpo je dobil \$150,000, Wills \$150,000 in promoterji (priređitelji) okoli \$175,000. Razun teh imajo promoterji tudi druge dohodke, ker znajo oguliti nevedne ljudi. Tistim, ki niso imeli sredstev da bi se peljali v New York, je bil potek boksanja sporočen potom radio-telefona.

Čikaška "Tribune" piše, da so bili med udeleženci večinoma delavci in da so se za "fight" zanimali večinoma delavci, ter vprašuje, kje je "potlačeni ameriški proletariat". Dogodek v newyorški areni dokazuje, da se ameriškemu "proletariatu" ne godi slabo, sklepa Tribuna, in izvaja, da radikalni agitatorji v tej deželi nimajo vzroka obstojati.

V Bloomingtonu so imeli dne 10. septembra manifestacijo illinaiski člani organizacije Ku Klux Klan. Listi poročajo, da se je je udeležilo do 25,000 ljudi, ki so prišli z avtomobili in posebnimi vlaki iz raznih krajev Illinoisa.

Take in podobne novice dokazujejo, da je v Ameriki zelo veliko neumnih ljudi. Pripravljene so trošiti stotisočake in milijone za stvari ki jim niso v nikako korist. Za svoje interese se ne zanimajo, in ako se, je njihovo zanimanje obrnjeno v napačno smer.

Med vojno je dala ameriška vlada zgraditi 218 lesenih ladij, ki bi ji služile v vojne namene. Te ladije stanejo ameriške davkoplačevalce 235 milijonov dolarjev. Sedaj jih je prodala za četrtiljona dolarjev. Razun lesenih je zgradila tudi število betonskih ladij, ki ji niso prinesle ničesar razun stroške. Lesene ladije bodo zažgali in neka družba je plačala vladi omenjeno vsoto le za železo in druge kovine, ki jih je bilo treba rabiti pri gradnji ladij poleg lesa.

F. A. Mackenzie piše iz Moskve, da je "Pravda" obdolžila državni oddelek ameriške vlade, da popira "revolucionarna" gibanja in da njeni agentje provokatorji kujejo zarote in vprisrjajo atentate z namenom, da diskreditirajo komuniste. Mackenzie pravi, da je ameriški dr-

žavni tajnik Hughes izmed vseh zunanjih državnikov najbolj obsovačen človek v Rusiji. Hughes je voditelj propagande proti priznanju sovjetske vlade. Rusija želi ameriško priznanje in trgovsko pogodbo z Zedinjenimi državami, ameriška vlada pa se vztrajno brani stopiti v stike s "sovjetskimi krvniki v Moskvi". Tudi to bo prešlo s časoma, kakor je v evropskih deželah.

Spanija, nekdanj mogočna velesila, ima že leta težave v Moroku, ki je na papirju španska kolonialna posest, toda upornih Mavrov ne more ukrotiti. Na tisoče španskih vojakov je padlo na maročanskih bojiščih, tisoče jih pada sedaj. Diktator Primo Rivera, sedanji krmar Španije, je v stiskah. Špansko ljudstvo je naveličano nesrečne vojne in sito večnih fiaskov. Primo Rivera je ob nastopu svoje vlade obljubil podjarmiti Mavre, reorganizirati špansko armado in izboljšati gospodarske razmere v Španiji. Španija je taka kot je bila in Riverov režim se šibi. Špansko ljudstvo stoka v bedi in neznanju. Rešitev Španije je v duševnem preobratu španskega ljudstva, ki pa še ni blizu.

Mussolinijeva vlada je poslala na poset v luke raznih držav vojno ladijo Italia, da "utrudi prijateljske stike med Italijo in drugimi deželami". Tako je Mussolinijeva vlada poslala svojo ladijo tudi v Leningrad in sovjetske oblasti so jo prijateljsko sprejele ter priredile Italijanom pojedino, ki so jo dan pozneje Italijani vrnili. Oboji so se sporazumeli, da ob tej priliki ne bo napitnic in slavospevov eni ali drugi deželi. Demonstracij proti Mussolinijevi vladi ni bilo. Italijanska vlada je poslala svojo ladijo tudi v Mehiko. Mehiška vlada je sklenila zastopnike Italije prijateljsko sprejeti in jim prirediti pojedino, kakor je v navadi ob takih prilikah. Mehiška komunistična stranka je izdala manifest, v katerem strogo obsoja Obregonovo vlado radi tega sklepa in poziva mehiško delavstvo, naj demonstrira proti Obregonu in Mussoliniju, "morilcu italijanskih delavcev in kmetov". Tu nastane vprašanje: Zakaj ne bi bilo tudi Obregonovi vladi dovoljeno to kar komunisti dovolijo ruski vladi?

"Mobilizacijskemu dnevu" se je baje odzvalo 16.000.000 ljudi, ki so pokazali svetu, da je ameriško ljudstvo pripravljeno braniti svojo deželo. V resnici je bil mobilizacijski dan velik fiasko. V Chicagi so paradirali večinoma najslabše plačani delavci, klerki, ker so jih delodajalci nagnali v parado. Navdušenja ni bilo in ameriško ljudstvo je dne 12. septembra vedelo samo iz poročil v listih, da je "mobilizacija" v teku.

Na Kitajskem civilna vojna, v Moroku voj-

na med Španci in Mavri, revolucija v Georgiji, revolucije v centralni in južni Ameriki, zarote na Portugalskem, vojna napetost na Balkanu, tak je mir v Aziji, Evropi, Afriki in Ameriki. Na Kitajskem se tepejo razni poglavarji za prvenstvo, Georgija rebelira, ker bi se rada otrešla ruske vlade, drugod pa se pretepaajo iz navede in dolgega časa. Georgija je dežela oljnih vrelcev in za Rusijo pomeni zaklad, ki ga ne bo pustila iz rok. Škoda življenj, ki so zapadla smrti v najnovejši georgijski revoluciji.

Leopold in Loeb, mlada morilca, ki sta bila dne 10. septembra obsojena v dosmrtno ječo za en-prestopok, in na 99 let ječe za drug prestopok, bosta kmalu pozabljena in dnevno časopisje je našlo že druge "senzacionalne" umore in "spolne škandale" za pitanje publike, ki hoče "zanimive novice". Pravičniki, ki mislijo da je smrtna kazen najboljše sredstvo za omejevanje zločinov, se jeze na sodnika, ker je izrekel tako milostno kazen. Samo vislice bi jih zadovoljile.

Nelson J. Beaton iz East Chicage je bil obsojen pred sodnikom M. J. Smithom na pet let ječe, ker je vozil avtomobil v pijanosti. Bil je aretiran v drugič radi enakega prestopka. Prva kazen ni pomagala in sodnik je izrekel upanje, da bo Beatenu pet let dovolj za stremenje. Beaton se najbrž čudi strogemu sodniku, ker ve, da se obsodbe ne izrekajo v enakih slučajih po enakem merilu.

Zapisnik petega rednega zбора J. S. Z.

V tej izdaji Proletarca je priobčen zapisnik V. rednega zбора JSZ. Prečitajte ga pazno, kajti mi priobčujemo zapisnike naših sej in zborov zato da jih čitajo naši člani, ne pa samo naši nasprotniki, ki ga bodo natančno prebrali.

Vsa poročila, ki so bila podana na temu zboru, so važna. Ena so bila že priobčena, ena so v tem zapisniku. Preglejte poročilo tajnika. Člani klubov naj pazno preštudirajo pregled stanja klubov, ki je vključen v tajnikovem poročilu.

Zanimiva je bila diskuzija o Proletarcu, ki je sledila upravnikovemu in urednikovemu poročilu. Prečitajte oba in potem čitajte razpravo.

Mi ne skrivamo naših zapisnikov in naših računov. Mi jih objavljamo, da so dostopni vsakemu, prijateljem in neprijateljem. Bilo bi pošteno in prav, če bi se tega pravila držale tudi tiste organizacije, ki veliko kriče čez druge, same pa poslujejo za zaprtimi vratmi. In ena takih organizacij je tudi takozvana jugoslovanska sekcija W. P., ki se boji objavljati svoje račune in zapisnike. "R." in "D. S." objavljata edino izkaze radi agitacije, in to je vse. Vse drugo je "tajno", ali pa se sporoča zaupnikom potom cirkularjev, katerih vsebina pa je večinoma zavita in ne odgovarja resnici.

Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij.

(Poročal Anton Garden petemu rednemu zboru J. S. Z.)

(Nadaljevanje.)

Druga možnost za podržavljenje teh in drugih industrij je, da bi delavstvo v doglednem času, recimo v teku dvajset let, napravilo tako velikanski korak naprej, da bi bilo v procesu socializacije odločujoča sila. Odločujočo moč pa bo imelo, če postane razredno-zavedno in zgradi svojo politično in strokovno organizacijo do popolnosti. Na ta način bi bilo mogoče doseči vse glavne zahteve, ki so zapopadene v prej omenjenih načrtih. V slednjem slučaju bi bilo socializiranje obeh industrij delavsko in ne kapitalistično in v interesu delavstva, ter vse družbe. S predložitvijo načrtov za socializacijo transportnega sistema in premogovniške industrije je bil storjen važen korak, ki se ga ne more precenjevati. Izdelati načrt v podrobnostih je samonasebi veliko delo. Ampak organizirano delavstvo čaka še težja naloga: Propagirati načrte, vršiti propagando za socializacijo, seznanjati "javno mnenje" s koristmi, ki jih bo imela družba od kolektivnega lastništva in uprave. In s to vzgjo je treba začeti med delavci najprvo. Predno bomo dosegli, da bo delavstvo "zrelo" za stvar, to je da ga zanjo pridobimo, bo vzelo časa, energije in materialnih sredstev. Ob enem pa ne smemo pozabiti, da rabimo za tako delo zmognih sil.

Priznati se mora, da so železničarske organizacije storile v tem oziru že precej vzgojevalnega dela (vsaj skušajo ga vršiti, kar dokazuje, da imajo voljo za stvar) posebno med svojim članstvom, pa tudi med splošno publiko. V ta namen so ustanovile tednik "Labor", ki je danes zelo vpliven in najbolj razširjen delavski list te vrste v Zedinjenih državah; tiska se ga skoro v pol milijona izvodih.

Povsem druga je s premogarsko organizacijo. Kljub temu, da se je U. M. W. potom svoje konvencije izrekla za socializacijo premogovnikov, vzlic temu, da je odbor, ki je imel predložiti načrt za podržavljenje istega pazno sestavil in ga prošlo leto objavil z gesto, ki je bila v prilogi započete akcije, je sedanja administracija premogarske unije nasprotna vsakemu načinu podržavljenja in je naravno tudi proti predloženemu načrtu.

Še nekaj besed o načrtih samih. Kljub temu, da med delavstvom še ni velikega zanimanja zanje, posebno ne med premogarji, je bil s formuliranjem obeh programov storjen skoro bi rekel najvažnejši konstruktivni korak ameriškega delavstva, če že ne v vsi zgodovini, pa

vsaj v sedanji dobi (od pričetka A. F. of L.) Važen je, ker vodi v novo tendenco in orientacijo strokovnih unij ameriškega delavstva v najvažnejšem vprašanju sedanje družbe, tikajoč se problema privatne svojine proizvajalnih in distributivnih sredstev. To vprašanje je ekonomsko, socialno in politično ob enem. Ta korak dokazuje, da se strokovne organizacije polagoma oprijemajo socialističnega programa, akoravno je večini izmed njih beseda socializem še zoperna in odurna.

Kakšen preustroj ekonomskega reda organizirano delavstvo v teh načrtih zahteva? To je važno vprašanje, kajti oba obrisa podajata sliko, kako bi funkcionirala prizadeta industrija po reorganizaciji (načrta se med seboj namerič razlikujeta, tako v detajlih kakor v splošnem); zanimivo je tudi vedeti, kakšno stališče zastopajo delavci prizadete industrije z ozirom na njihove pravice, dolžnosti in odgovornosti, nadalje o vodstvu industrije, ki naj bi bilo sestavljeno iz zastopnikov delavcev v obratu, tehničnega osebja in konsumentov ter predstavnikov vlade, ki bi zastopali državo, posestnico industrije. Oba načrta se precej približujeta principom zadružnega socializma (Guild Socialism), katerega smoter je reorganiziranje družbe po poklicih in funkcijah posameznika, oziroma skupin, na industrialni podlagi. Največja važnost obeh načrtov je v tem, da sta oba konkretna ter podajata precej jasno in realistično sliko prehodne dobe v novo družbo; značilna sta tudi v tem, da pokazujeta prebujenje ameriških strokovnih unij, ki pa se seveda počasi vrši. Treba bo še ogromnega vzgojevalnega dela, predno bo take programe mogoče realizirati.

Delavstvo in uprava industrije.

V zadnjem času se pojavlja vprašanje, dali naj unije sodelujejo v upravi privatne industrije, o katerem je dobro, da spregovorimo par besed. Da je to vprašanje precej važno, je razvidno iz razprav med ožjimi vodilnimi delavskimi krogi in med prizadetimi organizacijami. Akoravno ni to vprašanje za ameriško delavstvo povsem novo (Združeni krojaški delavci so se že pred nekaj leti odločili za sodelovanje v upravi privatnih podjetij) je postalo posebno važno z uvedbo načrta v železniški sistem B. & O. družbe, ki ga je predložila unija Mednarodnih strojnikov. Obe stranki sta se zedinili za sodelovanje, katerega namen je izboljšati delovne razmere in obratni sistem. Glavne točke sporazuma so: družba prizna unijo; pospeševanje kooperacije med organiziranim delavstvom in upravo družbe za izboljšanje produkcije in znižanje obratnih stroškov; pravična delitev med delavstvom in družbo tistega dobička, ki se ga napravi kot rezultat te kooperacije. Pred nekaj meseci je sprejela Kanadska narodna železnica (državna) enak sistem za sodelo-

vanje z delavci. Tudi nekatere druge ameriške železnice so se pričele zanimati za ta načrt, poznan pod imenom "B. & O. Plan".

Da tudi ta korak pomeni povsem novo taktiko ameriških strokovnih unij, nam bo jasno iz dejstva, da je v nasprotju z njihovim prejšnjim stališčem, ki ga je zavzemala večina unij z ozirom na tehnični razvoj proizvodnih sredstev, kot strojev in modernih sistemov za zvišanje produkcije. V preteklosti je namreč večina unij direktno in indirektno nasprotovala upejljavanju novih strojev, izpopolnjevanju strojev in sistemom, ki so dvigali produkcijsko silo s pomočjo akordnega dela, bonusa od nadkoličine izvršenega dela ter drugimi podobnimi načini. Argumentirale so, da stroji pehajo delavce v brezposelnost; nasprotovali so raznim "efficiency" sistemom iz razloga, da služijo izmozgavanju delavčeve sile, kar je neizpodbita resnica. Rezultat te dobromisleče toda povsem kratkovidne taktike je ta, da so se stroji vseeno uvajali in produkcijski sistemi vidoma izpopolnjevali, unije pa so na škodi, ne radi strojev, ampak radi kratkovidnosti, ker niso razumele zakonov kapitalističnega razvoja. Lahko bi naštel več unij ki so okamenele v svojem razvoju, toda ne izključno radi te taktike.

(Konec prihodnjšč.)

Eksekutiva W. P. v boju z glasili narodnostnih federacij.

Eksekutiva Workers' Party ima večne spore z glasili narodnostnih federacij svoje stranke. V teh sporih je izgubila en poljski dnevnik (v Detroitu), češki dnevnik "Spravedlnost" in njegovo tiskarno in en češki tednik. Spor ki ga je imela s prejšnjimi uredniki "Radnika" je poravnal v prilog Fišerju.

Eden največjih njenih listov (kolikor se jih še prišteva k glasilom W. P.) je newyorški nemški dnevnik "Volkszeitung". Urejuje ga L. Lore, s katerim sta Foster in Ruthenberg mnogokrat v nesoglasju, večasi naravnost v sporu. Nedavno pa je upravništvo tega komunističnega dnevnika sprejelo oglaševanje bondov posojila Hortyjevemur režimu na Ogrskem. Razumljivo je, da je bilo to nekomunistično dejanje. Eksekutiva W. P. je pisala komunistični družbi ki izdaja Volkszeitung ostro pismo in ji dala ukor. Ne samo to: Od lista zahteva, da napiše "grevngo", mesto grevng pa je tajnik-zapisnikar družbe odgovoril eksekutivi W. Pa., da bi morala biti vsaj toliko pravična kakor kako kapitalistično sodišče in dati obtožencu priliko, da se zagovarja. Foster in Ruthenberg sta zopet odgovorila v imenu eksekutive in grajata upravništvo lista naprej ter zahtevata da se "spokori". Kaj neki bi pisala, če bi bila npr. "D. S." vsaj polovico toliko vpoštevana kakor je Volkszeitung?

Delavec ni nobena občudovanja vredna božanska prikazen, zato ker je delavec. Delavske zavesti mu je treba, potem šele je kaj vreden.

LEONID ANDREJEV:

RDEČI SMEH

Odlomki najdenega rokopisa
Preložil Vladimir Levstik.

(Nadaljevanje.)

Tretjo ali četrto noč, z gotovostjo ne vem več, kdaj je bilo, sem legel za trenotek ob nasipu, in kakor hitro sem zaprl oči, že je bila pred njimi znana slika: kos modre tapete in nedotaknjena prašna karafa na moji mizici. V sosednji sobi — tako, da jih ne morem videti — pa sta moja žena in moj sinko. Le na mizi je gorela svetiljka z zelenim senčnikom; torej je bila gotovo noč ali večer. Nepremično je stala slika pred mojim duhom, tako sem mogel z vsem mirom in z vso pozornostjo gledati tapeto, opazovati igro luči v kristalni karafi ter premišljati o tem, zakaj neki sin še ne spi: saj je bilo že pozno v noč, in že davno bi moral biti v postelji! Še enkrat sem nato pogledal tapeto, vse krivulje vzorca, srebrne cvetlice, girlande in trakovke — nikdar si nisem mislil, da tako natančno poznam svojo sobo. Včasih sem odprl oči ter sem videl črno nebo s čudno lepimi ognjenimi pasovi počez, in sem jih zopet zaprl, videl zopet tapeto in karafu ter premišljal, kako da moj sin še ne spi: saj je noč, že davno bi moral spati. V moji najbližji bližini se je razpočila granata, nevidna moč je vrgla moje noge vstran in nekdo je glasno zakričal — tako glasno, da je prekričal celo pok eksplozije. "Zopet je kdo mrtev," sem si mislil, a nisem se ganil z mesta, niti nisem premaknil pogleda od tapete svoje sobe in od karafe, ki je stala na mizici.

Nato sem vstal, hodil sem okrog, dajal ukaze, motril obraze svojih ljudi, namerjal v cilj, in mislil pri tem samo: Zakaj moj sin še noče spati! Enkrat sem vprašal nekoga izmed vojnikov, naj mi pove; pričel mi je razlagati nekaj na dolgo in na široko, in obadva sva prikimavala z glavami. In on se je smejal pri tem, in njegova obrv se je vzdretavala, oko je mežikalo ter mi dajalo znamenje, naj se ozrem nazaj. Tam, za njim, ni bilo videti ničesar razen podplatov na kdovečigavih nogah.

Že je bil jasen, svetel dan — ko je mahoma pričelo deževati. Dež kakor pri nas doma — same čisto navadne kaplje. Prišel je tako nedobrodošel in tako nepričakovano, in tako zelo smo se vsi prestrašili mokrote, da smo nehali streljati, pustili topove ter se zarili, kamor je kdo mogel. Voznik, ki sem ravnokar govoril z njim, je zlezal pod lafeto in občepel v tem zašišju, kjer je mogel biti vsak hip povožen; debeli ognjar je slekel enemu izmed padlih obleko, da z njo zavaruje svojo, jaz sem pa tekkel po bateriji semintja, da si poiščem kak plašč ali dežnik. Naenkrat je bilo na vsem obširnem prosto-

ru, ki je šel deževni oblak preko njega, vse tiho in nemo. Zakasnel šrapnel je prifrčal ter se razpočil; nato je nastala popolna tišina — takšna tišina, da smo slišali sopenje debelega ognjarja in bobnanje kapelj po kamenju in po ceveh topov. In ta rahli, plešočni šum, ki je spominjal jeseni, ta tišina vsenaokoli in vonjava razmočenih tal — vse to je za trenotek raztrgalo gosto, krvavo meglo, ki mi je obdajala možgane, in ko sem gledal mokri top, kako se je svetil od dežja, mi je vzbudil ta pogled nepričakovano mile, tihe spomine o mladosti: spomine o detinskih letih, o moji prvi ljubezni. Iz dalje pa je treščil nenadoma, kruto in gromko prvi strel, in čar hipnega pokoja je izginil; prav tako naglo, kakor so se ljudje poskrili, so zopet prilezli iz svojih zavetišč; debeli ognjar je zakričal nad nekom; počil je strel, za njim takoj drugi — in zopet je krvava, neprodurna megla omrežila trudne možgane. In nihče ni opazil, ko je nehalo deževati; spominjam se samo, da je tekel dež po debelem, zabuhlem licu ognjarja, ki je ležal iztegnjen in mrtev poleg svojega topa — torej je deževalo pač precejšen čas . . .

. . . Pred mano je stal prostovoljec, še čisto mlad — javil mi je, roko ob senčniku, da nas general prosi, naj držimo svojo postojanko še dve uri, potem dobimo pomoč. Odgovoril sem mu, da se lahko še držim, kakor dolgo se hočem. In ko sem mu rekel te besede, se mi je mahoma obrnila pozornost na nenavadno bledost njegovega obraza: vse žive dni nisem bil videl tako bledih lic. Celo lica mrličev imajo več barve, nego je je imel ta mladostni, golobrazi obraz. Bržčas je na poti do nas prestal obilo straha in se še ni bil popolnoma zavedel; in roko je držal pač le zato krčevito pri senčniku, ker je skušal s to navajeno, enostavno kretnjo ukrotiti svoj blazni strah.

“Ali se bojite?” sem ga vprašal, ter se z roko dotaknil njegovega komolca. A ta komolec je bil kakor lesen, in on sam se je tiho nasmehnil ter molčal. Ali bolje rečeno: samo okrog ustnic je zatrepetalo nekaj kakor usmev, dočim je bila v očeh zgolj mladost in strah, nič drugega.

“Ali se bojite?”

Ustnice so mu vzdrgetale, kakor da se trudijo izdaviati besedo — in v tem trenutku se je zgodilo nekaj nerazumljivega, strašnega, čudovišnega. Ob desnem licu sem nenadoma začutil topel dih, silno sem se zamajal in pred moji očmi je strmelo — namesto bledega obraza — nekaj kratkega, topega, rdečega, odondot pa se je izlivala kri, v burnem curku, kakor krvavo peneče vino, ki brizga na slabo slikanih izveskih krčm iz šampanjskih steklenic. In od tega kratkega, rdečega, prekipevajočega nečesa je še zmerom prihajal smehljaj, smeh brez zob — rdeči smeh.

Spoznal sem ga, ta rdeči smeh. Iskal in našel sem ga, ta rdeči smeh. Zdaj sem razumel

tisto, kar je izhajalo od vseh teh pohabljenih, razmesarjenih, čudno popačenih človeških trupel. Bil je rdeči smeh. Reži se od neba in solnca, in kmalu bo poplaval vso zemljo, ta rdeči smeh!

Oni pa vrše svojo dolžnost, natanko in mirno, kakor bolniki, tavajoči v snu . . .

Tretji odlomek.

. . . Blaznost in groza.

Govore, da se dogaja v naši armadi, kakor tudi pri sovražniku, mnogo slučajev blaznosti. Pri nas so že uredili oddelek za norce s štirimi sobami. Ko sem bil te dni pri štabu, sem si ga ogledal pod vodstvom adjutanta . . .

Četrti odlomek.

. . . Strašni učinki teh trnjevih žic. Kakor kaže so se ovijale ljudi ter so jih vlekli v svoj smrtonosni objem. On je videl takšno trdo napeto žico, presekanano na enem koncu, žvižgaje prerezati vzduh in pograbititi troje vojakov. Trni so trgali obleko in se zavrtali v meso, da so se vojaki, z glasnim krikom bolečine, kakor besni obračali v krogu. Eden izmed njih je že visel, ker ga je zadela krogla, mrtev v trnjevi žici, in ostala dva sta ga vlekla za seboj, dokler ni bil naposled le še eden pri življenju, in tisti je vlekkel mrtveca naprej, zaman skušaje, da bi se jih rešil. To je bila blazna igra mrtvih z živimi, divje vrtenje in padanje drug čez drugega — dokler niso nenadoma vsi ležali — klopčič, ki se ni premikal.

On mi je pravil, da je pri eni teh žičnih utrdb padlo pač nad dvatisoč mož. Dočim so sekali žico ter se skušali otepi njenega objema, jih je sovražnik obsipal z neprekinjenim dežjem krogel in karteč. Pripovedoval mi je, da ni videl stvari, ki bi bila strašnejša, in da bi se bil ta naskok gotovo izpremenil v blazen beg, samo da bi bili siromaki vedeli kam bežati. Toda teh deset ali dvanajst plotov iz trnjeve žice, drug za drugim, ki so bili zapleteni vanje kakor v strašno mrežo, in labirint po seženj globokih volčjih jam, spodaj nasajenih z ostrimi koli — to je bilo tako zmotilo glave, da živ človek ni vedel česa početi na tem groznem kraju smrtne žetve.

(Dalje prihodnjč.)

Med delavstvom bo manj konfuzije kadar bo razumnejše, kadar bo več čitalo in mislilo. Dokler se bo večina delavcev branila znanja, jo bodo ruvarji in provokatorji lahko zavajali in kapitalizem jo bo neovirano izkoriščal. Napredek ljudstva je v znanju, ne v frazah in navdušenih klicih.

Ameriška socialistična stranka se je našla na pravem mestu v ameriškem delavskem gibanju. Sedaj ima priliko graditi socialistično gibanje kot še nikoli doslej. Njeno članstvo naj to resnico zapopade in žanje, kar je stranka sejala par desetletij.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

“Javna skupština” in javna komedija.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 31. avgusta so imeli Hrvatje na papirju napovedano “veliku javnu skupštino, koju priredjuje jugoslov. org. rad. stranke Amerike”. Kot strogi revolucionarci, niso hoteli označiti na letakih, da se bo shod vršil v Slovenskem narodnem domu, ker bi se to glasilo šovinistično, ampak so zapisali, da se bo vršil “u slovenskoj dvorani”. Tudi “temo” je bilo potrebno zapisati. Govoril je neki novo importirani F. Kosič iz Milwaukee. Letak je pozival “sve radnike i radnice No. Chikago i Waukegan, da nefaljeno dodjeju na veliku skupštino.”

V Waukeganu in North Chicagi živi kakih štiri tisoč Jugoslovancev. Na tem shodu nas je bilo ne več kot petdeset duš, in to ti je velika skupština! Slovenski socialistični klub je bil dobro zastopan. Dasiravno nas je “govornik” izzival skozi ves čas svojega govora, mu nismo segali v besedo. Šele ko je predsednik po končanem govoru naznanil, da so na dnevnem redu vprašanja, ga je eden vprašal, kedaj mislijo revolucijo vprizorititi. Baš na koncu svojega govora se je namreč govornik izrazil, da ne verjame v “parlamentarizem” in se udaril s pestjo po prsih ter izjavil, da se ne boji povedati da bodo tudi po glavah nabijali! Na to vprašanje se je zvijal in odgovarjal 15 minut. Dejal je, da ne mislijo narediti puča, ampak radnike organizirati in jih izobraziti! Naš sodrug pa mu je odgovoril, da se to tolmačenje nikakor ne ujema z izvajanjem njegovega prvega govora. Svetoval mu je, naj rajše skuša organizirati ignorantno maso, ki se ne briga za drugo kot baseball, “fun” in sport, boj proti socialistom pa naj opuste, kajti socialistična stranka se je vsikdar borila proti edinemu resničnemu sovražniku delavstva — proti kapitalizmu in vzgajala delavstvo.

Še nikdar nisem čul ali čital, da bi bila v Jugoslaviji na krmilu socialistična vlada. Največ, kar je imela v skupštini, je bilo menda deset ali enajst poslancev. Ta govornik, ki je baje prišel v Ameriko po vojni in ve kako je v starem kraju, nam je povedal to “novico”, ki je res — novica. Dejal je, da so socialisti izdali jugoslovanski proletariat in ustanovili orjuno (Organizacija jugoslovanskih nacionalistov)! V Italiji so bili socialisti na vladi in so izdali “radni narod” ter ustanovili fašistovsko organizacijo. Vsega gorja na svetu so krivi, ne kapitalisti, ne kakšne elementarne sile, ne nevednost, ampak — socialpatriotje! Misli sem, da smo krivi samo zadnje vojne, sedaj sem pa izvedel, da smo krivi tudi suše, poplav, potresov, neviht, epidemij in vseh drugih nesreč, s katerimi tepejo radni narod!

To se da razlagati takole: Če bi bili komunisti na socialističnem mestu, bi vsega tega ne bilo. Toda kje so bili takrat ko so socialisti pošiljali na ljudstvo svoje “štrafenge”, pa tudi ne povedo. Sedaj je situacija taka: Socialisti naj “delajo” revolucijo, mi, komunisti, bomo pa kritizirali “napake”, in kadar bo vse pripravljeno, bomo po enostavno rekli: Socialisti so izdajalci, dolje s njima!

Ko se je “govornik” dobro “izkašljal”, je poklical Lenina in Marxa za pričo da govori resnico. Da bi bolj držalo, je privlekel še Trockija za lase, kajti on govori kakor govore, oziroma so govorili ti trije. Natančno tako!

Scheidemana in Gompersa, Noskija in MacDonalda, Kristana, Pašiča in Korošča, vse te je stlačil v en koš. Vsi imajo frake, bele ovratnike, oprane srajce “i glancane cipele”. Iz tega bi se dalo sklepati, da more biti človek zelo zanikrno oblečen in nepočesan, šele potem se mu sme verjeti, da je delavec.

Skoro bi bil pozabil omeniti: Tudi krivdo za umor italijanskega socialističnega poslanca Matteottija so naprtili nam.

Ko vse to premišljam, izprevidim, da smo res veliki grešniki. Toda počakajte no malo — kje pa dobe ovi “komuniste” tako “izvrstne” govornike? Ta Kosič razume kar tri “šprae” — slovensko, hrvatsko in srbsko! Govori navdušeno, prepričevalno — (kakor vidite iz tega dopisa) — zmagonosno (če ni nikogar na shodu da bi ga prijel za besedo) — naravnost ognjevitno drzen “govornik”. — “Korpo dibako . . . mondo, takšnega govornika pa še nisem šlišov kakor je talala!” se je dušal nekdo po shodu. In res, ti novo importirani “komunisti” so hujši od “tastarih”. Stari imajo preveč zarjavele ideje. Za prejšnje čase so bili dobri, ampak sedanji čas zahteva vse kaj bolj radikalnega. Torej, z duhom časa naprej! Pa srečno pot vam želim. Tisti, ki tišče za vami, naj vam le bodo — ampak . . . nič ne bom dejal. — *Martin Judnich.*

Senator Wheeler, kandidat za podpredsednika, bo govoril dne 20. sept. v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — V Chicagi se je zadnje tedne vršilo že mnogo kampanjskih shodov pod avspicijo KPPA, ali socialistične stranke, toda dosedaj ni še na nobenem nastopil predsedniški ali podpredsedniški kandidat KPPA.

V soboto večer dne 20. septembra bo govoril v Ashland Auditoriumu senator Burton K. Wheeler iz Montane, podpredsedniški kandidat unij in soc. stranke, združenih v KPPA. Senator Wheeler je znan širom Zedinjenih držav radi svojih bojev proti denarnim interesom in borbe, ki jo je vodil proti korupciji v Hardingovi in pozneje v Coolidgovi administraciji. Wheeler je dober govornik in pošten borec; to, da je poštenjak, da je bil ves čas svojih aktivnosti v borbi za ljudske interese, ga je dvignilo v očeh ameriškega ljudstva.

Pričetek shoda bo ob 8. zvečer. Ako hočete dobiti dober sedež, pridite v dvorano preje. Odprta bo ob 7. zvečer. Razun Wheelerja bodo nastopili tudi drugi govorniki. — *Kampanjski odbor.*

Ne pozabite na registracijo.

CHICAGO, ILL. — Dne 4. in 18. oktobra bo v Cook County registracija volilcev. Vsakdo, ki hoče da bo dne 4. novembra imel volilno pravico, se mora 4. ali 18. oktobra registrirati v svojem volilnem okraju.

Konvencija illinoiske delavske federacije.

PEORIA, ILL. — Konvencija Illinoiske delavske Federacije, ki se je vršila drugi teden tega meseca v Peoriji, se je v marsičem razlikovala od prejšnjih. Toda glavna razlika je bila v tem, da so jo letos popolnoma kontrolirali konservativni elementi. Druga razlika je, da je premogarska unija izgubila prvenstvo in s tem kontrolo, oziroma odločujočo moč v Illinoiski delavski federaciji, vodstvo pa so prevzele čikaške unije.

Premogarska unija v Illinoisu je navadno štela okoli sto tisoč članov, včasih nekaj tisoč manj. Polovica illinoiskih premogarjev je sedaj brez posla. O položaju premogarjev in o premogovski industriji v Illinoisu je govoril na konvenciji Frank Farrington, predsednik distrikne unije premogarjev in predsednik Illinois F. of L. Dejal je, da so kapitalistični interesi drugih držav v zvezi z illinoiskimi napravili atentat na unijo premogarjev v Illinoisu, ker bi jo radi uničili ali vsaj oslabil. Omogočili so situacijo, v kateri je illinoiskim operatorjem lahko dokazovati, da jim je v obstoječih okolščinah skoro nemogoče uspešno konkurirati z operatorji neunijskih okrožij v Kentuckyju in drugod. Meddržavna komercialna komisija je znižala tovarnino za prevažanje kentuckyskega premoga in jo zvišala za prevažanje illinoiskega premoga. Illinoiske-mu premogu je bil na ta način zmanjšan, oziroma odvzet severozapadni trg in naročila iz teh trgov so se radi odloka meddržavne trgovinske komisije zmanjšala za 8,000,000 ton premoga na leto.

Dasi je v debato o žalostnih razmerah illinoiskih premogarjev poseglo mnogo delegatov, ni mogel nihče svetovati ničesar afektivnega. Razpravljalo se je o ustanovitvi posebnega oddelka v Illinoiski F. of L., ki bi imel na skrbi vprašanje, kako odpomoči brezposelnim delavcem, pred vsem, kako obvarovati unijo premogarjev v tej državi pred oslavljenjem ali celo pred razpadom. Rovi v Kentuckyju bajе obratujejo s polno paro, medtem ko so illinoiski zatvorjeni ali pa obratujejo samo par dni v tednu. Vsaka unija bi imela v tem odboru enega zastopnika. Konvencija je sprejela v tem oziru razne zaključke in resolucije, v koliko bodo afektivne, pa ne odvisi samo od dobre volje organiziranega delavstva v Illinoisu, ampak tudi od ekonomskih razmer, o možnosti organizirati premogarje v Kentuckyju in od drugih stvari.

Poročnik Farlow Burt je mislil da je za delavstvo najvažnejše, da se zanima za mobilizacijski dan, ki smo ga, oziroma so ga imeli dne 12. septembra. Dobil je besedo in dejal da nastopa v imenu vojnega departamenta. Pravil je da se mora ameriško delavstvo zanimati za obrambo svoje dežele in da je dolžnost delavstva, da se odzove proglasu za mobilizacijski dan. Zarežal je tudi na ruske komuniste in zabičeval delavcem, naj ne slede plačanim agentom ruskih krvnikov.

Mr. Burt je častnik v ameriški armadi in ima službo; njegova naloga je biti "patriotičen" in skrbeti za patriotično propagando. Toda delavci imajo o patriotizmu Burtovega, Coolidovega in Dawesovega kova precej drugačno mnenje kakor pa tisti, ki ga jim vsiljujejo za čisto zlato. Navdušenemu poročniku sta odgovarjala Victor F. Olander, tajnik Illinoiske delavske federacije, in Frank Farrington, predsednik federacije. Oba sta zavračala imenovanega oficirja s precej ostrimi besedami. Rezultat je bil, da se je federacija izrekla proti mobilizacijskemu dnevu in v resoluciji izjavila, da služijo take "patriotične" manifestacije negovanju vojnega razpoloženja in sovraštvu. Ori-

nalna resolucija je naglašala, da je "mobilizacijski dan" delo privatnih interesov, ki si izmišljujejo razne "skime" za potlačevanje delavcev. Nekateri odborniki in delegatje niso pozabili povedati, da je illinoisko delavstvo patriotično in vedno pripravljeno braniti to deželo pred sovražniki, kar je dokazalo tudi v zadnji vojni, noče pa, da bi delalo štafažo kapitalistom in republikanskim politikom, ki so si izmislili organizirati "mobilizacijski dan" v kampanjske namene in pa za propagando proti delavskemu gibanju.

Duane Swift je predaval konvenciji o delavskih bankah. Swift je bil na konvenciji kot zastopnik čikaške banke unije krojaških delavcev (Amalgamated Clothing Workers of America). Dejal je, da je v Ameriki sedaj 27 delavskih bank, ki kontrolirajo \$100,000,000 kapitala. Delavske banke omogočajo delavcem nalagati prihranke v svojih zavodih, oziroma v zavodih, ki so ustanovljeni z namenom koristiti delavstvu. Delavske banke nakazujejo kredite podjetjem, ki so naklonjena organiziranemu delavstvu, kooperativam, unijam, farmarskim organizacijam in delavcem, ki hočejo priti do svojih domov. Miljone in milijone delavskega denarja gre danes skozi privatne banke; ves ta denar se bi lahko nalagalo v delavskih bankah in dolžnost unij je, da jih negujejo in ustanavljajo nove.

K. K. K. je med illinoiskim delavstvom precej važno "vprašanje". Četudi vemo, da so ekonomski problemi za delavstvo važnejši kakor kakšen KKK., je klanizem postal tako nadut, da se mu delavstvo mora upirati. Tu ni več vprašanje tolerance, ampak vprašanje, dali naj delavstvo mirno gleda kako ga razne prisme in bigoti zavajajo in slepe nevedneže s svojimi "čistimi nauki" in "amerikanizmom"? Kakor na vsaki konvenciji, so imeli kluksi tudi na tej svoje pristaše. Saj so jih imeli celo na šentpavelski konvenciji, tako da je celo Manley predlagal, naj se Klana ne obsodi, da se ne bi nikomur zamerili. Well, konvencija v Peoriji se je izrekla proti klanizmu, ne sicer tako ostro kakor konvencija socialistične stranke, ampak izrekla se je proti njemu in to je glavno. Ako bi molčala, bi izgledalo, da se boji dotakniti se tega vprašanja.

Kakor vsaki delavski konvenciji, je bila tudi tej predložena resolucija za priznanje sovjetske Rusije. Bila je odklonjena z 255 proti 107 glasovom. Illinois State Federation of Labor se je svoječasno na konvenciji že izrekla za priznanje sovjetske Rusije in odklonitev te resolucije dokazuje, kako zelo je Fosterjeva taktika pognala ne samo čikaško federacijo ampak tudi celotno illinoisko federacijo v nazadnjaški tabor.

Prvakov Workers' party ni bilo na tej konvenciji. Na prejšnjih so bili večinoma navzoči, ako ne kot delegatje, pa kot gostje. Pred par leti je bil Foster že vplivna oseba in njegova beseda je na konvencijah čikaških in illinoiskih unij nekaj veljala. Toda ko so izvedeli, da je bil res delegat na komunistični konvenciji v neki michiganski hosti, ki so jo pomagali organizirati špijoni, in da je vodilni član "komunistične" stranke, kar je dolgo tajil, so se pričeli odvrčati od njegove Izobraževalne lige strokovnih unij in od njega samega, tako da je končno ostal osamljen v krogu svojih ožjih pristašev.

W. P. je imela na tej konvenciji svoje simpatičarje, največ med delegati, ki so zastopali premogarske lokale. Toda kake posebne opozicije niso bili v stanju tvoriti. Delegatje, ki so glasovali za priznanje sovj. Rusije, so bili večinoma nekomunisti. Komunisti so imeli, kakor na vsakem zboru, par ljudi, ki so prodajali njihove liste, razdajali letake in agitirali, toda zdi se mi,

da je njihova agitacija ameriškim delavcem vedno bolj zaporna. Upati je, da se socialistični vpliv v unijah ojača in se jih privede iz konservativnega toka v strugo napredka in končno v socialistično gibanje. Kar se tiče W. P., je v unijah doigrala. Lahko bo delala "noise" kakor ga je v prošli konvenciji A. F. of L. z enim delegatom, toda moči ji to ne more prinesiti.

V političnem oziru je bila peorijska konvencija za illinojsko delavstvo slabo spričevalo. Ako pomislimo, da se je delavska stranka, ki se je pozneje spremenila v farmarsko-delavsko, začela v Illinoisu in da so jo ustanovili voditelji čikaške in illinojske delavske federacije, je padeč v Gompersov tabor res težko umljiv. Danes pa so vsi bivši voditelji nasprotniki samostojne delavske stranke in se izgovarjajo, da so imeli s farmarsko-delavsko stranko slabe izkušnje. Najbolj se jeze na komuniste, ker so jim podrli farmarsko-delavsko stranko; težko pa se med njimi dobi koga, ki bi hotel priznati, da so jim v svoji naivnosti sami dali priliko razbiti njihovo stranko. Peorijska konvencija je med drugim indorsirala Len Smalla, ki kandidira za gubernerja na republikanski listi. Zagovorniki tega indorsiranja so izvajali, da je Small preganjan od kapitalističnih interesov, da ga kapitalistični dnevniki napadajo in da ga oficialna republikanska stranka ne priznava za pravovernega člana republikanske stranke. Dokazovali so, da je Small že mnogo storil za delavstvo.

Umevno je, da je bila peorijska konvencija za La-Follettovo kandidaturo; tudi če ne bi bila, bi morala biti, kakor je morala biti eksekutiva A. F. of L.

Med delegati jih je bilo precej, ki poznajo delavsko politično gibanje v raznih deželah in v Ameriki. Bilo jih je mnogo, ki so za samostojno politično akcijo delavstva, toda so brez pravega vodstva in brez orientacije. Nezaupni so napram vsakemu in zopet je vzrok Foster, ker je izrabil njihovo zaupnost. Ali ima socialistična stranka kaj upanja, da se utrdi med članstvom illinojskih unij? Ima ga! Ali delo ne bo prav lahko, kajti kot rečeno, med vojno in še prej je šlo mnogo članov in odbornikov unij od soc. stranke, ker se jim je zdela preveč "foreign", preveč protiameriška in predeča. Tako je nastala med farmerji nestransarska liga in med delavci Fitzpatrickova delavska stranka, ki je pozneje postala farmarska-delavska stranka. Oba gibanja sta se ponesrečila kot organizirana gibanja, dasi je sentiment med delavstvom in farmerji radikalnejši kakor je bil. Socialistična stranka ima torej lepe prilike za agitacijo, posebno sedaj, ko se je pridružila volilni kampanji KPPA.

Unije v Wisconsinu so pod vodstvom socialistov, istotako unije v mestu New York, v St. Louisu itd. Ako se hoče socialistična stranka v Illinoisu potruditi, bo dobila trdnjša tla tudi v unijah delavstva te države.

—X.

Kampanjski shod v Waukeganu bo dne 12. oktobra.

WAUKEGAN, ILL. — Socialistični klub št. 45 ima že dalj časa v načrtu prirediti velik kampanjski shod in na zadnji seji je sklenil, da se bo shod vršil v nedeljo 12. oktobra v SND. pod avspicijo našega kluba. Nastopili bodo angleški in slovenski govorniki. Zvečer se bo vršila domača zabava v spodnji dvorani SND. Več o tem shodu sporočimo, ko bomo izvršili vse priprave. — Tajnik.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Sodrug Anton Slabe je pustil upravniško službo, ker bo nadaljeval s študijami. Upravniške posle je prevzel Chas. Pogorelec. Ker bo sedaj v uradu ena moč manj, prosimo zastopnike in naročnike, naj nam olajšajo delo s točnim obnavljanjem naročnine in s kooperacijo pri agitaciji.

John Koplenik, Willock, Pa., je prevzel zastopništvo "Proletarca". Sporoča nam, da bo storil za razširjenje tega lista kolikor bo največ mogel in želi potrebne tiskovine, katere smo mu poslali. Mnogo naselbin je še, v katerih "Proletarec" nima agitatorjev. Ali se ne bi dobil v vsaki vsaj eden, ki bi skrbel za širjenje slovenskega socialističnega glasila?

V izkazu, objavljen v tej izdaji, je razvidno, koliko so storili agitatorji za razširjenje Proletarca v zadnjih dveh tednih. Christina Omahne je poslala 10 naročnin, Louis Kveder 7, Frank Ludvik 5, Frank Benchina 3, H. Stanich 3, po dva L. Butya, J. Krebelj, J. Fradel itd.

Mnogi sodrugi nam pišejo, da je brezposelnost zelo občutno zadela naše ljudi. V južnem Illinoisu so premožarji večinoma brez posla, mnogi že od prošle jeseni. Nič boljše ni po premogovnih okrožjih v Ohiju in tudi v Pennsylvaniji ni "prosperitete". Nabirati naročnike v "slabih" časih je težko delo. Nabirati jih kadar so "dobri" časi tudi ni lahko, ker se ljudje ne zanimajo za socialistične liste, bili "dobri" ali "slabi" časi. Ker niso vsi ljudje brez dela, in ker je Proletarec odvisen od naročnikov, se z agitacijo ne sme niti malo prestati. Mi nimamo drugih dohodkov kot naročnina, podpora in par stotakov na leto od oglasov. Kot znano, je Proletarec pri oglaševalnih tvrdkah in pri podjetjih ki navadno oglašajo v tujejezičnih listih na slabem glasu. Sodrugi in somišljeniki, z delom za socialistične liste ne smete niti malo prestati. Čim več agitatorjev, čim več naročnikov, toliko lažje bomo zmagovali finančne poteškoče, ki se pojavijo pri delavskih listih v krizah in večinoma tudi takrat ko vlada "prosperiteta".

Na shodih imate lepo priliko za agitacijo. Na vsakem shodu in na vsaki drugi priredbi bi jih moralo biti vsaj par, ki bi agitirali za "Proletarca". Širite našo literaturo. Pred nekaj tedni je izšla v naši založbi brošura "Roparska trojica", ki je v angleščini izšla že v tretjem natisu. Pisana je tako zanimivo, da jo bo vsakdo, ki jo bo pričel čitati, tudi prečital. V zalogi imamo tudi druge brošure. Na vsaki veselici, na shodih, na sejah in kjerkoli se zbirajo delavci, pridobite jih, da se naroče na naše liste, da si nabavijo brošur in knjig, dajte jim naše kampanjske letake. Koliko je med slovenskimi delavci ZAVEDNIH delavcev, ki so pripravljeni delati za socialistično stvar in graditi svojo stranko? Kampanja je v teku. Kje ste vi, v ali izven bojnih vrst?

Mathew Yurkovich, Seminole, Pa., je obnovil naročnino in ob enem piše, da mu je žal, ker ne more postati agitator za "Proletarca". "Drage volje bi prevzel zastopništvo za "Proletarca", — nam piše, "toda tu ni Slovencev pa tudi Hrvatov ne." Pravi, da razun premogovnikov tam ni druge industrije. Premogovniki večinoma ne obratujejo. Eni so unijski, drugi neu-

nijski. V slednjih so znižali plačo na lestvico kakršna je bila v l. 1917. Delavstvo živi v mizernih razmerah.

P. Kumer, Kansas, piše: "Ker mi je naročnina potekla, ustavite list, ne zavoljo tega da mi ne ugaja, ampak ker imam preveč časopisov. Za vse skupaj bi bilo boljše, ako bi se delavske stranke ne napadale med seboj. Saj vse streme doseči isti cilj, samo metode so drugačne." Tarnanje o slogi ne bo nič pomagalo. Proti socialistični stranki so bile razne takozvane delavske stranke in unije v boju poprej in so sedaj. V Ameriki so se organizirale "delavske" stranke izrecno z namenom, da se bore proti socialistični stranki. Ko ene razpadejo, se ustanove nove. Če delavci takim strankam verjamejo da so delavske, oziroma da zastopajo koristi delavstva, ne moremo pomagati. Sicer pa, kdor misli da bo dočakal slogo kakor si jo sam predstavlja in želi, bo preje umrl. Življenje ne pozna take mrtve sloge.

Anton Paintar, W. Va., je obnovil nafočnino z namenom, da bo zasledoval gibanje vseh strank in struj. S socialistično stranko se ne strinja, ker se je izreкла za kandidaturu La Folletta, ki po njegovem mnenju pripada k starim strankah. To se ne bi smelo trditi s tako gotovostjo. General Dawes, podpredsedniški kandidat republikanske stranke, je na shodu v mestu Milwaukee in na drugih svojih shodih dejal, da je v letošnji predsedniški kampanji za ameriško ljudstvo samo eno vprašanje: Ali za Coolidge in s tem za ameriško ustavo, ali za La Folletta in s tem za socializem. Škoda, da zelo veliko delavcev ne razume tega procesa v razvoju ameriškega delavskega gibanja tako dobro kot ga razume Dawes, zastopnik Wall Streeta.

Anton Šular, Kansas, piše, da bi se dalo v Kansasu marsikaj napraviti za socialistično stvar, ako bi bilo več organizirane agitacije in agitatorjev od zunaj. Soc. klub v Armi se je poživljal in upanje je, da bo tudi klub v Mulberryju ostal aktiven. Od povsod enaka poročila: Razmere so za agitacijo ugodne, samo agitatorjev manjka. Čudno: Za agitatorje ni nikdar brezposelnosti. Za vse druge je, za agitatorje nikdar. Menda jih je zato tako malo.

Razni elementi in nepoučeni ljudje trosijo med delavce konfuzne govorice. To je stara bolezen med delavci. Dovolj je, da jim prične kdo pripovedovati, ta in ta je izdajalec, lump, cigare kadi za delavske žulje, pa se prično muzati: Da, res je! Agentje provokatorji vedo, da je to najboljša taktika za rušenje med delavci in ni čuda, če se kapitalistični interesi tako radi zatekajo k takim sredstvom. In posledica je, da je delavstvo v resnici zavajano in izdajano, toda od tistih, ki trošijo take govorice proti poštenim ljudem, zato da ribarijo v kalnem. Sod. J. Langerhole, West Newton, Pa., piše, da so v nekaterih krajih zapadne Pennsylvanije taki ruvarji pridno. Graditi ne znajo, znajo pa ovirati delo drugim, ki hočejo graditi.

"Proletarec" je prejel iz Slovenije večjo zalogo najnovejših knjig. Pazite na naš cenik in si naročite knjige, zato da jih boste čitali. Vse kar socialisti žele od delavcev je, da bi čitali in se učili. Socialistično gibanje je gibanje RAZUMNEGA delavstva. Čim več razumnih delavcev, toliko jačje bo naše gibanje, toliko šibkejši bo kapitalizem.

Javna debata.

V nedeljo 24. avgusta je imelo udruženje št. 20, J. S. Z. v Narodni dvorani v Chicagi javen shod, o katerem je bilo v Proletarcu že poročano. Govoril je sodrug Peter Kokotovih, in dasi je govoril stvarno, brez vsakega izivanja, so mu segali prisotni hrvaški "komuniste" neprekidno v besedo in "delali obraze", kakor kakšni skvarjeni otroci.

Kokotovih jih je pozval na debato. "Radnikovi" prvaki so en čas pomišljali in nato sprejeli Kokotovihov poziv, kot je razvidno iz "Radnika" z dne 11. septembra.

Zastopniki obeh strank so se zedinili, da bo debata v nedeljo dne 12. oktobra, kot poroča imenovani list. Tema debate bo: "Da-li politika socialistične stranke vodi k osvoboditvi delavskega ljudstva?"

Ta debata bo poučna in bo marsikakemu zakrnjencu otvorila oči, ako se bodo "komunisti" obnašali dostojnejše kakor so se na dosedanjih shodih. Kot znano, se oni odprto ponašajo s svojo surovostjo in pozivajo svoje ljudi drugod, češ, razbite vse kar ni vaše. Podivjanost, kakršna se je dogodila na nekem ljubljanskem shodu, je madež za delavstvo in neodpusten greh za tiste ki jim je barabska podivjanost "revolucionarna" taktika. Samo ignorantje se dajo nahujskati. In samo zavajalci in nepoštenjaki sploh se boje, da bi ljudje ne slišali razun njihove tudi druge zvonove. To je znamenje slabe vesti.

Ko sta v eni čikaški dvorani pred nekaj leti debatirala Cvetkov in dr. Leontič, je bilo navzočih do dva tisoč ljudi. Od začetka debate do konca je kakih 1200 oseb ploskalo Cvetkovu in drugi Leontiču. Ljudje niso prišli da poslušajo, ampak da ploskajo svojim voditeljem. Debate pred tako avdijenco nimajo smisla. Debate pa so koristne in poučne, ako se jih ljudje udeležujejo z namenom da slede govornikom, da primerjajo argumente in vagajo dokaze. Upati je, da ne bo debata dne 12. oktobra navadna skupščina fanatizma, ampak debata, kateri bodo prisostovali razumni ljudje. Ker pa ima človek o takih priredbah med ameriški Jugoslovani dvome, je boljše počakati in potem izreči sodbo.—c.

Listu v podporo.

XVIII. Izkaz.

FOREST CITY, PA. — Klub št. 10, JSZ., \$15.00. Po 50c: Frank Rataic in Frank Gerstel; po 25c: Jos. Čebular, Paul Cos, Frank Rebernik, John Okoren, Louis Krasovec. (Pošiljatelj Fr. Rataic); skupaj	\$ 17.25
CHICAGO, ILL. — Po \$5: Andrew Miško; Peter Swolšak \$1.35, Fred A. Vider, 50c; Neimenovan, 10c. Skupaj	6.95
PULLMAN, ILL. — Po 25c: John Jereb, Peter Vrhovnik, Alois Škrbec; J. Tome, 15c; po 10c: L. Novak, Fr. Smociger, Fr. Andolšek, Fr. Levstik, Agnes Škrbec; Jos. Knaus, 5c. Skupaj	1.45
AVELLA, PA. — Klub št. 225, JSZ.	5.00
WEST NEWTON, PA. — Izgubljena stava, (pošilja Jos. Jovan)	1.00
WAUKEGAN, ILL. — A. Novak50

Skupaj \$ 32.15
Prejšnji izkaz 593.62

Skupaj \$625.77

Poročevalcem in tajnikom klubov.

Poročila o shodih, konferencah in drugih priredbah pošljite listu kakor hitro mogoče. Navedite vsa glavna dejstva in podatke. Prečitajte poročilo pazno predno ga odpošljete, da eventualne napake popravite in dodaste, ako je kaj pomankljivega.

Kadar poročate o shodih, navedite, kdo mu je predsedoval, kdo je govoril, o čem, koliko je bilo navzočih, kdo so bili itd. Kadar poročate o drugih priredbah, opišite, neglede kako na kratko, ves program.

Naznanila o priredbah klubov sporočite pravočasno. Nekateri imajo navado, da pošljejo naznanilo zadnji teden pred priredbo in mnogokrat se je že dogodilo, da smo ga prejeli prepozno za objavo. Priredbe morajo biti oglašane, najsibo v dopisih, v oglasih, v letakih ali kakorkoli. Ako nimate prvi teden še točnih podatkov, sporočite tiste ki jih imate in potem pošljite popolnejše poročilo.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v avgustu kot sledi:

Štev. dr.	Kraj	Vsota
209,	SNPJ, Nokomis, Ill.	\$ 2.00
74,	SNPJ, Virden, Ill.	1.00
120,	SNPJ, Gallup, N. Mex.	4.55
275,	SNPJ, Maynard, O.	1.00
245,	SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
106,	SNPJ, Imperial, Pa.	2.00
123,	SSPZ, Detroit, Mich.	1.00
200,	SNPJ, Herminie, Pa.	1.00
206,	SNPJ, Gross, Kans.	3.00
115,	SSPZ, Helper, Utah	1.00
328,	SNPJ, Madrid, Ia.	2.00
16,	SNPJ, Milwaukee, Wis.	6.00
259,	SNPJ, Washington, D. C.	3.00
281,	SNPJ, Jacksonville, Kans.	2.00
214,	SNPJ, Mullan, Ida.	1.62
47,	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
198,	SNPJ, Willard, Wis.	6.00
190,	SNPJ, St. Michael, Pa.	2.00
19,	SNPJ, Mineral, Kans.	3.00
244,	SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
266,	SNPJ, Muskegon Heights, Mich.	2.00
184,	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
344,	SNPJ, Sheboygan, Wis.	12.00
290,	SNPJ, Homer City, Pa.	3.00

KLUBI J. S. Z.

69,	Herminie, Pa.	1.00
1,	Chicago, Ill.	2.50
47,	Springfield, Ill.	1.00
181,	Lloydell, Pa.	1.00
224,	Pullman, Ill.	3.00
Skupaj		\$74.17

TAJNIŠTVO J. S. Z.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

BREZ NASLOVA

Iskra.

Vojna za glasila slovenskih podpornih organizacij katere imajo sedaj svoje konvencije, je v teku. "Glas Naroda" se ni rad poslovil kot glasilo JSKJ., zato je napisal par člankov, naperjenih proti konkurentom, enega proti Pirčevi "Domovini". Mr. Pirc pa je odgovoril z načelom "klin s klinom". V uvodu se oprošča F. Sakserju, češ, 15 let smo raje zapisali dobro kot slabo o vas. — Sakser je v Sloveniji in Pirc misli, da sta za papirnati napad na njegovo tiskarno odgovorna upravnik in urednik "Glasa Naroda". "G. N." dobiva za glasilo od JSKJ. okoli \$8,000 na leto, kakor piše "A. D." Pirc bi ga tiskal za okoli \$1,350 na leto ceneje, pa je zamera. In tako je nastal spor med "neodvisnimi" listi, ne radi načel ali strank ali "neodvisnosti," ampak radi odvisnosti od dolarja.

Milwauška "Slovenija" je glasilo dveh podpornih organizacij, kar označuje z debeli črkami takoj pod naslovno "glavo". Nedavno je bila glasilo treh podpornih organizacij, dveh katoliških in ene napredne. Calumetski SHZ. je "odpovedala" glasilo, dasi ne prav rada. Ampak za "komunistični" list je vseeno nerodno objavljati uradna poročila o cerkvenih slovesnostih. "D. S." ima razun teh dohodkov tudi precej dohodkov od bogatih tvrdk, ki oglašajo v nji. Kljub temu je bil na hrvatske organizacije W. P. poslan ponoven apel, naj ji priskočijo na pomoč, ker je zagazila v dolg. Sedaj dobiva poprečno okoli 18 naročnikov na teden.

Konvencija SSPZ, ki zboruje v Clevelandu, ima razun vprašanja združitve, proti kateri se mnogo deluje, tudi vprašanje lastnega glasila. Sedanje glasilo je neunijski list in če bi imela napredna podporna organizacija nekaj let nazaj neunijski list za svoje glasilo, bi bilo vika in protestov od vseh strani. "Glas Svobode" ji je s tiskarno vred ponuden naprodaj. Izgleda, da bo zadelo "svobodomiseln" glasilo enaka usoda kakršna je doletela glasilo slovenskega klerikalizma v Ameriki, ki je izhajalo v Jolietu.

"Naprej" piše: "Ameriški 'Glas svobode' pravi, da je glasilo svobodomiselnih Slovencev v Ameriki, v resnici pa je to kapitalistični list, kar se vidi na prvi pogled, ker polni svoje predale skoro izključno samo z interesantnimi novicami, ki jih nevedneži tako radi čitajo. Zlasti zastopa interese . . . vseh tistih, ki hočejo razen z zapeljivimi romani tudi z alkoholom ugonobiti zavednost ljudstva . . . Na Slovenskem pravi da ima stalnega poročevalca, seveda pa ne pove, kdo je to . . ."

Potem citira par notic iz izdaje "G. S." z dne 6. avgusta, in "Naprej" dostavlja, da so te notice v dotični izdaji skoro vse kar je v nji političnega, "vse drugo je le za zabavo in zapeljevanje."

O "glasilu svobodomiselnih Slovencev" se ne more reči da je kapitalistični list. Kapitalistični listi so mnogokrat poštenjši kakor pa listi, ki niso kapitalistični, toda tudi delavski niso, četudi se navidezno laskajo delavstvu. Kar se tiče urejevanja, ima "Naprej" prav.

A. J. Terbovec piše v "G. S." z dne 12. septembra o svoji aferi s SNPJ. in v tistem dopisu omenja tudi

JRZ., kar je storil tudi v par prejšnjih dopisih. Nekdo je Toneta baje hudomušno vprašal: "Kaj praviš, ali ne bi bilo dobro, da se ostanek milijonskega sklada vporabi v ta dober namen, da se Slovence reši vsaj kakšne čikaške dinastije, če ga je bilo premalo, da bi jih rešil polentarske in Črnojurjevičeve!" — Tone, ta "špas" se Ti ne poda. Nič ne bi bilo napačnega, če bi o JRZ. bil tiho, kajti kar si zanj storil, ti je narod s hvaležnostjo plačal na dveh konvencijah. Čikaške "dinastije" so delale zastoj, kar Ti je menda znano.

Z busineškega stališča je mogoče pravilno in "legalno", da se ustanovi družba glavnih odbornikov, vzame osemdeset tisočakov (ali kolikor že) denarja, ki spada dedičem v starem kraju, se jih izmenja v krono, napravi potrdila in odpošlje. Če so dediči dobili mesto ameriških šesto dolarjev par tisoč kronc, ki so bile vredne mesto šest sto dolarjev samo dve sto dolarjev ali kaj podobnega, to z busineškega stališča ni krivda družbe!! Ampak dediči so bili vendar oškodovani, za koliko, to se še ni nihče potrudil dognati!

"Narodni" voditelji, ki vidijo samo svoj žep, ki jim je komišen načelna izjava, ki so jim interesi dedičev deveta briga, naj ostanejo v ozdaju in molče, ker bo boljše zanje.

"Radnik" je jedina novina medju jugoslovenskim narodom u Americi, koja štiti interese radničke klase. Tako piše "Radnik" teden za tednom. Za boga, kaj pa milwauška "Slovenija"? Mar "Radnik" tudi njo izključuje, čeprav je potrošil zanjo že precej tisočakov?

Provokatorji, ki pišejo v "D. S.", so zopet pronašli, da se bliža socialni demokraciji in socialistični delavski internacionali zadnja ura. Kot dokaz navaja neki članek iz dunajske socialistične "Arbeiter Zeitung", ki opisuje položaj na Balkanu in v češkoslovaški, ki je baje zrel za revolucijo. No, kar se tiče umiranja, to ni novo razkritje. V ostalem je avstrijska socialistična stranka jačja kot deset največjih komunističnih strank v Evropi izven ruske, ki je vladajoča stranka in raditega jaka. "Drugače" je dotični članek v "D. S." tako smešno plitek kakor vsi drugi članki in novice v "D. S.", ki niso izrezane; sicer pa celo "rezati" ne znajo.

Mr. Zinič je sedaj dobil službo urednika pri "Radniku". Veranič, o katerem pravijo da se je tudi povrnil v Ameriko, baje študira, kje bi se dalo odpreti kak dobičkonosen business. Baje je v New Yorku. Obama: Dobrodošla! Samo eno prošnjo imamo do vaju: Ali ne bi hotela povedati enkrat javno in odkrito, kako je bila izvršena kupčija pri premenitvi lastnika "Slovenije"? Celo Chas. Novak je na nekem kraju na vzhodu pred člani svoje organizacije priznal, da nekaj ni bilo v redu, sploh da je našel pri "D. S." največji nered. Torej?

Piknik in shod pennsylvanskih klubov

Konferenca socialističnih klubov in društev izobraževalne akcije JSZ. v zapadni Pennsylvaniji bo priredila dne 28. septembra velik piknik in shod, na katerem bo govoril med drugimi sod. Frank Zajec, urednik "Proletarca". Pazite na letake in naznanila o tem shodu.

Delavci, bodite oprezni.

V vsaki kampanji nastopajo fakirji in pod raznimi krinkami izvablajo ljudem denar iz žepa. Fakirji so zmerom na poslu, toda žetev je včasih boljša ko večsi, zato so posebno aktivni takrat, ko mislijo da je čas žetve. Kadar vam kje kak govornik kriči za La Folletta ali za Fosterja, pa ne veste pod čigavo avspicijo nastopa, ne posezite v žep. Kadar se klati po naselbinah kak frazar, o katerem ničesar ne veste, katerega delovanje ni pod kontrolo nikogar, ki ni odgovoren nikomur, ne posezite v žep. Kdor ni fakir, nastopa v imenu organizacije in ji je odgovoren. Kdor se poslužuje v kampanji provokatorske taktike, ni vreden podpore delavcev.

Slovenski delavci, vaša politična organizacija in vaša stranka je bila in je socialistična stranka. Ne ozirajte se na druge takozvane delavske stranke (katerih smo imeli v Ameriki že mnogo in jih bomo v bodoče), ako so te stranke take, da žive od boja proti socialističnemu gibanju. Take stranke so provokatorske, v škodo delavskemu razredu in v korist kapitalizmu ter ne zaslužijo podpore zavednega delavstva, pač pa podpore generala Dawesa in Wall Streeta.

Naučite se enkrat za vselej, da ni vse delavsko kar nosi znamko "delavsko". Prezirajte karakterje, ki so duševno in moralno propadli in se žive od hujskanja in provokatorstva. Liste, ki vam jih ponujajo, odklanjajte. Toleranca je eno, toda če delavec podpira sebi sovražne ali delavstvu škodljive organizacije, ni to toleranca ampak greh nad delavstvom.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:	
Christina Omahne, na agitaciji v Kansasu	10
Louis Kveder, na agitaciji v Penni	7
Frank Ludvik, Cleveland, O.	5
Frank Benchina, Chicago, Ill.	3
Frank Žerovec, Kenosha, Wis.	3
Lucas Butya, Moon Run, Pa.	2
John Krebelj, Cleveland, O.	2
Fr. Zaitz, Chicago, Ill.	2
John Fradel, Latrobe, Pa.	2
H. Stanich, Forest City, Pa.	2
Frank Strubelj, Aliquippa, Pa.	1
Ant. Zalar, Lloydell, Pa.	1
Fr. Kuhovski, Detroit, Mich.	1
Jos. Korsich, Carlinville, Ill.	1
Jos. Tursich, Barberton, O.	1

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Ali je v vaši naselbini socialistični klub? Ako ga ni, kaj so vzroki? Ali so nepremagljivi? Če se bi zavzeli, ali mislite, da ne bi mogli ustanoviti socialističnega kluba?

ZAPISNIK V. REDNEGA ZBORA J. S. Z., zborujoč v Clevelandu, O., dne 11., 12. in 13. julija 1924.

Peti redni zbor J. S. Z. se je vršil dne 11., 12. in 13. julija 1924 v Slovenskem domu v Clevelandu, O. Sedemindvajset klubov je bilo direktno zastopanih na zboru. Izmed društev izobraževalne akcije J. S. Z. so bila direktno zastopana štiri. Pennsylvanska konferenca klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. je poslala dva delegata.

V imenu socialistične stranke je posetil zbor sod. Joseph W. Sharts iz Daytona, član strankine eksekutive in urednik lista "Miami Valley Socialist". V imenu češke socialistične federacije je nagovoril delegacijo sod. Jos. Martinek, urednik tednika "Americké Dělnické Listy."

Zboru sta predsedovala, prvi dan F. S. Tauchar in John Jereb; drugi dan John Terčelj in Anton Zornik; tretji dan Frank Udovich in Louis Zgonik (prvo označena imena so bili predsedniki in druga podpredsedniki zbora). Zapisnik sta vodila Christina Omahne in Anton Slabe.

V resolucijski odbor so bili izvoljeni: Frank Alesh, Jos. Oven, Anton Garden, Jacob Kotar, M. V. Luchich, J. Korsich in F. Zaitz.

PREGLED DELA V. REDNEGA ZBORA.

Izmed najvažnejših vprašanj pred petim rednim zborom je bila 5. točka dnevnega reda, tikajoča se gibanja ameriškega delavstva za zedinjenje v enotni politični stranki, o kateri je poročal F. Zaitz. Zbor je indorsiral z vsemi proti trem glasovom sedanjo taktiko naše stranke v prizadevanju strniti organizirano ameriško delavstvo v enotno silo na političnem polju in ga pridobiti za socializem.

Resolucija, oziroma izjava, s katero izreka J. S. Z. svoje stališče napram socialistični stranki glede njene nove orientacije (skupno nastopanje z unijami in progresivnimi skupinami v "Konferenci za progresivno politično akcijo"), je zbor sprejel z vsemi proti enemu glasu.

Zbor je sklenil obdržati prosvetni odsek in sprejel resolucijo, s katero mu daje smernice za sistematično vzgojevalno in kulturno delo med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki.

Odobril je akcijo za gradnjo poslopja, v katerem bodo uradi JSZ. in Proletarca, in ki bo ob enem služilo kot centralni dom socialističnih aktivnosti med ameriškimi Jugoslavnimi.

Vzgojevalno delo, zapopadeno v načrtu izobraževalne akcije JSZ., kakor ga je sprejel IV. redni zbor l. 1923, se bo pričelo izvajati neglede na določbo prejšnjega zbora, ki zahteva tisoč članov, predno se more pričeti z izobraževalno akcijo v obsegu, kakor ga zamišlja načrt.

Druge resolucije:

Peti redni zbor se je izrekel za brezpogojno priznanje sovjetske Rusije od strani vlade Zed. držav.

Za osvoboditev vseh političnih jetnikov.

Zahteva odpravo takozvanih antisindikalističnih zakonov, s katerimi države, ki so jih sprejele, skušajo ovrniti in zatirati radikalno delavsko gibanje.

Zbor JSZ. nalaga naši eksekutivi in klubom, da se bore proti gonjam, ki jih vodijo gotovi interesi proti tujerodnemu delavstvu v Zed. državah. Resolucija, ki jo je predložila eksekutiva JSZ. konvenciji soc. stranke, je bila soglasno sprejeta in postala del platforme soc. stranke. Stranka izrecno izjavlja, da se bo borila proti vsem takozvanim zagovornikom "stoodstotnega amerikanizma", ki hočejo pod krinko patriotizma in amerikanizacije prisiliti tujerodne delavce v predajo kapitalističnim interesom.

V. redni zbor JSZ. se je soglasno izrekel proti K. K. K. in vsem podobnim organizacijam, ki hujskajo eno

pleme proti drugim, nete verski fanatizem in ščujejo pripadnike ene religije ali religij proti drugim in se v izvajanju svojega "programa" poslužujejo nasilnih dejanj. Vse take organizacije ikodujejo delavskim interesom, ker odvajajo delavstvo, ali del delavstva, od zainteresiranja v resnične probleme in od boja proti pravi sovražnikom delavstva, ki so zapopadeni v kapitalističnem sistemu.

Izrekel se je proti fašizmu, ki pod krinko nacionalizma služi reakciji in vladajočemu razredu.

Obsodil je zakone, ki zapostavljajo ženstvo in JSZ. bo po svojih močeh sodelovala, da se jih odpravi.

Odobril je resolucijo prošlega zbora, s katero priporoča toierantnost med delavskimi frakcijami in obsoja taktike, ki razdvajajo proletarijat.

J. S. Z. bo sodelovala kakor dozdaj s soc. stranko in unijami v boju za sprejem zakonov, s katerimi bi se omejilo in preprečilo izkoriščanje otrok v industriji.

Redni zbor JSZ. se bo vršil vsake dve leti. Za sedež prihodnjega zbora, ki se bo vršil l. 1926, so bila nominirana mesta Detroit, Cleveland in Chicago. Članstvo JSZ. se štiri mesece pred zborom izreče za enega teh mest s splošnim glasovanjem.

V novi eksekutivi bodo imele tudi konferenčne organizacije klubov JSZ. pravico do svojih delegatov, ki bodo imeli na sejah iste pravice kot člani eksekutive, izvoljeni na splošnem glasovanju.

Pravila JSZ. izidejo v posebni knjižici.

Zapisnik zbora je priobčen v tej izdaji in sicer v izčrpk. Nekateri referati in poročila so bila priobčena v prejšnjih izdajah in se smatrajo za del zapisnika.

Zapisnik petega rednega zbora J. S. Z.

Chas. Pogorelec, tajnik JSZ., otvori prvo sejo ob 9:45 dopoldne. V kratkem nagovoru povdarja važnost tega zbora in izreka željo, da bi bilo delo delegacije plodonosno kakor je bilo delo prošlega zbora. Nato naznani, da je prva točka dnevnega reda volitev verifikacijskega odbora, ki ima pregledati poverilnice. Izvoljeni so bili Jauch, Zlemberger, Jereb, Potočnik in Christina Omahne.

Med delom verifikacijskega odbora se preide na razpravo glede pravic tistih referantov, ki niso delegatje ali člani eksekutive. Sklenjeno, da imajo iste pravice kot drugi člani zbora.

Geo. Maslach pojasnuje, da je prišel na zbor kot namestnik sod. Bojanoviča, člana eksekutive, ki se radi zaposlenosti ni mogel udeležiti zbora in vprašuje, ako je od strani delegacije kak ugovor.

Zaitz pravi, da je sod. Maslach že dolgo aktiven član JSZ. in je bil že večkrat član eksekutive in drugih važnih odborov. Njegovo prisostvovanje temu zboru bo nam samo v korist. Predlaga, da se ga prizna za ravnopravnega člana zbora. Sprejeto.

Verifikacijski odbor poroča, da so vse poverilnice pravilno izpolnjene in da ni spornih delegatov. Imena delegatov so sledeča:

št. kluba. Kraj. Ime delegata.

- 1, Chicago, Ill.—Joško Oven;
- 2, Glencoe, O.—Nace Zlemberger;
- 10, Forest City, Pa.—Joseph Paušek;
- 20, Chicago, Ill.—Petar Kokotovich;
- 22, Chisholm, Minn.—Charles Pogorelec, zastopnik;
- 27, Cleveland, O.—Joseph Jauch;
- 41, Clinton, Ind.—Christina Omahne;
- 45, Waukegan, Ill.—John Artach;
- 47, Springfield, Ill.—Frank Krmelj;
- 69, Herminie, Pa.—Anton Zornik;

- 114, Detroit, Mich.—Rudolf Potočnik;
 118, Canonsburg, Pa.—John Jereb;
 157, Gross, Kans.—Ant. Slabe, zastopnik;
 182, Meadow Lands, Pa.—John Jereb, zastopnik;
 184, Lawrence, Pa.—Louis Britz;
 213, Carlinville, Ill.—Joseph Korsich;
 222, Girard, O.—Ant. Segina;
 224, Chicago, Ill.—Charles Pogorelec, zastopnik;
 225, Avella, Pa.—Louis Zgonik;
 230, Library, Pa.—Anton Kralj;
 232, Barberton, O.—Anton Kukovatz;
 234, Harwick, Pa.—Hajndrich Vulch;
 235, Sheboygan, Wis.—Joseph Krantz;
 238, Universal, Ind.—Christina Omahne, zastopnica;
 241, Verona, Pa.—Rock Lesar;
 242, Cliff Mine, Pa.—Ant. Kovačič;
 243, Warren, O.—Jacob Kotar.

Za konferenco klubov zap. Pennsylvanijske, John Terčelj in Lov. Kaučič;

Bratski delegatje poslani od društev izobraževalne akcije J. S. Z.

Štev. društev

- 1, SNPJ, Chicago, Ill.—Frank Alesh;
 344, SNPJ, Sheboygan, Wis.—Joseph Krantz;
 87, SNPJ, Herminie, Pa.—Anton Zornik.

Imena članov eksekutive JSZ.:

Chas. Pogorelec, tajnik. Člani eksekutive: Frank Alesh, Sava Bojanovich (nadomestoval ga je G. Maslach), V. Cainkar (ni bil navzoč), M. V. Luchich, Blaž Novak (nenavzoč), F. S. Tauchar, Frank Zaitz. — Nadzorni odbor: Phillip Godina (nenavzoč), Milan Slavich (nenavzoč), Frank Udovich. — Urednik Proletarca, Frank Zaitz; upravnik, Anton Slabe.

Tajnik poroča, da so odsotni člani eksekutive zadržani radi dela. Se vzame na znanje.

Chas. Pogorelec predloži provizorični opravilnik, kot ga predlaga eksekutiva. Glasi se:

Opravilnik.

1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje; zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v debato in govoriti k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik se voli dnevno.

Kdor ne govori k dnevnemu redu, ga ima predsednik pravico poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa predlagati zboru, da mu vzame besedo.

2.) Za besedo se je priglasiti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti, kakor se prijavijo.

3.) Predlogi se predlagajo ustmeno in pismeno.

4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni predsedovatelju do sprejema predloga za zaključek debate.

5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.

6.) Za sprejetje predloga zadostuje navadna večina glasov.

7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razun v slučajih, kjer zbor sklene drugače.

8.) Volitve se vrše tajno.

9.) Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj tretjina delegatov.

10.) Čas zborovanja določa zbor.

12.) Bratski delegati podp. društev, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije JSZ.", imajo pri vseh predlogih in razpravah pravico govora, toda ne glasovanja in staviti predloge. Pravico glasovanja in staviti predloge pa imajo v vseh zadevah, tikajočih se Izobraževalne akcije J. S. Z.

Opravilnik z malimi dodatki sprejet.

Preide se na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev. Izvoljena sta F. S. Tauchar predsednik in John Jereb podpredsednik. Za zapisnikarja Anton Slabe in Christina Omahne.

Tajnik predloži provizorični dnevni red, kakor ga predlaga eksekutiva. Glasi se:

A.

1. Otvoritev zбора po gl. tajniku J. S. Z.
2. Volitev verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil) — pet članov in gl. tajnik.

B.

Konstituiranje zboru.

1. Pravilnik.
2. Volitev predsednika in podpredsednika.
3. Volitev dveh zapisnikarjev.

C.

Referati in poročila.

1. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih Zveze od zadnjega zboru. — Poročevalec Chas. Pogorelec.
2. Poročilo sekcijjskih odborov; a) za slovensko sekcijo poroča Frank Alesh; b) za srbsko in o propagandi med hrvatskim in srbskim delavstvom poroča Miloje V. Lučić.
3. Zvezno glasilo, kampanjska in druga literatura; poročata F. Zaitz za uredništvo in Anton Slabe za upravništvo Proletarca.
4. Delo Prosvetnega odseka J. S. Z., poroča John Olip.
5. Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva, poroča Frank Zaitz.
6. Socialistična agitacija v unijah in drugih organizacijah, poroča John Terčelj.
7. Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij, poroča Anton Garden.
8. Problem naseljevanja in izseljevanja ter gonja proti tujerodcem v Zd. državah, poroča Anton Slabe.
9. Poročilo o načrtu za gradnjo lastnega doma za J. S. Z. in Proletarca.
10. Načelna izjava in pravila, poroča odbor treh: Blaž Novak, Pogorelec in Zaitz.
11. Razno (volilna kampanja in drugo).
12. Razpust zboru.

Dnevni red soglasno sprejet.

Zaitz predlaga, da se izvoli 5 članov v odbor za resolucije in pošiljanje brojavk. Sprejeto. Nominacijo sprejmejo Korsič, Terčelj, Garden, Oven, Zaitz, Kotar in Lučić.

Zaitz predlaga, naj ostanejo vsi, ki so sprejeli nominacijo, v odboru. Predlog sprejet.

Oven predlaga, da se glede plač zapisnikarjema odloči pod točko "Razno."

Kralj stavi protipredlog, da se plače določijo takoj. — Sprejet je predlog sod. Ovna.

Pogorelec želi, da se prečita zapisnik zadnje seje eksekutive J. S. Z., kar se zgodi. Nato poda Chas. Pogorelec, tajnik J. S. Z., svoje poročilo kakor sledi:

POROČILO TAJNIKA J. S. Z.

Malo nad leto dni je, od kar smo se sešli skupaj na IV. rednem zboru naše Zveze, da pregledamo ajeno delo izza prejšnjih zborov, odpravimo nedostatke ako so se pojavili, in si zahtamo naloge za delo do tega zboru.

Uspehi Zveze od IV. do V. zboru so zadovoljivi, najsiboz organizatoričnega ali agitatoričnega vidika, posebno ako se pomisli na težkoče gmočne in druge, s katerimi se mora boriti naše gibanje v teh kritičnih časih. Največja ovira hitrejšemu napredku je neoporečno razkosanost, v kateri se nahaja delavsko gibanje v povojnem času. Socialistični pokret se je sicer že zelo opomogel, toda predno dočela okreva od ran ki mu jih je prizadejala svetovna vojna in njene posledice, bo vzelo še precej časa. Res da je ljudstvo vzrujeno in nezadovoljno z obstoječimi razmerami, toda si še ne zna poiskati prave poti, po kateri bi prišlo iz mizerije in si ustvarilo boljše pogoje življenja.

Zavedno delavstvo, to je tisti del kar ga je organizirana v razrednih organizacijah, se trudi pokazati v tem tavajočim delavskim masam resnico in mu pomagati k spoznanju. Trudi se, da mu vcepi zanimanje za delavsko gi-

banje in njegove boje, da ga pridobi za pridruženeje k socialističnim organizacijam.

V Zedinjenih državah vrši to delo socialistična stranka, katere sestavni del je tudi naša Jugoslovanska socialistična stranka in ki ga je že izvršila, ogromno. Njene naloge so ogromne, kajti opraviti ima še mnogo mnogo dela, predno vsejemo med mase ameriškega delavstva spoznanje, da le v socializmu je rešitev. J. S. Z. ne izostaja pri tem delu. Vrši ga kolikor največ dopuščajo njene moči in finance.

Za širjenje naše literature so nam potrebna gmotna sredstva. Za vzdrževanje našega tiska so potrebni gmotni doneski. Vse se je doslej premagalo!

In v bodoče? Agitirajmo, neprestano in neumorno, da organiziramo delavstvo v socialistične postojanke, da razširimo naše časopise in literaturo, da zasejemo in ukoreninimo med mase delavstva pravi socialistični duh, — duh dela in borbe za socializem!

V naslednjem podajam pregled našega dela in stanje J. S. Z. od njenega zadnjega zбора.

članarina.

Mesečni prispevki so isti kot so bili ob času zadnjega zбора, namreč 40c na mesec; 30c je redni assessment, 10c pa gre v konvenčni fond JSZ. Od teh 30c plača Zveza gl. stanu stranke 12c in pol, državnim organizacijam pa po 10c od vsake prodane znamke. Skupaj toraj 22c in pol, tako da ostane Zvezni blagajni od vsake prodane znamke le po 7c in pol. Od omenjenih 12c in pol, katere plačujejo gl. stanu stranke, nam ista povrne od vsake prodane znamke po 6c in pol, kot nadomestilo za tajnikovo plačo. Pri angleških klubih plačujejo navadno po 50c na mesec, kar se pa pri nas dogaja le v izrednih slučajih, odnosno ako posamezni klubi sami odločijo tako.

Delo eksekutive.

Člani sedanje eksekutive so: Frank Alesh, Vincene Calakar, Blaž Novak, P. S. Tauchar, Frank Zaitz, Sava Bojanovich in M. V. Luchich.

V nadzornem odboru pa: Filip Godina, Frank Udovich in M. Slavich.

Seje eksekutive so se vršile redno vsak mesec, izvzemli meseca maja, ko se je tajnik nahajal na agitaciji. Vsi zapisniki so bili priobčeni v listu, tako da je članstvo vedno lahko poučeno o delu in zaključkih eksekutive in delovanju organizacije.

Z ozirom na stvoritev skupne delavske stranke je eksekutiva sklenila podpirati stališče socialistične stranke, ki sodeluje v Konferenci za progresivno politično akcijo s ciljem ustanoviti ameriško delavsko stranko, v kateri bi bile združene unije in soc. stranke.

Od zadnjega zбора smo imeli dva splošna glasovanja in sicer za izvolitev eksekutive in drugih odborov JSZ., in pa za določitev mesta za sedanji zbor. Prvega glasovanja se je udeležilo 30 klubov s 45% članstva drugega pa ravno toliko klubov s 47% članstva. Iz teh podatkov je razvidno, da se je glasovanje udeležilo manj kot polovica članov. Priporočal bi več zanimaja v tako važnih zadevah kot so referendumi, ker le na ta način nam je omogočeno znati mnenja članstva.

Aktivni klubi in članstvo.

Ob času zadnjega zбора je štela Zveza 40 aktivnih klubov s 743 dobrostoječimi člani. Danes ima 48 aktivnih klubov s 859 člani. V tem času se je organiziralo 11 novih in reorganiziralo tri klube, skupaj 14 klubov. Prenehalo pa je s poslovanjem 5 klubov in sicer: Jenny Lind, Ark., Johnston City, Ill., Milwaukee, Wis., Terre Haute, Ind., Madrid, Ia. in La Salle, Ill. Srbski klub št. 210 Detroit, Mich. se je združil s klubom št. 114.

Aktivni klubi so sledeči:

Illinois:—Chicago, št. 1, 20 in 224, Carlinville, Nokomis, Virden, Springfield in Waukegan — 8.
Indiana:—Clinton, Blanford in Universal — 3.
Mich.:—Detroit — 1.
Minn.:—Chisholm — 1.
Kana.:—Arma, Gross in Mulberry — 3.
Ohio:—Cleveland, Berberston, Glencoe, Girard in Warren — 5.
Penna.:—Cannonsburg, Forest City, Sygan, West Newton, Herminie, Southview, Moon Run, Wick Haven, Lloy-

dell, Meadowlands, Broughton, Homer City, Avella, Library, Renton, Harwick, Bon Air, Lawrence, Luzerne, Slovan, Finleyville, Weronia in Cliff Mine — 23.

W. Va.:—Pursglove in Meriden — 2.

Wis.:—Sheboygan — 1. Skupaj toraj 48 aktivnih klubov in 12 članov at large.

Naš tisk in propaganda.

Ker smatramo časopise za najuspešnejše sredstvo v propagandi za socialistične ideje in ker vodi to propagando med jugoslovanskim delavstvom "Proletarec", smo se vedno trudili, da ga čim bolj razširimo. Takoj po zadnjem zboru smo poslali na agitacijo v zapadne države sodruginjo Tauchar. Obiskala je nasebine po Wyomingu, Coloradi, Utah, Montani in Kansasu, takoj nato pa je šla v Pensilvanijo in W. Virginijo. Uspeh, kar se tiče naročnikov, je bil zelo dober, ne pa tako v organizatoričnem smislu, to je, vsaj takojšnjih uspehov ni bilo, prišli pa so pozneje, kajti ustanovilo se je 14 klubov, kar dokazuje kako potrebno je da se razširi "Proletarec". S podobno agitacijo smo nadaljevali tudi letos. V marcu smo zopet poslali sodruginjo Tauchar na agitacijo v Kansaso; v kratkem času je pridobila listu lepo število naročnikov in pomagala pri organiziranju klubov v Armi in Mulberryju. Tajnik sam pa se je napotil na agitacijo v Penno in Ohio. Nastopil je na številnih shodih, razpečal precej literature in tudi uspeh z naročniki je bil dober. Kljub skrajno slabim razmeram se je pridobilo s sodelovanjem lokalnih sodrugov mnogo novih naročnikov. Poleg potovalnih zastopnikov ne smemo pozabiti tudi sodrugov po nasebinah, ki so mnogo naredili za razširjenje našega glasila in vršili podrobno agitatorično delo.

Sodrug v Pensilvaniji so pričeli zadnji jesen z živahno agitacijo za pojačanje socialističnega gibanja. Obdržavajo konference in shode vsakih par mesecev, na katerih nastopajo slovenski in angleški govorniki. Na te konference in shode smo poslali, kadar nam je bilo mogoče, govornike iz Chicago, na nekaterih pa so nastopili domači govorniki. Uspeh teh konferenc in shodov je bil vseskozi dober, kajti pojačali so se že obstoječi klubi in organizirali novi. Število naročnikov se je izdatno pomnožilo. Priporočam, da sodrug tudi drugod, koder je večje število klubov v gotovem okolišu, organizirajo podobne konference. V zadnjem času so začeli tudi sodrug v Ohio delovati za organiziranje konference, kar bo, ako se akcija resniči, mnogo pomagalo pri pojačanju naših vrst.

Izobraževalna akcija J. S. Z.

Izobraževalna akcija je bila zasnovana koncem leta 1921. Namen te akcije je, da se ji društva, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pridružijo v celoti in prispevajo gotove doneske na mesec in tako pomagajo Zvezi vršiti propagandistično delo med jugoslovanskim delavstvom. Skupno število priglašanih društev, ki podpirajo Izobraževalno akcijo, je bilo od ustanovitve pa do 30. junija t. l. 142, nekaj socialističnih klubov in dva posameznika. Redno plačujočih je danes 72 društev, 10 socialističnih klubov in en posameznik.

Od porpornih društev jih pripada 65 k SNPJ., 6 k SSPZ, 1 k JSKJ in 10 klubov JSZ. Računi Izobraževalne akcije za zadnje leto so bili poslani na vsa društva, ki podpirajo to akcijo, ravnotako splošni računi o dohodkih in izdatkih JSZ, tako da je vsakdo lahko razvidel v kake svrhe se uporablja denar, ki ga prispevajo društva za Izobraževalno akcijo. Poprečni dohodki te akcije zadnjih šest mesecev so bili \$89.44 na mesec in sicer, \$80.40 so prispevala društva, \$9.44 pa socialistični klubi.

Če vzamemo v poštev, da je v Ameriki nad 700 društev, pripadajoča naprednim jednotam in zvezam, je število društev, ki podpirajo Izobraževalno akcijo zelo majhno. Treba bo najti pota da se pridobi čimveč društev za pridruženje k Izobraževalni akciji, kajti le na ta način nam bo mogoče izvrševati delo v obsegu, ki smo si ga zamislili ob ustanovitvi Izobraževalne akcije. Sodrug naj pri svojih društvih delujejo in apelirajo na članstvo, da se odzovejo tej akciji in nam tako pomagajo voditi boje za odpravo kapitalističnega sistema, ki nas vedno bolj pritiska ob tla vse skupaj. Socialistične ideje morajo najti pot med najširše mase jugoslovanskega delavstva. Z lepo besedo jim skušajmo dokazati, da je boj katerega vodi socialistično delavstvo tudi njihov boj. Z združenimi močmi bomo lažje korakali od uspeha do uspeha in koristi od tega bo imelo celokupno delavstvo.

STANJE KLUBOV J. S. Z.

na podlagi mesečnih poročil koncem meseca junija 1924.

	Dobrostoječih članov	Gotovina	Skupno premoženje	Unjskih članov	Amer. državljano
1, Chicago, Ill.	70	\$1,661.36	\$2,172.18	24	52
2, Glencoe, O.	7	2.33	40.00	7	7
10, Forest City, Pa.	13	89.23	99.23	11	6
13, Sygan, Pa.	29	51.40	131.40	29	28
20, Chicago, Ill.	29	500.00	9	11
21, Arma, Kans.	19	?	?	16	6
22, Chisholm, Minn.	7	16.00	16.00	5	3
27, Cleveland, O.	60	350.57	1,029.15	9	41
30, Mulberry, Kans.	15	.69	2.44	15	6
32, West Newton, Pa.	11	6.70	6.70	11	8
41, Clinton, Ind.	42	279.56	279.56	40	8
45, Waukegan, Ill.	12	373.41	448.41	1	8
47, Springfield, Ill.	15	6.85	51.85	10	10
50, Virden, Ill.	6	17.37	17.37	6	6
69, Herminie, Pa.	20	26.72	36.72	..	20
114, Detroit, Mich.	29	263.21	813.21	7	27
118, Canonsburg, Pa.	29	47.08	147.08	24	21
128, Nokomis, Ill.	11	16.00	24.00	8	10
157, Gross, Kans.	7	6.00	50.00	4	4
165, Blanford, Ind.	11	7	1
167, Southview, Pa.	6	9.41	9.41	6	3
175, Moon Run, Pa.	29	21.39	21.39	29	26
176, Wick Haven, Pa.	?	?	?	?	?
181, Lloydell, Pa.	16	46.48	49.48	14	6
182, Meadowlands, Pa.	11	2.00	2.00	9	4
184, Lawrence, Pa.	13	2.05	39.58	12	3
190, Broughton, Pa.	16	?	?	16	14
198, Homer City, Pa.	17	55.44	70.00	17	12
204, Cle Elum, Wash.	11	?	?	11	2
213, Carlinville, Ill.	11	16.96	36.96	11	8
218, Luzerne, Pa.	3	?	?	3	3
220, Bon Air, Pa.	8	40.00	40.00	..	5
222, Girard, O.	15	101.99	101.99	1	8
224, Chicago, Ill.	16	48.87	48.87	4	6
225, Avella, Pa.	17	46.15	46.15	17	11
228, Purglove, W. Va.	20	?	?	18	5
230, Library, Pa.	12	85.05	85.20	12	12
232, Barborton, O.	32	244.23	351.78	7	22
233, Renton, Pa.	26	25.50	25.50	22	17
234, Harwick, Pa.	14	1.40	1.40	14	..
235, Sheboygan, Wis.	22	178.16	178.16	..	12
237, Meriden, W. Va.	14	36.49	36.49	14	3
238, Universal, Ind.	16	7.50	7.50	16	5
239, Slovan, Pa.	18	1.10	8.65	13	17
240, Finleyville, Pa.	18	?	?	18	?
241, Verona, Pa.	11	12.00	12.00	3	1
242, Cliff Mine, Pa.	14	40.89	40.89	14	10
243, Warren, O.	12	32.17	32.17	5	6

Skupaj 859 | \$4,269.71 | \$7,112.87 | 549 | 504

PREGLED FINANČNEGA STANJA J. S. Z.

od 1. aprila 1923 do 30. junija 1924.

DOHODEKI

Članarina	\$2,992.75
Članske knjižice in literatura	52.06
Proletarčevi računi	240.26
Povračila stranke	930.43
Izobraževalna akcija	1,135.95
Konvenčni fond JSZ	985.82
Prodaja znakov	43.63
Posojilo Slovenske sekcije JSZ	300.00
Prispevki za zapisnik IV. rednega zбора JSZ	330.58
Organizatorični fond Soc. stranke	672.62
Y. P. S. L. Prostovoljni assessment	36.25
House of Debs Association	21.50
The New Leader, naročnina	17.25

Konvenčni fond Soc. stranke	61.89
Agitacija in razno	148.52
Blagajna 31. marca 1923	384.99
Skupaj	\$8,354.50

IZDATKI

Članarina stranki	\$1,216.97
Članarina državnim in okrajnim organizacijam	972.80
Plače	2,187.50
Poštnina	130.91
Proletarčevi računi	582.41
Uradne potrebščine	213.84
Vožnji stroki delegatov IV. rednega zбора JSZ	601.17
Dnevnice Eksekutive IV. rednega zбора JSZ	60.00
Najemnina urada in konvenčne dvorane	180.00
Tiskovine	3.20
Povrnitev posojila Slov. sekciji JSZ	300.00
Organizatorični fond Soc. stranki	457.23
Y. P. S. L. Prostovoljni assessment	36.25
House of Debs Association	31.50
The New Leader, Naročnina	17.25
Stranki za literaturo	5.00
Stranki za znake	3.00
Stranki za konvenčni fond	61.89
Agitacija in razno	247.44
Bilanca 30. junija 1924	1,056.14

Skupaj

Razdelek gotovine:

Upravni fond	\$449.17
Konvenčni fond	606.97

Skupaj

Udovih, član nadzornega odbora, poroča da sta s sod. Taucharjem pregledala tajniške knjige in jih našla v redu. Priporoča delegatom, naj agitirajo pri društvih v svojih naselbinah, da prispevajo gotovo svoto v Izobraževalno akcijo J. S. Z. To pomaga Zvezi, da laglje vrši svoje delo za politično izobrazbo in razredno zavest med jugoslovanskim delavstvom.

Potočnik želi pojasniti, dali imajo delegatje sedaj poročati, kar so jim naročili klubi, ali se to odloži za poznejši čas.

Oven predlaga, da naj se poročilo tajnika in nadzornika sprejme in se potem preide na diskuzijo. Poročila klubov pa naj se odloži pod točka "Razno". Sprejeto.

Kavčič omenja, da ima njih klub več premoženja, kot je označeno v tajnikovem poročilu.

Korsič pravi, da ima njih klub dve delnici Narodnega doma, katere niso vključene v poročila.

Pogorelec pojasnjuje, da so nekatera poročila, ki jih dobiva od tajnikov klubov, v več ozirih netočna. Tajniki ne poročajo vselej vsega premoženja, ki ga klubi lastujejo. Raditega je izdelal poročilo na podlagi informacij, kakršne je prejel.

Potočnik pravi, da njih klub poseduje nad \$800.00, to je vrednost knjižnice in gotovina.

Lučič vprašuje sod. Potočnika, če mu je znano, kaj se je zgodilo z imovino razpuščenega srbskega kluba v Detroitu.

Potočnik odgovarja, da se je delalo v tem oziru po namenu eksekutive J. S. Z., ki je določila, da se priključiti imovino srbskega kluba slovenskemu in se jo hrani.

Zornik poroča, da je v tajnikovem poročilu vključeno vse premoženje kluba št. 69 razun za kakih \$10.00 vrednosti literature.

Zaitz je mnenja, da bo najboljše, ako delegatje vedo natančno finančno stanje svojih klubov, da to sporoče tajniku Zveze ustmeno ali pismeno; s tem bo ta stvar najhitrejšje rešena in zboru prihranjen čas.

Jereb izraža željo, naj vsakdo, ki se prikladi za besedo, pove svoje ime, kajti on ne pozna vseh delegatov po imenu. **Zapisnikarja** želita vedeti, če se v zapisnik zanese ime na vseh, ki govorijo, ali samo tistih, ki stavijo predloge. — Sklenjeno, da se zanese v zapisnik imena predlagateljev, kakor tudi tistih, ki se udeležujejo diskuzij in debat.

Bogorelec prečita pismo češke socialistične federacije iz Chicago, v katerem pošiljajo pozdrave zborovalcev in izražajo željo, da bi delo V. rednega zbora J. S. Z. rodilo mnogo uspeha. Se vzame na znanje.
Zaključek dopoldanske seje.

II. SEJA 11. JULIJA POPOLDNE.

Predsednik Tauchar otvori sejo ob 1. popoldne. Preide se na poročila sekcijev odborov. Za slovensko sekcijo poroča sod. Frank Alesh kakor sledi:
Potom splošnega glasovanja sem bil minulo leto izvoljen tajnikom Slov. sekcije JSZ. Ta urad sem prevzel od prejšnjega tajnika Filipa Godina v začetku januarja 1924. Zato bo moje poročilo kratko in bo le za dobo šestih mesecev, to je od 1. januarja 1924, pa do 30. junija, 1924.

Dohodki:

Prenos iz leta 1923.....	\$1,553.06
Obresti od bančne vloge na Kaspar State Bank do 30. junija	16.39
Skupaj	\$1,569.45

Izdatki:

Začasno posojilo JSZ. v fond za pokritje stroškov zborov	\$ 300.00
Skupni dohodki	\$1,569.45
Skupni izdatki	\$ 300.00
Preostanek dne 30. junija, 1924.....	\$1,269.45

Razdelitev gotovine.

Hranilna vloga na Kaspar State Bank.....	\$1,109.90
Čekovni račun na Kaspar State Bank.....	159.45
Začasno posojilo JSZ	300.00
Skupaj	\$1,569.45

Jugoslovanska delavska tiskovna družba, ki izdaja "Proletarec", je popolna last Slov. sekcije. In če vzamemo vso imovino družbe v poštev, se premoženje iste precej pomnoži. Odkar sem prevzel urad, smo imeli samo dve seji. To pa le radi tega, ker seje sedaj niso potrebne razven v slučaju, če se zadeva tiče samo Slov. sekcije. Tak slučaj je bil, ko je J. S. Z. prosila posojilo, za pokritje stroškov tega zborovanja, katerega se je odobrilo.

Posebnega priporočila nimam za zbor razen da se mi dovoli ves denar naložiti na hranilno vlogo, kajti čekovni račun je sedaj brez pomena, ker je sekcijev promet zelo majhen.

Poročilo sod. Alesha se sprejme na znanje.

Bogorelec predlaga, da se ves denar slovenske sekcije naloži na obresti, kot priporoča tajnik Alesh. Sprejeto.

Za srbsko sekcijo in o agitaciji med hrvatskim in srbskim delavstvom poroča Miloje V. Lučić kot sledi:

Lučićevo poročilo.

Na zadnjem zboru J. S. Z. ni bil prinešen splošen računski pregled srbske sekcije. Finančno poročilo ni bilo popolnoma detalirano, ker smo imeli v tistem času takorekoč dva odbora in dva finančna tajnika, enega v Chicagu in drugega v Detroitu. Vsled tega je odbor srbske sekcije smatral za potrebno, da na tem zboru predloži detalirano finančno poročilo in splošni pregled naših aktivnosti od zadnjega zbora do danes. Ker se zavedam, da je poleg mojega poročila še več drugih, bom skušal biti kolikor mogoče kratek.

V juliju 1918 se je J. S. Z. postavila na bazo samostojnih sekcij. V avgustu istega leta je srbska sekcija ustanovila list "Radničke novine". Mesec dni pozneje se je če hrvatska sekcija odcepila od J. S. Z. in ustanovila svojo Jugoslovansko internacionalno zvezo in na ta način krenila na pot, ki je bila po njih trditvah najboljša in najkrajša za doseganje njenih ciljev. V J. S. Z. sta ostali še slovenska in srbska sekcija, da se še zanaprej skupno bojujeta za iste principe in cilje, na katerih je bila zgrajena J. S. Z.

Srbska sekcije še ne more pokazati zaželjenih rezultatov v številu organizacij in članstva, kot to lahko stori slovenska sekcija. Socialistična agitacija med Srbi in Hrvati je veliko težja kot med Slovenci. Mnenja sem, da

je ob tej priliki važno in potrebno naglašati, da so načela, cilji in principi, na katerih stoji J. S. Z., in za katere se bojujemo, skupna stvar Jugoslovanov brez razlike in izjeme. Čimprej nam bo to jasno, tem boljše bo za nas vse, v prvi vrsti pa za naše nekdanje hrvaške sodruge, katerih danes še ni našem zboru. Toda kar ni danes, bo mogoče v bodoče. Trdno upam, da bodo tudi hrvaški delavci spoznali ono nepobitno resnico, da je rešitev izpod kapitalističnega jarma mogoča le v združenju. Kadar jim postane ta resnica jasna, tedaj bodo hrvatski sodrugi zopet zavzeli svoje mesto v J. S. Z., katero jih čaka že celih šest let.

Sporna vprašanja, ki so dovedla, da se je hrvaška sekcija ločila od J. S. Z., so obstojale v Zvezi mnogo prej, predno so se hrvaški sodrugi odcepili od nje. Podobni spori se pojavljajo večkrat, kadar se gre za vprašanje taktike za doseganje gotovih ciljev. Vse take spore, ki onemogočujejo skupno delo, moramo poravnati med seboj. Zato apeliram na slovenske sodruge, naj kooperirajo z nami v vseh akcijah, katere se bodo podvzele za združitve in konsolidacijo jugoslovenskega delavskega gibanja; kajti to ni stvar samo srbskih in hrvaških sodrugov, pač pa nas vseh. V obrambo skupnih principov in interesov moramo stati na braniku složno kakor eno telo in ena duša. Za doseganje naših ciljev moramo napeti vse svoje sile, ne glede na trud in žrtve, ki jih to delo zahteva. Kajti kadar bomo tako razumeli naš poziv in nalogo, tedaj ne bomo mogli ostati ravnodušni napram tistim avanturam, ki jih je podvzela hrvaška sekcija, ko se je ločila od J. S. Z.

Izgrešeni principi drže do izgrešenih potov. Hrvatski sodrugi so odšli za izgrešenimi principi in mnogi izmed njih niso videli, da so zašli na stransko pot. Njih avanture so bile podobne letanju golobov (prevrtačem), kateri letajo nekaj časa v eni smeri, a se kmalu zaobrnejo v drugo, tretjo in tako naprej. Razlika med te vrste golobi in avanturami hrvaških sodrugov je v tem, da se prvi po več poskusih in obračanj vrnejo v svoja gnezda, dočim se slednji navzlic vsem eksperimentom, histeričnim poletom, nelegalnih metod, podzemeljskih aktivnosti ter gozdnih zborovanj še niso spametovali, da se vrnejo v gnezdo, iz katerega so izšli, to je, da se vrnejo v J. S. Z. Vse skušnje zadnjih šest let niso bile dovolj, da bi jih prepričale, da se povrnejo. Vsi naši dosedanj napori v javnosti v časopisih, debate, seje in shodi niso bili dovolj, da bi jih pridobili v našo Zvezo. Kljub temu, nas to ne sme odvračati od nadaljnega dela. Delati in agitirati moramo še bolj vztrajno kot smo dosedaj, da s pomnoženo energijo združimo naše sile za osvobodjenje delavskega razreda.

Ker je čas dragocen, dovolite, da preidem na računsko poročilo, katerega mi je izročil finančni tajnik. Finančna poročila do leta 1920 so bile že objavljena v "Proletarcu".

FINANČNO POROČILO SRBSKE SEKCIJE J. S. Z. OD 1. JAN. 1920 DO 30. JUN. 1924.

Dohodki.

Prenos iz leta 1919.....	\$2,641.25
Prodaja knjig in literature	97.20
Izmenjava bondov	117.47
Prispevki sekciji od J. S. Z.	27.12
Povračilo od Cook County za delnice.....	40.00
Povračilo poštnih vlog	4.95
Obresti od vloge na banki do 31. dec. 1923.....	198.25
Skupaj	\$3,126.24

Izdatki

(1920)

Agitacija	\$ 1.70
Tiskovine	5.50
Izmenjava čekov40
Pisalni stroji	220.50
Skupaj	\$ 228.10

(1921)

Tiskovine	\$ 12.00
Stroški agitacije L. T.	257.62
Kokotović, posojilo	49.00
Za stradajoče v Rusiji	100.00
Povračilo preveč plačane naročnine Lučiću.....	33.50
Nabava knjig	85.50
Stroški agitacije L. Golo	38.00
Podpora soc. listom "Glas Svobode".....	73.75

"Radniške novine"	51.25
"Proletarcu" za tisk "Udr. Proleter"	40.00
Delnice za soc. dnevnik (Chicago)	50.00

Skupaj \$ 790.62

(1922)

Podpora "Radničkim novinam" (Beograd)	\$ 125.25
"Proletarcu" za tisk "Udr. Proleter"	100.00
Budučnost	852.22
M. V. Lučiču za propagando	150.00
Poštnina, izmenjava čekov in razno	2.72

Skupaj \$1,030.29

(1923)

Podpora listom: "Radniške novine" (Beograd)	\$ 107.66
"Glas Slobode" (Sarajevo)	51.66
"Slobodna Riječ" (Zagreb)	51.66
Za "Budučnost"	451.12
Podpora org. št. 20	50.00

Skupaj 712.10

(1924)

"Radničkim novinam" za knjige	\$ 25.00
Posojilo org. št. 20	50.00

Skupaj \$ 75.00

Računski zaključek.

Dohodki od 1. jan. 1920 do 30. junija 1924	\$3,126.24
Izdatki od 1. jan. 1920 do 30. junija 1924	2,836.01

Ostane	\$ 290.23
Izdatki	2,836.01

Skupaj \$3,126.24

Maslach omenja, da je socialistična agitacija med Srbi in Hrvati zelo otežkočena, ker se smatra od strani zapeljanih elementov vsakega, ki jo vrši za nekakega izdajalca. Želi, da bi jim slovenski sodrugi pomagali pri agitaciji, da se hrvaški in srbski delavci pridružijo J. S. Z. v večjem številu kot dosedaj.

V dvorano dospe sod. Joseph W. Sharts, socialistični kandidat za gubernerja države Ohio. Predsednik Tauchar želi, naj se dnevni red začasno suspendira in se da priliko sod. Shartsu, da nagovori zborovalce, kar se zgodi.

Sod. Sharts govori o pomenu konvencije Socialistične stranke in Konferenci za progresivno politično akcijo. Povdarja, da je bila slednja prva konvencija v zgodovini ameriškega delavskega gibanja, ki je reprezentirala unijsko delavstvo. Morda bo kateremu sodrugu neljubo, ker se je stranka izrekla, da bo podpirala La Folletta, ki ga je izbrala Konferenca za progresivno politično akcijo za predsedniškega kandidata. Ampak oseba La Folletta nas ne sme motiti. Cilj, ki ga hoče doseči Socialistična stranka je, da se pridobi ameriško unijsko delavstvo, da se bo začelo zanimati za samostojno politično akcijo. Socialistična stranka ne bo raditega izgubila svoje samostojnosti. Njeno delovanje in upliv se bo potom tega koraka pojačal. Imela bo priliko, da zanese socialistične ideje med organizirano delavstvo, kar ji je bilo dosedaj otežkočeno. Pot, ki jo je zavzela Socialistična stranka, bo privedla ameriško delavstvo, da organizira močno delavsko stranko. Mi moramo imeti vedno pred očmi, da se ameriško delavsko gibanje ne more primerjati z onim v Rusiji ali kateremkolim drugim. Zgodovina in tradicije ameriškega delavstva se razlikuje od evropskega. Taktike, katerih se poslužuje delavstvo v Evropi za izveditev svojih ciljev, bi ne prinesle uspeha v Ameriki. Kar je storila konvencija Socialistične stranke, je storila premišljeno in s trdnim upom, da bo ta korak dal amerškemu delavstvu priliko, da organizira svojo stranko.

Predsednik Tauchar se zahvali sod. Shartsu za njegov govor, potem se zopet preide na dnevni red.

Oven predlaga, da se poročilo sod. Lučiča sprejme in da se odpre o njem diskuzija. Sprejeto.

Zaitz: Eksekutivi J. S. Z. se je zdela vprašanje, kako pridobiti Srbe in Hrvate v J. S. Z. vedno važno in je večkrat razpravljala o tem. Slovenski sodrugi so vedno sodelovali z njimi pri ustanovitvi časopisa in drugih pod-

vzetjih. Niso pa stvari vodili. Poskušalo se je obnoviti aktivnosti med njimi s priobčevanjem člankov v srbskem in hrvaškem jeziku v Proletarcu. Ampak Proletarec jih ne more doseči, kakor bi jih dosegel list, ki bi bil pisan izključno v njih jeziku. Ustanovitev takega lista pa je začasno nemogoča. Za sedaj bi bilo priporočljivo, ako bi se pričelo z razpošiljanjem okrožnic, ki bi jih seznanjale s socialističnim gibanjem. Pozneje, ko bi se med njimi ustvarilo zanimanje za to gibanje, naj bi se pričelo z izdajanjem lista.

Alesh: Agitacija, ki jo vodijo Slovenci med svojimi ljudmi, je povsem drugačna od srbske in hrvaške. Način agitacije, ki ga vodijo komunisti, ne doseže Slovencev. Srbska sekcija se zanima preveč za dogodke v starem kraju, polaga pa premalo pažnje na agitacijo v Ameriki. Posledica tega je, da prevladujejo med njimi nazori, ki presejajo in prisposodbljajo delavsko gibanje tukaj v Ameriki z onim v Evropi.

Zornik: Hrvacije niso imeli takih prilik, da bi delali parlamentarno kot so jih imeli Slovenci. Zato ta razlika. Kakorhitro je prišla govornica med hrvaške sodruge, ki sodelovali s slovenskimi sodrugi, o Radičevi stranki, je to sodelovanje prenehalo. Ampak skušaja je šola. Ko bodo videli, da jih njih taktika ne privede nikamor, bodo prišli nazaj in delali z nami. In videli boste v par letih bo imela JSZ. močno hrvaško sekcijo.

Pogorelec je za to, da se pošiljajo okrožnice. Toda okrožnice se morajo pošiljati na način, da jih bodo ljudje v resnici dobili in čitali, drugače bi bilo to delo brez pomena. Srbi in Hrvacije imajo svoje podporne in druge organizacije, na katere naj bi se pošiljalo okrožnice. Poizvedeti se mora za ljudi, ki bodo voljni prevzeti izdajanje okrožnic in jih razdeliti med delavce.

Oven: Okrožnice nas ne bodo približale niti za palec, dokler bo sentiment med Srbi in Hrvati tak, kot je danes. Ko je bil sod. Petrich tajnik Zveza, je poskušal tak način agitacije. Razpošiljal je pisma in okrožnice, na katere se je večinoma odgovarjalo s psovki. Mi moramo počakati, da ta sentiment preide. Pokazati moramo, da če niso oni tolerantni, da smo mi.

Lučič odgovarja Aleshu, da je dolžnost sodrugov, da se zanimajo tudi za delavsko gibanje v Evropi. Med nami je potrebna kooperacija. Narod mora biti edin, da se stvari razpoloženje za socialistične ideje.

Maslach zavrača Aleshove trditve, da se srbska sekcija ni dovolj zanimala za gibanje v Ameriki. Srbski sodrugi so v eksekutivi J. S. Z. in aktivni v okrajni organizaciji. Zanimali pa so se za dogodke v starem kraju, ker so vedeli, da je bilo to potrebno.

Potochnik pravi, da se je o tem že dovolj govorilo. Umestno bi bilo, da se debata o tem zaključí.

Terčelj: Sodrug Alesh ni mislil kritizirati sod. Maslacha in Lučiča. Napake se delajo povsod, ker nismo nezmojljivi. Poskusiti bo treba, da se pridobe Srbi in Hrvati v našo organizacijo. To se bo zgodilo, kakorhitro bodo spoznali, da se človek ne more vedno opajati z radikalnimi frazami, ki v bistvu ničesar ne pomenijo. Nekateri bi se nam že pridružili, ako bi jih ne bilo sram, da so nas že pred kratkim zmerjali s social-patrioti.

Alesh pravi, da mu je znano, da srbski sodrugi delajo v okrajni organizaciji in v eksekutivi. Zasedoval je poročilo srbske sekcije in ve, da so v članstvu nazadovali. Ne misli, da niso žrtovali, toda razmere so pri njih drugačne kot med Slovenci. Toda zdi se mu, da bi se bilo lahko več storilo, kot se je.

Terčelj predlaga, da se izda okrožnice in pooblasti srbske in hrvaške sodruge, da jih razpošljejo in razdele po krajih, kateri so jim znani, da se bo doseglo uspehe.

Zaitz: Vprašanje, kako bomo pridobili Srbe in Hrvate, je važno za našo Zvezo. Govoril sem z nekaterimi, kateri so mi obljubili, da bodo skušali delati na to, da se jih pridobi nazaj v Zvezo. Terčeljnovo predlog naj se izpopolni, da se bo glasil, da se da eksekutivi J. S. Z. naloga, da podvzame akcijo, ki se ji bo zdela umestna, da se pridobi Srbe in Hrvate za skupno delo.

Zgonik: Je umestno, da se prične s pošiljanjem okrožnic. Če imajo slovenski klubi med seboj kakega srbskega ali hrvaškega sodruga, naj ga nagovore, da to delo sprejme.

Britz: Čas je prekretek, da bi se izdajalo okrožnice. Tisti, ki so bili kdaj aktivni v naši organizaciji, so sedaj v ameriških organizacijah. Ako pričnemo z izdajanjem

okrožnic, bomo morali tudi računati na stroške. Mi pa moramo gledati v prvi vrsti, da pokrivamo naše dolgove in obveznosti.

Predsednik da na glasovanje Terčeljnov predlog z dodatkom sod. Zaitza, ki je sprejet.

Zaitz predlaga, da se zborovanje prekine za deset minut. Sprejeto.

Po preteku odmora se preide na točko "Zvezno glasilo, kampanjska in druga literatura". O tem poročata sod. Zaitz in Slabe, kakor sledi:

Poročilo upravnika Slabeta.

Najbolj natančen pregled, kako stojimo pri Proletareu, vam lahko podam iz polletnega računa, pričenši od 1. januarja do 30. junija 1924. Ta račun sem izdelal jalu potem, ko sem zaključil knjige za mesec junij. Pregledam pa še ni bil po nadzornemu odboru J. D. T. D., ki izdaja Proletarca. Vzrok, da ni bil, je pripisovati dejstvu, da se je sodrug Tauchar, ki je član tega odbora, mudil izven Chicago in ni mogel dobiti nobenega, ki bi ga nadomeščal. Sodrug Udovichi, ki je tudi v nadzornem odboru, pa ni mogel tega posla izvršiti sam. Sicer pa sem gotov, da je račun pravilen in da ga bodo nadzorniki kot takega potrdili. Ako želite, da ga prečitam, če že ne vse podrobnosti, vsaj nekatere glavnejše številke, to lahko storim.

Odkar sem jaz v upravništvu, so bili na potovanju za pridobivanje naročnikov sodruginja Tauchar, sodrug Pogorelec in nekaj časa sodruginja Omahne, ki je bila pa ob enem na agitaciji za Prosveto. Vsi ti so pridobili listu okrog 400 naročnikov, večina novih, prodali so precej knjig in nekaj se je nabralo listu v podporo. O vsem tem je bilo poročano v Proletareu.

Nerodno je, da v večina krajih ljudje ne poravnajo naročnine, če se ne pošlje agitatorja. Lokalni zastopniki nimajo pri pridobivanju naročnikov posebnega uspeha. Vsaj tako nam večkrat poročajo. Izjema v tem so zastopniki v Sheboyganu, Clevelandu in nekaterih drugih naselbinah.

Od par zastopnikov in naročnikov sem prejel pisma, v katerih je bilo rečeno, da bi se za list veliko boljše agitiralo, če bi se mu spremenilo formo. "Ljudje ne marajo brošur," mi je pisal eden, "oni zahtevajo časopis."

Glede forme se je pri nas zadnjih par let že veliko razpravljalo. Ampak zdi se mi, da oblika lista ni tisto, ki otežkoča agitacijo zanj. Proletarec je že imel tako obliko, ki jo nekateri priporočajo, kljub temu je imel manj naročnikov, kot jih ima danes.

Kadar se govori o spremenitvi forme, moramo računati tudi na stroške, ki bi jih nam spremenitev prinesla. Tiskarna je v decembru lanskega leta podražila tisk za 5 odstotkov. Vsaka izdaja Proletarca nas danes stane v tiskarni \$113.00. Tukaj pa ni všteta poštnina drugega razreda, ki je tudi višja nego lansko leto. Stara oblika na esmeih straneh bi nas stala samo v tiskarni \$175.00 tedensko. In to je najnižja cena, ki jo more dati tiskarna, kakor so mi povedali, ko sem vprašal za razliko, ako se formo lista spremeni.

Ako vzamemo sedajne število naročnikov za merilo, bi nas stal tisk čez \$9,000.000 letno. Prištejmo k tej vsoti še plače urednika in upravnika, stanarino poštnino in druge stroške, pa bo vsota narasla nad 13,000 dolarjev letno. Da bi zmagovali vse te stroške, bi morali imeti najmanj 5,000 naročnikov, ako obdržimo naročnino \$3.00, kot je sedaj.

Kadar se bo govorilo o spremenitvi oblike, je važno, da smo o teh številkah poučeni. Kajti le na podlagi proračuna moremo sklepati, kaj je izvedljivo in kaj ni.

Ker je omenjam, da bi morale biti najmanj 5,000 naročnikov, da bi se pokrivalo stroške, ki bi jih imeli z izdajanjem Proletarca, ne mislim, da je to število nemogoče doseči. Naši sodrugi so v več naselbinah vodilna sila v raznih aktivnostih. Ako bi se vsi ti sodrugi zavzeli in svoje moči koncentrirali za ta namen, sem prepričan, da bi se to število doseglo.

Pri Proletareu delamo deficit, kar vam je znano. Delal je, odkar je začel izhajati. Ta deficit se deloma pokriva z dobičkom, ki se ga naredi pri koledarju, s prodajo knjig in podporo. Toda vsi ti viri ne bodo zadostovali, če se število naročnikov ne pomnoži. Le kadar to dosežemo, bomo postavili list na trdno gospodarsko podlago in apeli za v podporo listu bodo prenehali.

To je, sodrugi, moje poročilo. Kdor čita zapisnike eksekutive J. S. Z. in upravnega odbora Proletarca, ta ve, da

se skoro na vseh sejah diskuzira o vprašanju, kako bi prišli enkrat do stopnje, da bi list ne delal deficita. Zaključki vseh teh diskuzij so vedno eni in isti: List potrebuje več naročnikov. Mislim, da ni potrebno, da bi vam to staro pesem tu ponavljal, ker ste jo slišali že nešteto krat. Bolj umestno in bolj potrebno je, da gremo z vso vnamo na agitacijo, da to pesem udejstvimo, kar bo pomenilo razširjenje socialističnih idej in principov socializma.

Komentar urednika.

Zaitz v poročilu za uredništvo naglašja, da je agitacija za "Proletarca" težka, ker je socialistični list. To je povdarjal že na prošlem zboru. Socialistični listi vsepovsod imajo boj za obstanek, ker se mase neredno učijo. Ako bi "Proletarec" dal ljudem to kar hočejo čitati, bi ne bil več socialistični list. Listi ki so tako urejevani da masi ugajajo, pravijo, da ji dajejo to kar hoče čitati. V resnici samo izigravajo njeno nevednost.

"Proletarec" se more razširiti, kar so dokazali sodrugi v raznih naselbinah kakor tudi nekateri potovalni agitatorji in agitatorice. Širjenje socialistične misli in socialističnega tiska je stvar dela, trdega dela. Slabe stvari se širijo same od sebe.

"Proletarec" kot je urejevan danes si je pridobil ugled med vsemi mislečimi ljudmi, ki ga čitajo, najsiho tukaj ali v Evropi. Ni pa nam žal, ako ga nima med nemislečimi.

"Proletarec" se ne poslužuje demagogije in ne zavija dejstev, ampak poroča reči tako kot se dogajajo. Malo je listov, ki bi podajali čitateljem toliko informativnih člankov, pisanih s stališča resnice, kot jih prinaša Proletarec. Proletarec ne priobčuje samo enostranska mnenja, ampak seznanja naše delavstvo z nazori raznih elementov, struj in vodilnih posameznikov.

Kolikor dopušča prostor, priobčujemo poleg političnih in informativnih člankov ter dopisov tudi znanstvene pravice, tolmačenja zgodovine, razne podatke, povesti itd. Kar se tiče povesti, ne posegamo po šundu, ampak po najboljših literarnih delih, ki pa pri neuki masi niso tako privlačne kakor literarno ničvedni romani in povesti, s katerimi profitarški listi zastrupljajo čitatelje in ob enem države naročnike.

"Proletarec" bo urejevan kot je sedaj; prinašal bo raznovrsten material kolikor bo dopuščal sedanji obseg lista in prinašal bo več čtiva, kadar bo list povečan. Kedar bo povečan, je pa odvisno, kedar bo med slovenskim delavstvom več ljudi, ki se bodo zavedali važnosti dobre revije za napredek delavstva.

Forma! Nekateri so mnenja, da nam bi forma, večja forma pomagala do naročnikov. Če kdo lista ne mara, bo našel izgovor — danes tega jutri drugačnega. Bedasti izgovori sicer, ampak neveden človek ne ve da je neveden in da si niti izgovorov ne zna poiskati. Lista noče, zato ker je socialističen, pa si tega ne upa naravnost povedati! Zato izgovori.

Naši klubi in posamezni agitatorji — ti so pozvani širiti svoje glasilo in učiti ljudi kako naj ga čitajo, da jim ne bo "pretežko" in "nerazumljivo". Premalo se pazi tudi na razpečevanje naših brošur in knjig. Naš svet premalo čita. Vse preveč se ukvarja z drugimi rečmi za ubijanje časa. Vse kar se mu zdi potrebno je prečitati vsak drug dan nekaj novic — novic! Pa zahteva od "Proletarca": Novic nam dajte, — novic! Kako prismojeno!

"Proletarec" ima več sovražnikov kot katerikoli drug list med ameriški Slovenci in kar se tega tiče med Jugoslovani sploh — in ti sovražniki se v boju proti našemu glasilu ne ogibajo prav nobenega sredstva. Najnižkotnejša so jim najljubša. In med najnižkotnejšimi karakterji najdemo ne samo klerikalne zakrknjence, ampak v prvi vrsti razne izgubljenе, v puščavi tavajoče duše, ki so se proglašile za "skrajne radikale in revolucionarje prvega reda." Vsi, prav vsi igrajo na tipke nevednosti, in nihče izmed njih ne piše v tonu, ki bi dokazoval, da piše za razumne čitatele.

"Proletarec" je storil za izobrazbo ogromnega dela. Razširil je mnogo literature. Pognal je v kot mnogo varalic in razbil marsikakšno kombinacijo, ki je pod eno ali drugo krinko organizirala napad na ljudske žepce.

Imel je na svoji strani pristaše socializma in resnice, ki so ga vsi zvesto podpirali toda v najhujši krizi, ki je nastopila po vojni, so ga nekateri zapustili in par se jih je

celo toliko spozabilo, da so šli, četudi skrivaj, v tabor naših nasprotnikov, v katerega so spadali od vsega svojega začetka. V tem času se je iskalo, kdo je v resnici socialist in kdo je bil socialist le radi mode in reklame.

"Proletarec" in JSZ. sta med tem časom pokopavana ne samo od klerikalcev, "komunistov", reakcionarnih "liberalcev" in "svobodomislecev" tipa faliranih izkoriščevalcev jednot, ampak tudi nekateri bivši sodrugi, ki so se umaknili v sladko "brezdelje" in kazali svoje "mučeništvo za narod" ter med štirimi stenami proglašali konec našega gibanja, socialističnega gibanja sploh.

Taki pojavi niso nič novega. Dogajali so se ko nas ni bilo in se bodo v bodoče. Socialistično gibanje živi. Tu pa tam oslabi kaka stranka, pa se zopet pojavi močnejša kot prej. Tu pa tam mora radi gmotnih težkoč prenehati kak socialistični list, pa se kje drugje zopet pojavi, boljši in večji kot prej.

J. S. Z. in Proletarec sta dva neločljiva dela. Koder "Proletarec" nima naročnikov, so ljudje sicer napredni in radikalni in zabavljajo zoper kapitaliste, ker so jih tako naučili "delavski" listi. Niso pa jih naučili (in jih ne nameravamo), da je za boj proti izkoriščevalnemu razredu potrebna organizacija — niso jim svetovali, naj se pridruži socialistični stranki. Nikakor ne! Morda nam bodo vsaj nekateri postali prijaznejši, ako bo varno, ako se bo pokazalo, da se sentiment obrača zopet nam v prilogo. Vetrni listi!

Ko bi bili večji narod, bi Proletarec, tak kot je danes, ne imel tako težkega boja za obstanek. Ker nas je malo, je med temi "malo" tudi malo takih ljudi, ki hočejo dober list, ki jim ni vseeno kaj čitajo in ki hočejo list, ki zastopa gotova načela in gotov program.

Jaz sem uverjen, da bo Proletarec izhajal še dolgo, da bo izhajal ko bo prenehal še marsikak drug slovenski list. In sem uverjen, da bo JSZ. razšla, da se bo jačala in da si bo pridobila v ameriškem delavskem gibanju še večji ugled kot ga ima danes. Mi smo se zbrali tukaj ker hočemo delati naprej! Ker hočemo uspehe! In ker imamo tako voljo, bomo šli naprej in bomo želi uspehe!

Oven predlaga, da se poročila urednika in upravnika vzamejo na znanje in se odpre diskuzija o njih. Predlog sprejet.

Udovih: Zgodovina Proletarca in njegov boj za obstanek mi je znan. Odkar sem v odboru J. D. T. D. ni imel Proletarec lahkega stališča. Oglasi, ki bi pokrivali del stroškov izdajanja lista, se težko dobe za socialistične časopise. Tisk lista nas največ stane, kajti delavci so v tiskarni plačani po unijski lestvici, kar pomeni, da nam tiskarna toliko več računa za vsako delo.

Predsednik opominja, da je čas zborovanja pretekel.

Potočnik predlaga, da se čas zborovanja podaljša. Sprejeto.

Kralj pravi, da ne ve, da bi se ljudje pritoževali čez formo. Pritožujejo pa se, da Proletarec ne prinaša dovolj poučnih člankov. Dobro bi tudi bilo, ako bi Proletarec prinašal informativne članke o vladi in njenih funkcionarjih.

Kavčič: Glede vlade se lahko vsak informira pri okrajnih sodiščih. Bi ne bilo umestno, da bi se za vsako informacijo obračali na list, kajti ako bi se vsakemu posebej odgovarjalo iz urada, bi vzelo preveč časa.

Potočnik: Naš klub je razpravljaval o spremenitvi oblike in jo priporočal. Mnenja smo bili, da bi bila agitacija laglja, ako se to stori. S tem ni rečeno, da je list slabo urejevan. Toda ker se ljudje, kadar se jih vpraša, naj se naroče na list, izgovarjajo, da bi se naročili, ako bi list izhajal v drugi obliki, smo bili za to, da se tej želji ugodi.

Kraintz: Ljudje iščejo le izgovorov, pa se ogrevajo za drugačno formo. List bi pridobil na naročnikih, če bi prinašal več različnih člankov, ne pa, ako se mu forma spremeni.

Oven: Ker smo slišali poročilo upravnika, kjer je navajal razliko cene tiska, ki bi jo nam sprememba forme prinesla, moramo biti za sedajno obliko. Proletarec je dobro urejevan. Ako bi prinašal več člankov, bi morali izostati dopisi in poročila iz naselbin, kar pa ni priporočljivo. Dopisi v Proletarcu se razlikujejo od dopisov, ki jih prinašajo drugi slovenski listi. Vsak jih rad čita; kajti ti dopisi so nekakšna slika našega gibanja iz naselbin, kjer žive naši ljudje.

Koršič: Oblika me ne zanima, pač pa vsebina, ki jo list prinaša. Vsak zastopnik Proletarca naj dela, da bo list prihajal v vsako hišo v njegovi naselbini, pa ne bo potrebno pošiljati zunanjih agitatorjev. Ako se to zgodi, se bodo tudi stroški zmanjšali. K nam ni treba pošiljati potovalnih zastopnikov, kajti pri nas gledamo, da sami iztirjamo zaostalo naročnino.

Jauch: Clevelandski sodrugi se strinjajo z vsebino, ki jo list prinaša. Umestno bi pa bilo, ako bi se organiziral nekaj publicijski odbor, ki bi izbiral članke in jih priporočal uredništvu. Proletarec naj tudi v bodoče prinaša povesti kot "Povest o sedmih obešenih", "Mariška" in podobne vsebine.

Zornik pravi, da je umestno, da se pošilja od časa do časa potovalnega zastopnika, ker ima ta več vpliva med ljudmi. Lokalnih zastopnikov, ki bi bili tako agilni, kakor so sodrugi v Carlinvillu, ni veliko. Delati moramo, da se list poveča. To bomo pa storili le, ako se potrudimo, da ga razširimo. Forma naj mu ostane ista, ker se ga lažje brani.

Kovačič: Imamo zastopnike Proletarca, ki pa zastopa jo tudi druge liste. Tak zastopnik ne more agitirati uspešno za vse. Zato je potrebno, da imamo potovalnega zastopnika, ki bo agitiral samo za Proletarca.

Olip opozarja, da je čas, da se zborovanje za danes zaključi, ker se vrši ob 8. shod, katerega se bodo sodrugi udeležili. Stavi predlog, da se zborovanje zaključi in se diskuzija nadaljuje prihodnjo sejo. Predlog sprejet.

Konec seje.

Frank S. Tauchar, predsednik. Christina Omahne, Anton Slabe, zapisnikarja.

TRETJA SEJA 12. JULIJA DOPOLDNE.

Predsednik Tauchar otvori sejo ob 8. zjutraj. Sledi volitev predsednika in podpredsednika. Za predsednika izvoljen Terčelj, za podpredsednika Zornik.

Čitata se zapisnika zadnjih dveh sej, ki se z malimi popravki sprejmeta.

Alesh predlaga, da se pošlje brzojavni pozdrav sod. Debsu. Predlog sprejet.

Preide se na nadaljevanje diskuzije glede oblike lista in drugih stvari, ki so v stiku s Proletarcem.

Lučič zagovarja sedajno formo, že radi tega, ker se ga kot takega lahko veže v knjigo. Priporočal pa, naj se ustreže tistim, ki žele, da bi Proletarec prinašal različne članke. Dobro bi tudi bilo, ako bi se prevajalo dela iz drugih jezikov in se jih priobčevalo v Proletarcu. Prinašal naj bi včasih tudi kake članke iz biologije, sociologije in drugih znanosti.

Oven predlaga, da naj se čas govornikov, ki se udeležijo te diskuzije, omeji na deset minut. Sprejeto.

Udovih: Finančno stališče lista je najvažnejše. Kadar rešimo tega, potem lahko govorimo o spremenitvi forme in priobčevanju različnih člankov.

Kukovatz je za sedajno formo; strinja se tudi s tistimi, ki žele, da bi list prinašal več znanstvenih člankov. Priporočal, da bi Proletarec imel stalnega zastopnika.

Kokotovich je mnenja, da Proletarec posveča premalo pozornje na dogodke v Evropi. Prinašal naj bi po možnosti poročila iz evropskega delavskega gibanja. Za razširitev lista naj bi se organizirale rdeče nedelje, to je dnevi, ki bi bili namenjeni agitaciji za list.

Christina Omahne prečita izrpek Zapisnika diskuzijske seje kluba št. 41, ki ga zastopa kot delegatinja, v katerem se stvari tikajoče se raznih točk dnevnega reda. Zapisnik kluba št. 41 glasi: Akcija za gradnjo Doma JSZ. naj se radi slabih gospodarskih razmer za gotov čas opusti, ker bi povečanje asesmenta ne vplivalo ugodno na članstvo.

— Zbori JSZ. naj se v prilog hranjenja s financami vršijo tam kjer je sedež Zveze. Za slučaj pa, da se zbor vrši drugje, naj se ne pošilja na zbor vseh članov eksekutive, ker se podatke in poročila lahko predloži tudi z omejenim številom. S tem bi se prihranili izdatki na vožnji. Ako se bi pa zbori vršili tam kjer je sedež zveze, bi taki izdatki avtomatično odpadli. — Dalje se zboru predlaga, da se, ako le mogoče, radi sedanjih gmotnih poteškoč oblika Proletarca spremeni kakor tudi gradivo istega v toliko kolikor je potrebno, da se pridobi zanimanje do čitanja istega med neukimi, ki trdijo, da takega gradiva nikakor ne morejo razumeti. Z istega razloga se priporočal, da se priobči vse dopise tako kot so poslani, to je v bolj domačih besedah.

ne pa da se jih potom urednika preustroji in se jih napolni s visokimi slovniškimi in mednarodnimi besedami, ki jih je pristnem Slovencem težko razumeti. — Dalje priporočamo, da se ena stran v listu posveti izključno ženstvu, v svrhu da se jih izobražuje družabno, da bodo tako v tem času zamogle vzgajati mladino, sicer bo prihodnja generacija stala tam glede razumevanja političnih problemov kakor stojimo sedaj mi. Izrečno se priporoča, da prenehajo vsi napadi, oziroma nesmiselne debate v javnosti med strankami, kar je v celoti stranki več v škodo kakor v korist. Podvzame naj se vsa pozornost na to, da pride do čimvečjega sporazuma in združenja, kar je načelo vseh resničnih delavskih boriteljev in edino prava pot do naših ciljev.

Zaitz odgovarja na poročilo delegatinje Omahne, da ker se sedanji zbor vrši v Clevelandu, bodo izdatki manjši kakor pa če bi se vršil v Chicagi, kjer je sedež zveze. Bili bi manjši tudi če bi se ga udeležili vsi člani eksekutive. V ostalem pa bomo o tem govorili kadar pridejo na dnevni red pravila, ako bo potrebno.

Glede forme lista pravi da je že govoril, in omenjal jo je tudi upravnik. Glede gradiva: Ako ga čitatelji ne razumejo, se ga morajo naučiti razumeti! Ni drugače. Ne list nazaj, ampak čitatelji ki ga ne razumejo, morajo iti naprej. Dopisi so pisani v smislu kot so poslani. Kdor more pisati slovnično, grede v list kot jih dobimo, kdor ne more, jih slovnično uredimo, in če potrebno, spravimo v harmonijo. Pred kratkem smo dobili dopis iz Carlinville s pripombo, da naj bo priobčen dobesedno, ker je bil proti stališču naše stranke in JSZ.

Zelji smo ugodili, dasi ne bi škodilo, če bi se dopis slovnično uredilo in ga spravilo v soglasje. Nihče se na uredništvo ni pritožil radi dopisov in če pritožb ni, mi je neumljivo, čemu naj bi prihajali nasveti kako urejevati dopise. Slabo spričevalo je, ako se kdo pritožuje, da je v dopisih preveč visokih slovniških in mednarodnih besed in so radi tega težko umljivi. Dopisi v Proletarcu so pisani v prav poljudni slovenščini in vsakdo, ki zna čitati naš jezik, jo lahko razume — ako hoče. Istotake članke, kdor jih hoče čitati in razumeti, jih lahko čita in razume.

Lahko je priporočati, naj prestanejo vsi napadi in nesmiselne debate med strankami. Prah lahko. Le, da se priporočila včasih napačno naslavlja. "Proletarec" ne napada in ne vodi nesmiselnih debat. Vsakdo ki ga čita, bo to priznal. Napadajo drugi in napadajo z namenom sgonobiti Proletarca in JSZ. Saj je bil s tem namenom kupljen celo list, ki stane prizadete že precej tisočakov, in edini namen dotičnega lista je napadati Proletarca in voditi "nesmiselne" debate. Mislim, da mi ni treba dokazovati, kdo napada in čemu. Niti ne rabimo naukov za združevanje. Mi propagiramo solidarnost in toleranco med delavskimi političnimi skupinami. Mi se nismo ločili od nikogar in nismo skušali razbiti nobene delavske organizacije. Drugi so šli od nas z namenom da nas napadajo in uničijo našo organizacijo, kar se jim seveda ni posrečilo in se jim ne bo. "Proletarec" je bojovni list bojovne organizacije, toda v borbi z nasprotniki je stvaren ingentlemaraki. Dobe pa se ljudje ki tega ne razumejo in ne razločujejo, kaj je toleranca. Kadar nas nasprotniki obsipajo z napadi in jim Proletarec odgovarja, pa mislijo da je list netolerant.

Jerreb pravi, da se uredniku ne more nalagati kakšen jezik naj rabi in kakšno slovnico, ker to on boljše razume kot drugi. Z dopisi je zadovoljen in tudi drugi.

Zaitz pravi, da je ravnokar prejel zapisnik 6. konference klubov JSZ. v Pa. za priobčitev v Proletarcu. Ker so v njem sugestije tikajoče se lista, jih je prečital.

Terčel meni, da imajo ljudje različne okuse in kadar prično svetovati, svetujejo različno. Na 6. konferenci klubov JSZ. v Pa. se je o listu razpravljalo stvarno in z namenom, da se mu koristi.

Zornik: Proletarec je socialistični list, zato se ga mora urejevati v tem smislu. Ljudje, ki ga ne čitajo, ga naj večkrat kritizirajo. Če bi ga čitali 17 let kot ga jaz, pa bi kritike prenehale.

Oven predlaga, da naj ostane sedajna forma Proletarca. Spremenitev forme naj se prepusti upravnemu odboru Proletarca, kadar uvidi, da bo to z agitacijskih razlogov koristno in izvedljivo. Predlog sprejet.

Udovich govori o sklepu zadnjega zbora, tikajoč se selitve Proletarca v Cleveland. Vprašuje, če ne bi bilo umestno, da se o tem zopet razpravlja.

Jauch pojasnuje, kako je končala ta akcija, v kolikor se tiče kluba št. 27 Clevelandu. Tozadevna klubova izjava je bila objavljena v Proletarcu in delegatom je klubovo sedanje stališče glede selitve lahko znano. Klub št. 27 smatra, da je za sedaj najbolje da ostane Proletarec v Chicagi in je akcije za selitev opustil.

Britz pravi, da je vseno kje izhaja Proletarec, ako je urejevan kot splošen socialistični list, namenjen za splošno cirkulacijo med vsemi ameriškimi Jugoslovani.

Tauchar predlaga, da ostane Proletarec v Chicagi. Sprejeto.

Maslač je mnenja, da bi bilo dobro, ako izda Proletarec nekakšne karte in jih razpošlje klubom, katerih člani bi se zavezali, da prispevajo gotovo vsoto v podporo listu.

Tauchar je za to, da bi Proletarec postal obližaten za člane J. S. Z. Naložil naj bi se poseben assessment 20 ali 25 centov na člana mesečno.

Zaitz: V unijah in podpornih organizacijah bi bilo priporočilo sod. Taucharja umestno, ker bi se ga lahko izvedlo. Vse drugače je pri politični organizaciji, kjer član ne pričakuje nikake podpore v slučaju bolezni ali stavke. Ako sklenemo, da postane Proletarec obližaten za člane J. S. Z., ga ne bomo razširili, kajti skoro vsak, ki je član Zveze, je tudi naročnik na Proletarca.

Kukovatz se strinja s priporočilom sod. Taucharja in želi, da bi se sprejele njegove sugestije.

Oven: O tej stvari smo govorili tudi na seji kluba št. 1. So člani, ki nič kaj radi ne plačujejo že te prispevke; če se jim naloži še poseben assessment, jih bo še težje obdržati v organizaciji.

Artač pravi, da bo njih klub delal kar največ mogoče, da se bo list v naselbini razširil.

Potochnik ne verjame, da bi bile Taucharjeve sugestije izvedljive. Proletarec ne bi pridobil na naročnikih, če se uvede, da postane obližaten za člane Zveze.

Pogorelec: Agitacija med člani in nečlani Zveze bo najuspešnejše sredstvo za razširjenje lista. Umestno bi bilo, ako bi se zaneslo posebno točko v opravilnik oziroma dnevni red glede agitacije za list. Pravi, da kar se tiče članov, so v veliki večini naročniki Proletarca in bi sprejem Tavčarjeve sugestije na pomnožil cirkulacije lista.

Kotar je mnenja, da bi, ako bi sprejeli točko, da postane Proletarec obližaten, zgubili mnogo članov. Najboljša pot je, da dobimo dobre agitatorje med članstvom, ki bodo delali, da se vsak, ki pristopi k socialističnemu klubu, naroči na list.

Udovich predlaga, da se debata o tem zaključi. Predlog sprejet.

Alesh apelira na zborovalce, naj bodo kratki v svojih izjavanjih, ker je več važnih vprašanj na dnevnem redu, katere se morajo rešiti. Predlaga, da se zadeva lista in način agitacije prepusti upravnemu odboru Proletarca. Predlog sprejet.

DELO PROSVETNEGA ODSEKA J. S. Z.

John Olip, član prosvetnega odseka J. S. Z., je podal poročilo k 4. točki dnevnega reda, "Delo prosvetnega odseka JSZ.," ki so ga podpisali člani odseka Ivan Molek, Joško Oven in John Olip. (To poročilo je objavljeno v tej št. "Proletarca" in se smatra kot del zapisnika.)

Na koncu poročila je J. Olip v imenu prosvetnega odbora predložil zboru sledečo rezolucijo:

Peti redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze v Clevelandu, O., uvidevši neobhodno potrebo samostojnega kulturnega gibanja med jugoslovanskimi delavci v Združenih državah in svrhu, da se naši delavci osvobodijo izpod strupene vpliva kapitalistične lažkulture, sklene:

Prosvetni odsek J. S. Z. naj vrši še nadalje nalogo, katero mu je odmeril prejšnji zbor. Zbira naj vse potrebne informacije o prosvetnem delovanju med jugoslovanskimi delavci v Ameriki in naj skuša na podlagi danih moči in sredstev zaobrniti to delovanje v tir proletarske kulture, ki bo služila interesom in ciljem razredno zavednega delavstva. Odsek naj skuša v sporazumu s tajništvom in eksekutivo J. S. Z. organizirati centralno za oskrbovanje klubov J. S. Z., društev Izbrazovalne akcije in drugih naprednih organizacij, ki se pridružijo, z igrami, ulogami ter drugimi potrebščinami za oder, dalje z notami za pevske zore, knjigami za potovalno knjižnico in lokalne knjižnice ter čitalnice in s predavatelji ter s pripomočki za predavanja o poljudnih znanstvenih in drugih predmetih. Klubi

J. S. Z. in društva izven naše organizacije, ki stopijo v prosvetno centralo, naj odškodujejo odsek za prejete potrebščine kakor bo že določila eksekutiva J. S. Z.

V svrhu, da se naše prosvetno gibanje razširi na vse jugoslovanske narodnosti, naj bodo te narodnosti proporcionalno zastopane v odseku.

Prosvetni odsek mora osebno poročati o svojem delu na prihodnjem rednem zboru J. S. Z.

Prosvetnik odsek J. S. Z.: **Ivan Molek, Joško Oven, John Olip.**

Alesh pravi, naj bi se delo prosvetnega odseka raztezalo tudi na društva Izobraževalne akcije JSZ. v smislu tozadevne resolucije, ki smo jo sprejeli na prošlem zboru. Razveljavi naj se le točka lanske resolucije o Izobraževalni akciji JSZ., ki določa da mora imeti JSZ. gotovo število članov predno prične izvajati akcijo v začetnem obsegu. Nato predlaga: V. redni zbor JSZ. uvideva potrebo razveljaviti zaključek IV. rednega zbora JSZ., ki se glasi, da JSZ. prične aktivno izvajati program "Izobraževalne akcije JSZ." čim doseže zveza tisoč članov. Bodoči eksekutivi ta zbor nalaga, da prične izvajati v prejšnji resoluciji zapopaden program takoj neglede na število zveznega članstva.

(Ta predlog je bil sprejet kot dodatek k resoluciji prosvetnega odseka.)

Zaitz predlaga, da se referat sod. Olipa vzame na znanje, resolucija pa naj se izroči zaeno s Aleševim dodatkom resolucijskemu odseku. Sprejeto.

Zaitz predlaga, naj se prekine z dnevnim redom in se da beseda sod. Martineku, uredniku glasila Češke socialistične federacije. Predlog sprejet. Nato predstavi sod. Pogorelec zborovalcem sod. Martineka.

Sod. Martinek omenja, da je vesel, ker more posetiti zborovanje J. S. Z. Govori o bojih, ki so jih imeli češki sodruzi, ko so pričele vstajati med njimi razne struje in začele s svojim razdiralnim delom. Dosegli so toliko, da je socialistična organizacija postala šibkejša; niso jo pa uničili. Toda razmere za socialistično delo postajajo boljše od dne do dne. Nasprotstva se ublažujejo. Ne bo dolgo, ko bodo naši nasprotniki sprevideali, da je bila njih taktika napačna in da so se motili, ako so mislili, da bodo uničili našo organizacijo. Znamenja so že tu, ki kažejo, da je prišlo tudi v njih vrste spoznanje, ki nas bo privedlo zopet skupaj v socialistično organizacijo. Podal je tudi sliko aktivnosti med češkim in slovaškim delavstvom, govoril je o združenem gibanju med Čehi, o njihovih političnih, sportnih in drugih organizacijah.

Pogorelec se zahvali sod. Martineku za njegov govor, na kar se preide na diskuzijo o referatu sod. Olipa.

Kavčič vprašuje, ako ima tajništvo ali eksekutiva J. S. Z. kake podatke glede čitalnic, ki jih lastujejo klubi. — Se mu pojasnuje, da je prosvetni odsek razposlal vprašalne pole na klube, tikajoče se kulturnega dela v klubih, na katere pa niso vsi klubi odgovorili.

Krmelj pravi, da njih klub lastuje čitalnico; za ustanovitev pevskega zbora pa nimajo dovolj sposobnih moči.

Potočnik: Za ustanovitev dramatičnega odseka je v Detroitu bolj težko, ker nam primankuje diletantov; tudi so Slovenci v Detroitu preveč raztreseni, da bi se redno udeleževali skušenj, posebno še, ker nimamo nikjer svojega središča in ne primernih prostorov za vprizarjanje iger. Ako se zgradi Narodni dom, za katerega se sedaj vrši agitacija, se bo tej situaciji odpomoglo. Klub pa ima svojo knjižnico in pevski odsek "Svoboda".

Garden: Referat sod. Olipa je jako zanimiv. Razume se, da je kulturno delo v klubih potrebno. Toda še bolj pomembno in važno je vzgojevalno delo. Podvzela naj bi se akcija za prirejanje predavanj, na katerih bi se razmotrivala socialna, ekonomska in znanstvena vprašanja. Naši ljudje so vse premalo poučeni o teh stvareh. Kadar jih enkrat zainteresiramo s predavanji, jih bomo tudi lažje pridobili za naše ideje. Vzgojevalno delo je najvažnejše, ki ga more vršiti J. S. Z.

Kralj: Pri nas prirejamo igre. Težkoče, ki onemogočujejo večkratno prirejanje, so v tem, ker klubi ne lastujejo svojih dvoran, ki bi odgovarjale potrebam, ki jih večje in pomembnejše igre zahtevajo.

Alesh se strinja s sugestijami sod. Gardena, da bi se podvzela akcija za prirejanje predavanj. Pravi, da nam to že nalaga točka glede Izobraževalne akcije. Društvom, ki

podpirajo to akcijo, moramo pokazati, da smo pripravljeni storiti v tem oziru, kolikor nam bo mogoče.

Oven apelira, naj zbor sprejme resolucijo, ki jo predloži sod. Olip. Prosvetni odsek pa naj skuša organizirati kulturno in vzgojevalno delo po naselbinah v kolikor mu bodo dopuščala sredstva.

Luičič pravi, naj se to delo organizira sistematično. Smatra potrebnim, da se podvzame akcija za ustanovitev potovalnih knjižnic. To bi pripomoglo, da bi ljudje več čitali in se pričeli zanimati za socialistične ideje.

Zaključek dopoldanske seje.

ČETRTA SEJA 12. JULIJA POPOLDNE.

Predsednik John Terčelj otvori sejo ob 1. popoldne.

Zornik apelira, naj bi bili delegatje kolikor mogoče kratki v svojih govorih. Referanti so izpolnili svoje predmete precej natančno; zato ni potreba tako obširne diskuzije.

Zaitz: Prosvetno delo se bo vršilo uspešno le tedaj, kadar bo dovolj ljudi, ki se bodo zanimali zanj. Mi se moramo izobraževati sami. Izobraževalna akcija je važna, toda ljudi moramo navaditi, da se bodo udeleževali predavanj in iger. Ustvariti moramo željo po izobrazbi; naloga soc. klubov pa je, da se vzbudi to razpoloženje med našimi ljudmi. Kar potrebujemo po naselbinah, je, da se vzgoji dovolj sposobnih ljudi, zmognih vršiti prosvetno delo.

Udovih: Večina naših sodrugov je preobložena z raznimi deli, ki jih zahteva socialistična agitacija. Ni vselej prilika, da bi zasledovali razne stvari, tikajoče se dramatike, pevskih zborov, predavanj itd. Ako bi imeli finančna sredstva, organizirala bi se v večjem obsegu dramatika in predavanja. Sodrugi naj gledajo na to, da bodo društva v njih naselbini podpirala Izobraževalno akcijo J. S. Z., kar bo pripomoglo, da se kulturno in vzgojevalno delo, ki ga vrši Zveza, razširi.

Preide se na točko "Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva."

V. Gibanje za ustanovitev federativne stranke ameriškega delavstva.

Zaitz poroča k 5. točki dnevnega reda. Omenja razpravo o gibanju raznih struj med ameriškim delavstvom, ki se nagibajo k bolj in bolj izrazitemu nazoru, da se mora ameriško delavstvo tudi v politiki postaviti na lastne noge. Pravi, da je "Proletarec" o vseh zborih, konvencijah in konferencah, na katerih se je razpravljalo o tem problemu, obširno poročal in raditega je to gibanje našemu članstvu znano. Slika prizadevanje socialistične stranke od njene detroitske konvencije naprej, na kateri je sklenila, da se direktno obrne na unije z vprašanjem, ako so pripravljene v politiki nastopati skupno s socialisti v skupni delavski stranki. Izvaja, kako je nastala Konferenca za progresivno politično akcijo, v kateri sodeluje tudi socialistična stranka, ki je v nji samostojna enota in bo kot taka ostala. Poroča o poteku konvencije Konferenca za progresivno politično akcijo, ki je nominirala senatorja La Folletta za predsedniškega kandidata, in o poteku konvencije soc. stranke, ki je indorsirala ta sklep KPPA. in sklenila sodelovati v letošnji predsedniški kampanji skupaj z unijami in progresivnimi skupinami za skupne kandidate; medtem pa bo naša stranka imela skoro povsod svoje kandidate v državne urade. Poroča, da je bil navzoč na obeh konvencijah, ki sta se vršili v Clevelandu, prva 4. in 5. julija in druga 6., 7. in 8. julija t. l.

Kar socialistična stranka hoče, je, da pridobi unije za samostojno politično akcijo. To ji je že v veliki meri uspelo in ker se strankini funkcionarji zavedajo, da se bo moralo ameriško unijsko delavstvo, tudi če se ne bi hotelo, odtrgati stari taktiki "nagrajevanja prijateljev in kaznovanja sovražnikov" ter se osvoboditi iz objema stare, škodljive politike, zato vztrajajo v sodelovanju s KPPA., ki bo v doglednem času prineslo naši stranki velike moralne uspehe. In naš največji uspeh bo, kadar bo organizirano ameriško delavstvo sledilo delavstvu drugih dežel in se organiziralo v delavski stranki. To je cilj, ki ga naša stranka zasleduje s to taktiko. Treba priznati, da so se naši vodilni sodrugi v tem oziru izkazali za zelo spretno stratego in požrtvovalne, nesebične delavce.

Priporoča delegaciji v svojem govoru, da indorsira sklepe soc. konvencije in se pridruži delu soc. stranke v novi orientaciji z enako vnemo in enako vztrajnost kakor

so se ga lotili naši ameriški sodrugi, ki so čakali na to pri-
ložnost toliko let in ko so jo dobili, jo niso pustili iti mimo.

Poroča o razpravah glede sodelovanja naše stranke s
KPPA. in indorsiranju La Folletta za predsedniškega kan-
didata, ki so se vršile na soc. konvenciji. Opozicija proti
sodelovanju in indorsiranju skupnih kandidatov je bila
majhna. Debs se je izrekel za stališče večine. Pred kon-
vencijo je izgledalo, da bo opozicija večja, in to vsled tega,
ker članstvo ni bilo dovolj poučeno o gibanju zapopadenem
v KPPA., iz katerega se ima organizirati ameriška delav-
ska stranka ali kakorkoli se bo imenovala.

Slika zgodovino soc. stranke in njeno izolacijo do zad-
njega časa. Vse dotlej, dokler bo socialistično gibanje na-
vezano samo na članstvo soc. stranke in se bodo unije mo-
tele okoli političarjev starih strank in neodgovornih progre-
sivcev, ne moremo pričakovati, da bo socialistično gibanje v
Ameriki postalo resnična politična sila. Postala pa bo ka-
kor hitro se ameriško delavstvo reši konfuzije v politiki in
prične graditi svojo politično silo — svojo stranko! Kdo
naj delavstvu pomaga k tej osamosvojitvi, ako ne sociali-
stična stranka, ki se je toliko let trudila da doseže prav
to kar je dosegla sedaj. Nikakor ne smemo pričakovati, da
bodo mase delavstva postale čez noč zrele za našo stranko.
To pride polagoma. Glavno je da ga pridobimo v delavsko
stranko, v kateri bo soc. stranka delovala kot samostojno
telo, v kateri bo vzgojevalna enota, ki bo gnala to skupno
stranko naprej in naprej vedno bližje v pravo socialistično
stranko. Približno podoben proces se je vršil in se vrši v
Angliji.

Socialistična stranka bi naredila kapitalistom in na-
zadnjaškim unijskim voditeljem veliko uslugo, ako bi ostala
izolirana in nominirala svoje kandidate. Ker tega ni sto-
rila, so jo pričeli napadati kakor hitro je zaključila da
ostane v KPPA. in bo agitirala za njene kandidate (pred-
sedniškega in podpredsedniškega) ter delovala, da se me-
seca januarja ustanovi skupna stranka, kakor je bilo za-
ključeno na konvenciji KPPA. Veliki dnevniki so o skle-
plih naše konvencije pisali, kakor da jim je žal za našo
stranko, ki se je "zapisala poginu". Toda v par dneh so
prenehali plakati nad "nesrečno" usodo soc. stranke in
pričeli svariti ameriško ljudstvo (kakor da jim je ljudstvo
najdražja stvar na svetu), naj se varuje socialistične ne-
varnosti, ki preti preplaviti unije s svojo nevarno propa-
gando in se ustrdi v njih ter jih voditi v boju proti "ame-
riškimi institucijam".

Nadalje omenja težke naloge ki jih imamo pred sabo,
toda začetek je storjen in sedaj je treba vztrajati in gra-
diti. V teku let bo delavstvo Zedinjenih držav vse dru-
gačša sila kot danes, — kar bo zasluga socialistične stran-
ke!

Zornik: Občujem mnogo z Amerikanci. Vem, da je
med njimi sentiment, da se ustanovi delavska stranka. Dol-
žnost socialistov je, da gredo naproti unijskemu delavstvu
in ga pridobijo, da se organizira v svojo stranko, neodvisno
od starih kapitalističnih strank. O tem smo razpravljali
na seji našega kluba, ki je sklenil, da bo podpiral akcijo
za ustanovitev take stranke.

Oven: Nisem preveč navdušen za La Folletta. La Fol-
lette ni socialist, kar je že sam večkrat izjavil. On le
predstavlja nezadovoljne farmerje in delavce. Vem, da tudi
socialistična stranka ne reprezentira ameriškega delavstva,
kakor ga ne reprezentirajo strokovne unije. Nihče ne ve,
kako se bo vse to izteklo. Bojim se, da bo akcija, ki jo je
podvzela stranka, škodila J. S. Z., če ji bomo sledili. Do-
bro bi bilo, ako se spiše resolucijo, ki bi pojasnevala stališče
naše Zveze v tem pogledu.

Pogorelec predlaga, da se prečita izjavo, ki jo je spre-
jela konvencija Soc. stranke, ko je indorsirala La Folletta
za predsedniškega kandidata. Predlog sprejet. — Po pre-
čitjanju deklaracije se diskuzija nadaljuje.

Udovch: Problem, ki je pred nami, je precej zamo-
tan. Bil sem razočaran, ko sem čital, da je stranka indor-
sirala La Folletta. Toda ko sem slišal argumente in po-
jasnevanja, zakaj je stranka to storila, sem prišel do pre-
pričanja, da se je ravnalo pravilno. Strinjam pa se s sod-
bom, da se spiše resolucija, ki bo razjasnevala stališče
Zveze.

Jereb vprašuje, če bo La Follette nastopil kot neodvisni
kandidat, ali kot kandidat kake nove stranke. Da je La
Follette poštenjak, o tem ni dvoma. Toda on se ni nikdar

izrazil za odpravo kapitalističnega sistema; skuša ga le re-
formirati. Raditega se ne more navduševati za La Folletta.

Zaitz pojasnjuje, da bo La Follette nastopil pri jesen-
skih volitvah kot neodvisen kandidat, toda vendar kot kan-
didat organiziranih delavcev in kmetov. Sedaj ni časa,
da bi se ustanovilo novo stranko. Ta se bo ustanovila po
volitvah, na konvenciji meseca januarja, če bo ameriško
delavstvo pokazalo voljo za to v tej kampanji.

Alesh povdarja, da je važno, da se skristalizirajo pojmi
glede koraka, ki ga je stranka podvzela. Zato je potrebno,
da delegatje povedo svoja mnenja, predno se napravijo kaki
zaključki. Ne verjame, da ni stranka dobro premislila, ko
je indorsirala La Folletta. Socialistična stranka ne misli,
da je oseba La Follette vse. Toda stranka se zaveda, da
je La Follette predstavnik gotovega gibanja, ki postaja
močnejše od dne do dne. Mi se ne smemo brigati, kaj po-
rečejo o nas takozvani komunisti. Blatili so nas poprej,
nas sedaj in nas bodo pozneje. To je njih delo. On je pre-
pričan, da bi si naša Zveza zada smerten udarec, ako bi
odstopila od soc. stranke in se priklopila npr. k W. P.

Tauchar: Delegatom naj se da dovolj časa, da povedo
svoje misli. Oni morajo prinesiti svojim klubom jasno sliko
o zaključku, socialistične stranke. Tako ne bo mogel nihče
trditi, da se ni dalo besede tistim, ki se popolnoma ne stri-
njajo s sklepom Soc. stranke.

Zaitz pravi, da smo toliko pisali o tem gibanju in ga
razjasnjevali našemu delavstvu ravno vsled tega, ker smo
vedeli, da prihaja gibanje ameriškega delavstva v tej de-
želi na novo polje — na pot skupne politične stranke unij,
soc. stranke in organiziranih farmerskih skupin in progre-
sivnih organizacij. Za nas tu ni vprašanje da li je stranka
storila prav ali ne. Koliko izmed tujerodnih delavcev se
sploh zanima za ameriško delavsko gibanje? Koliko jih
je, ki bi ga skušali razumeti? Ravno to nerazumevanje je
vzrok, da W. P. naleti na fiasko ob vsakem svojem koraku.
Ves njen radikalizem je ne samo skrajno oportunističen
ampak tudi zelo neroden ob enem, kar je pokazal tudi njen
zadnji fiasko s šentpavelsko konvencijo. — Mi vsi bi radi,
da bi ameriško delavstvo prišlo čim prej, v masah, direktno
v soc. stranko in nastopalo kot socialisti, ampak to se ne
zgodí mahoma. Komur je kaj za soc. stranko, bo delal
praktično, bo delal tako da bo stranki koristil in socializmu.

Nato izvaja, da ker smo že pri tej točki, je morda
umestno da se prečita pismo, ki ga je dobilo tajništvo iz
urada jugoslovanske sekcije W. P. Podpisal ga je njen
tajnik, toda spisal pa neki C. Novak, ki je znan v nase-
linah kjer se je nahajal radi svojega ruveranja proti JSZ.
in soc. gibanju. Po prečitjanju pravi, da je lahko vsakemu
jasno kakšne namene ima poslano pismo, oziroma vabilo v
"enotno fronto". Naziva se nas za sodrugi in nam pra-
vijo, da smo "od nekdaj stali na stališču razrednega bo-
ja." Ampak kako pišejo o nas v svojih listih? Citiranje
Abrahama Cahna v tem pismu je navadno potvarjenje, kajti
Cahn ni tega nikdar govoril. Če bi prišlo pismo od poštenih
ljudi s poštenimi nameni, bi bilo vredno, da se nanj odgo-
vori in da se o njem razpravlja. Toda v tem slučaju imamo
opraviti z neznanimi ljudmi, ki jim ni v boju proti sociali-
stični stranki nobena laž pregrda in nobeno sredstvo pre-
umazano.

Kukovatz pravi, da je želja zavednega delavstva, da
bi se naša pota za skupno akcijo v boju proti skupnemu
sovražniku. Medsebojni spori se delavstvu samo v kvar.
Kar se tiče nove orientacije soc. stranke in njene taktike
v sedanjih predsedniški kampanji, priporoča, da se predloži
stvar našim klubom v razpravo.

Kokotovich izvaja, da je s to potezo soc. stranka dala
svojim organizacijam priliko za delo v obsegu kot ga še niso
imeli. Naš delokrog se je razširil. Naši zastopniki bodo
delali v kampanjskih odborih z zastopniki unij in tako se
bomo zblíževali in spoznavali. Na kritike v taboru detin-
skega levčarstva se nam ni treba niti ozirati. Kako rada
bi imela W. P. to pozicijo v KPPA. kot jo ima sedaj soc.
stranka! Ker se jim ni posrečilo prizadevanje urediti se
v ospredje, in posrečilo se jim ni ker nimajo odkritosrčnih
namenov in ker niti sami ne vedo kakšno "taktiko" bodo
imeli jutri, se jeze na vse izvea njihovih ozkotirnih vrst.

Garden: Ne čudim se koraku, ki ga je podvzela stran-
ka, ko je indorsirala La Folletta; čudim pa se tistim so-
drugom, ki mislijo, da je bila s tem storjena napaka. Plat-
forma La Folletta ni na prvi pogled radikalna, pač pa je
praktična. Radikalno gibanje v Ameriki se ni znalo pri-

lagoditi psihologiji ameriškega delavstva. To je bil tudi vzrok, da ni imelo to gibanje skoro nobenega vpliva v strokovnih organizacijah.

Olip predlaga deset minut odmora. Sprejeto. Po preteku tega časa se diskuzija nadaljuje.

Pogorelec: Socialistična stranka je iskala potov, kako bi razširila svoje delovanje med unijsko delavstvo, že od detroitske konvencije. Ožji stik z ameriški unijami je potreben, ako hočemo zanesti ideje socializma med delavstvo. Te unije bodo podpirale La Folletta pri jesenskih volitvah. Ako bomo znali previdno postopati, bomo s pomočjo unij dosegli, da se v bližnji bodočnosti organizira močna delavska stranka. Ako nas bodo "čisti" radi tega koraka obojali, nas to ne sme motiti. Morda bomo vsled tega zgubili nekoliko članov, ki se ne bodo mogli sprijazniti s to potezo, toda na drugi strani sem prepričan, da bodo njih mesto zavzeli novi. Da je korak, ki ga podvzela Soc. stranka, pravilen in v interesu delavstva, o tem ne more biti nikakega dvoma.

Artach: Ako pogledamo delovanje W. P., bomo pronašli, da so bili že za vsakojake kompromise, čeprav to taje. Vse zavijanje njih glasil ne more tega zanikati. Ker čitam Proletarca in "D. S.", mi je njih delo znano.

Kukovatz: Gotovo je, da nam La Follette ne bo prinesel socializma, noben socialist ne pričakuje tega. Vendar pa je dolžnost naše Zveze, da podpira akcijo, ki jo je zavzela Soc. stranka, že radi tega, ker nam bo to pripomoglo izvajati in razširjati naš program.

Jauch: Bil sem vesel, ko je nam govoril sod. Sharts in pojasnil, zakaj se je stranka zavzela za novo politiko. Njegov govor je bil prepričevalen in pričakoval sem, da se ne bo toliko debatiralo o tem vprašanju. Ni se nam treba brigati, kaj piše "D. S." in drugi komunistični listi. Kaj pa so že dosegli s svojim ruvanjem proti nam in Soc. stranki? Pri nas v Clevelandu ne morejo pokazati nikakega uspeha. Pustimo jih, naj nas napadajo, se bodo že naveličali. Najboljše je, da te ljudi ignoriramo.

Zgonik pravi, da so razpravljali na seji kluba o ustanovitvi ameriške delavske stranke. Člani so bili za to, da se podpira vsako akcijo, da si ameriško delavstvo ustvari svojo lastno stranko. Ako se bo naša organizacija radi tega napadala od strani listov kot je "D. S.", se članstvo ne bo dalo motiti ali zavajati.

Olip predlaga, da zbor odobri stališče in sklepe Socialistične stranke, ki jih je sprejela na svoji konvenciji. Predlog sprejet, z vsemi proti trem glasom.

Tauchar želi, naj bi se odbor, ki bo spisal resolucijo, oziral na diskuzijo delegatov glede ustanovitve nove stranke ameriškega delavstva, in naj se jo v tem smislu sestavi.

Zornik razlaga, da imamo odprto pot glasovati za socialistične kandidate. Stranka bo imela svoje kandidate skoro v vseh državah. Ako se bo komu zdelo napačno glasovati za La Folletta, ki bo na čelu liste, pa naj njegovo ime izpusti in glasuje samo za socialistične kandidate.

Oven predlaga, da se zboruje do 6 ure. Sprejeto.

Alesh predlaga, da se pismo tajnika jugoslovanske sekcije W. P. zavrže. Predlog soglasno sprejet.

Zlemberger predlaga, da se debata o 5. točki dnevnega reda zaključí. Sprejeto.

VI. Socialistična agitacija v unijah in drugih organizacijah.

Terčelj poda referat o VI. točki dnevnega reda, "Socialistična agitacija v unijah in drugih organizacijah". Govoril je obširno o unijah, v prvi vrsti premogarski, v kateri je največ naših članov. Izvajal je o možnosti za socialistično agitacijo v unijah in o uspehih in neuspehih take agitacije. Izražal je upanje, da bo v bodoče radi naše nove orientacije socialistična agitacija v strokovnih organizacijah uspešnejša.

Za uspeh agitacije v unijah je potrebno, da so socialisti, ki so člani unije, organizirani za agitacijo. Udeleževati se morajo sej unije in biti aktivni agitatorji za unije. V debatah morajo zagovarjati svoja stališča in govoriti prepričevalno, da dobe na svojo stran članstvo. To je lahko za ameriške sodruge, ako so sposobni v debatah in če imajo potrebno znanje, toda za tujerodne delavce, ki ne znajo dobro jezika, stvar ni tako lahka. Mogoče pa je vsakemu agitirati za širjenje socialističnih časopisov. Vsakdo lahko agitira od ust do ust, deli okrožnice, liste in brošure, oglašuje soc. shode itd. Vsak posamezen sodrug lahko mnogo stori v agitaciji, samo ako hoče biti agitator.

Na unije prihajajo pisma razne vsebine iz raznih uradov in od raznih ljudi. Seveda prihajajo tudi iz socialističnih uradov. Če nam je odbornik naklonjen, bo pismo prečitano in rešeno povoljno. Ako ni, morajo skrbeti člani, da se jih ne zavrta brez razprave.

Več kakor v unijah lahko storimo v tistih organizacijah, katerih članstvo govori naš jezik. V mislih imam podporna društva. Pridobiti te za stvar socializma ni nič manj važno kakor pridobiti unije. V tem oziru poskušamo storiti kolikor največ moremo v državi iz katere prihajam. Skušali bomo storiti še več. Prirejali bomo shode posebno v tej kampanji in posegli s socialistično besedo v vse kote, kjer žive delavci.

Tauchar predlaga, da se poročilo sod. Terčelja sprejme. Predlog sprejet.

Britz pripomni k poročilu, da sentiment v unijah še ni ugoden, da bi se potom korespondence uplivalo na članstvo in kaj doseglo za socialistične ideje.

Jauch: Socialistična stranka je polagala do zadnjega časa premalo pažnje unijam. V starem kraju so bile strokovne organizacije nekakšna šola socializma. Delati se bo moralo, da pridejo v odbore strokovnih organizacij razredno zavedni ljudje, potem bomo pridobili tudi strokovno organizirano delavstvo za socialistične ideje.

Kavčič pravi, da ako je v uniji skupina dobro organiziranih sodrugov, se nje vpliv kmalu čuti. Misli, da vsakdo lahko na en ali drug način agitira za našo stranko bilo kjerkoli. Za vpliv in kontrolo v unijah pa je potrebno, da imamo v unijah sposobne sodruge za vodstvo.

VII. Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij.

Anton Garden referira o VII. točki dnevnega reda. Njegov referat, v katerem je obširno obdeloval svoj predmet, je izšel serijalno v Proletarcu. Prvi del je bil priobčen v 884. števil. Proletarca.

Oven predlaga, naj se Gardenov referat sprejme in da naj se o njem radi pomakanja časa ne debatira. Predlog podpiran in sprejet.

Konec seje.

John Terčelj, predsednik. **Christina Omahne**, **Anton Slabe**, zapisnikarja.

PETA SEJA 13. JULIJA DOPOLDNE.

Predsednik Terčelj otvori sejo ob 8 uri.

Sledi volitev predsednika in podpredsednika. Predsednikom izvoljen **Udovich**, podpredsednikom **Zgonik**.

Koršič se oglasi k dnevnemu redu s priporočilom, naj predsednik bolj pazi na prijave delegatov, ki žele besedo. Omenja, da niso dobili vsi besede, ki so se priglasili.

Čita se zapisnik 3. seje, ki je sprejet kot čitan. Zapisnik 4. seje se sprejme s popravki.

Preide se na razpravo glede dnevnice, da bo tajniku mogoče urediti izplačila.

Oven predlaga, da se plača članom eksekutive in referantom \$5.00 dnevnic. Predlog sprejet.

Tauchar predlaga, da se plača zapisnikarjema \$3.50 dnevno.

Oven protipredlaga, da se jima plača \$3.00 poleg dnevnic.

Terčelj stavi posredovalni predlog za plačo \$5.00 poleg dnevnic.

Tauchar umakne svoj predlog. Sprejet predlog sod. Terčelja.

Zaitz priporoča, naj bi ta zapisnik ne bil tako obširen kot je bil lanski, ki je stal čez \$300.00. Želi, da zbornica odloči, da se zapisnik omeji in se glasi samo v izérpkih in zaključkih. Referati naj se priobčijo, ako se predložijo spisani, v regularnih izdajah.

Tauchar predlaga, da se za ureditev zapisnika plača. Sprejeto. Priporoča tudi, da se plača urednika za ureditev zapisnika IV. rednega zbora J. S. Z., kar je zaključil že prejšnji zbor, toda stvar ni nobenkrat prišla pred eksekutivo.

Zaitz pravi, da četudi je imel veliko dela z ureditvijo zapisnika, ne vpraša za nikako plačo. Omeni, da bi bil za priobčitev tega zapisnika v Proletarcu, ako se ga poda v izérpkih, za kar bi zadostovalo 16 strani.

Oven predlaga, da naj eksekutiva J. S. Z., določi plačo za ureditev zapisnika. Glede referatov se prepusti uredništvu, da jih priobča, kot uvidi potrebno in kakor bo

prostor pri listu dopuščal. Zapisnik naj se priobči v izdruku. Predlog sprejet.

Garden: Ureditev zapisnika naj se prepusti uredniku. **Zaitz** pripomni, naj urednik in upravnik Slabe, ki je zapisnikar, uredita zapisnik.

Tauchar priporoča, naj se zapisnik publicira kakor hitro mogoče.

VIII. Problem naseljevanja in naseljevanja.

Slabe poda poročilo k 8. točki dnevnega reda o problemu naseljevanja in izseljevanja. (Referat sod. Slabeta je bil priobčen v 879. številki Proletarca in je del zapisnika.)

Terčelj predlaga, naj se poročilo Slabeta sprejme brez debate. Sprejeto.

Zaitz poroča, da je bila resolucija eksekutive JSZ., tikajoča se naseljeniškega in izseljeniškega problema, ki smo jo predložili konvenciji soc. stranke, soglasno sprejeta kot strankina resolucija.

IX. Poročila o načrtih za gradnjo lastnega doma J. S. Z.

Zaitz Predloži poročilo o akciji za gradnjo doma JSZ. in načrt, kakor je bil objavljen v Proletarcu št. 877, in sprejet od eksekutive na seji 26. marca t. l. Ta načrt sloni na bazi delniškega podjetja. (Citaj Proletarca št. 877.)

Tauchar predloži poročilo manjšine in njen načrt, priobčen v Proletarcu št. 877. Njegovo poročilo zagovarja načrt, naj bo Dom JSZ. direktna last Zveze, in naj se ne izda nikakih delnic. (Za boljše jasnost prečitajte imenovano izdajo Proletarca, v katerih sta priobčena oba načrta.)

Luchich, član odbora manjšine, se v glavnem strinja z referatom sod. Taucharja.

Alesh predlaga, da se zbornica izreče za ali proti zgraditvi doma. Predlog sprejet. Sledi glasovanje. Rezultat glasovanja: Za zgraditev 21 glasov, 7 proti.

Kukovatz je mnenja, da naj o načrti odloči eksekutiva J. S. Z. — Se mu pojasni, da se je eksekutiva že izrekla za načrt na podlagi delnic.

Lučič predlaga, naj se zbor odloči za en načrt in se za deo takoj reši. Sprejeto.

Jereb: Naš klub je za to, da se zgradi dom po enem ali drugem načrtu; glavno je, da se zgradi.

Zornik: Oba načrta sta dobra. Imam pa pomisleke glede Taucharjevega načrta, ker se mi zdi, da bi bil v gotovih ozirih težko izvedljiv. Sem za načrt, ki ga je odobrila eksekutiva, ker se mi zdi bolj praktičen.

Kavčič: Člani našega kluba niso nasprotni gradnji doma, le počakati bi bilo treba, da se delavske razmere zboljšajo. Tudi je bilo še premalo diskuzije o tem, da bi klubi dobili jasno sliko o načrtih.

Potochnik meni, da se ni ozirati na slabe čase, če hočemo, da se dom zgradi. Slabi časi so v večji ali manjši meri vedno med delavci. Je za načrt eksekutive.

Artach se strinja s tistimi, ki govore v prilog načrta na podlagi delnic, toda delničar naj bi imel samo en glas, ne glede, koliko delnic poseduje. Sugestije glede prodaje bondov se mu zde nepraktične.

Garden: Načrt, ki ga zagovarja sod. Tauchar ni praktičen, ker je zgrajen na idealizmu. Na zbornico apelira, da se izreče za načrt eksekutive.

Alesh povdarja, da je načrt na podlagi delnic laglje izvedljiv. Se čudi sod. Taucharju, ker še vztraja pri svojem načrtu, ko je že slišal toliko nasprotnih argumentov. S posebnim assessmentom na člane kluba se ne more strinjati, ker člani že ta assessment neradi in težko plačujejo.

Kotar predlaga, naj zbornica glasuje o načrtih. Predlog sprejet.

Kukovatz predlaga konec debate o načrtih. Govore naj k temu le še tisti, ki so se priglasili za besedo, pa še niso prišli na vrsto. Sprejeto.

Jauch: Klub mi je dal navodilo, da glasujem proti graditvi doma, kar sem tudi storil, toda ker vidim, da se zbornica izrekla, da se dom zgradi, se strinjam z načrtom eksekutive.

Pavšek: Članstvo našega kluba je proti povišanju assessmenta. Je za to, da se sprejme načrt delnic.

Krainz je mnenja, da bi se z gradbo nekoliko počakalo. To mu je naročil klub in društvo, katerega zastopa.

Oven je proti temu, da bi se zvišalo assessment in proti načrtu sod. Taucharja. Navaja slučaj, ki se je dogodil v Detroitu, kjer se je gradilo dom po načrtu, kot ga priporoča

sod. Tauchar. Tisti, ki so pri gradnji doma veliko delali in žrtvovali, nimajo sedaj nobene besede pri upravi doma. Če bi bil dom zgrajen na podlagi delnic, bi ne prišlo do tega.

Britz meni, da bi ne bilo umestno priti v tem času s kolektami za dom, ker jih je drugih dovolj. Načrt delnic se mu zdi bolj praktičen, vendar se tudi delniški sistem ne obnese vselej dobro.

Olip pravi, da že dejstvo, ker se je eksekutiva izrekla za delniški načrt, bi moral biti zadosten dokaz, da je bolj praktičen.

Tauchar pojasnjuje, da sodrugi najbrž niso razumeli njegovega načrta, zato se proti. Njemu ni vseeno, kateri načrt se sprejme. Dokazuje, da je njegov načrt izvedljiv. Opozarja, da ima delniški sistem veliko slabih strani. Kolekto pa zahtevata oba načrta. Apelira, naj zbornica dobro premisli, kaj se bo napravilo, ako glasuje proti njegovemu načrtu.

Lesar izraža mnenje svojega kluba, ki se je izrekel, da se počaka z gradnjo.

Maslach se strinja z delniškim načrtom in govori v prilog istega, na kar zbor glasuje o predlogih.

Za načrt, ki ga je podal v imenu eksekutive sod. Zaitz, je oddanih 21 glasov. Za načrt sod. Taucharja 7 glasov. Načrt na podlagi delnic sprejet.

Tauchar izjavlja, da se ne strinja z izidom glasovanja in se bo poslužil najvišje instance, to je splošnega glasovanja, ki naj odloči o načrtih. Za sedaj pa vzame priziv manjšine.

Terčelj prosi, naj ga zbor oprostí od nadaljne seje, ker mora odpotovati domov.

Alesh predlaga, da se ga oprostí. Sprejeto. Konec 5 seje.

ŠESTA SEJA 13. JULJA POPOLDNE.

Predsednik Udovich otvori sejo ob 1. popoldne.

Nadaljuje se diskuzija o domu.

Zornik je proti temu, da bi prišla načrta glede doma na splošno glasovanje. Je mnenja, da bi se s tem le zadeva zavlačevala in delalo nepotrebne stroške.

Alesh povdarja, da, ker se je večina delegatov izrekla za načrt eksekutive, naj pri tem tudi ostane. Ako bi šla načrta na splošno glasovanje, je mnenja, da bi bil rezultat isti. Apelira na sod. Taucharja, naj svoj priziv umažne. S tem bo zadeva najhitreje rešena.

Jereb je mnenja, da bi bilo umestno, ako se ta zadeva reši na splošnem glasovanju. Če se bo članstvo izreklo za gradnjo doma, bo tudi gledalo, da se ga hitro zgradi.

Zlemberger: Zadeva naj se reši v smislu pravil. Debatirali smo o tem dovolj. Ako s tem nadaljujemo, tratimo samo čas.

Alesh pravi, da ni točke v pravilih, ki bi dovoljevala priziv manjšine, zato se Taucharjevega priziva ne more upoštevati.

Tauchar odgovarja, da je v pravilih točka referendum, in to je višja instanca nego konvencija. Ako so pravila v tej točki nejasna, naj se prepusti eksekutivi JSZ., da jih tolmači.

Zaitz pojasnjuje, da je konvencija, kadar zboruje, najvišja instanca in ni priziva proti nji; komur kak sklep zboru ne ugaja, gre lahko pred svoj klub in predlaga iniciativo, da se ga zruši. Priziva manjšine preko konvencije ni. Stranka je to točko odpravila raditega, ker so taki prizivi ovirali in zadrževali izvrševanje konvenčnih sklepov. V naših pravilih ni ničesar, kar bi dovoljevalo priziv manjšine preko konvencije na splošno glasovanje. Sedaj je ta zbor najvišja instanca. Ko bo zaključen, bo splošno glasovanje. Kdor hoče kake spremembe v Zvezi med zbori, se mora poslužiti iniciative.

Tauchar vztraja, da ni na jasnem glede pravil in ako je v njih točka, ki dovoljuje priziv, ga bo zahteval. Ako bo treba pravila v tem oziru tolmačiti, naj se jih tolmači.

X. Načelna izjava in pravila.

Zaitz pravi, da je eksekutiva izvolila poseben odbor treh članov, ki ima urediti pravila in načelno izjavo. V tem odboru so on, B. Novak in Pogorelec. V kolikor jim je dopuščal čas, so pregledali pravila, jih spremenili ali jim dodali kako točko, druge so pustili nespremenjene. Ako zbor želi, bomo čitali točko za točko in o vsaki razprav-

ljali, ako ne, pa bomo prečitali samo spremenjene in druge važnejše točke, tudi ako jih nismo spremenili.

Alesh naglašja, da je nepotrebno prečitati vse točke. Stavi predlog, da se prečita samo spremembe pravil. Predlog sprejet.

Zaitz čita spremembe.

- 1.) Zbor J. S. Z. se vrši vsako drugo leto. Sprejeto.
- 2.) Prispevek 10c za konvenčni fond ostane. Sprejeto.
- 3.) Sistem sekcij ostane. Sprejeto.
- 4.) Blagajne razpadlih klubov zapadejo J. S. Z., če se klub v teku enega leta ne reorganizira z najmanj petimi starimi člani. Sprejeto.

Olip predlaga, da ima Prosvetni odsek pravico enega delegata na zborih J. S. Z. Sprejeto.

Zaitz predlaga, da se nominira kandidate za tajnika J. S. Z. pred zborom, na referendum pa pridejo takoj po zboru. Sprejeto. Priporoča, naj se tudi kandidate za člane eksekutive J. S. Z. nominira pred zborom. Ko je bil v Veroni, Pa., so mu nekateri sodrugi izrazili željo, naj bi bili v eksekutivi tudi zunanji sodrugi in ne samo iz Chicage. To bi ubilo argument, da Chicage "vse rona". Nič ne bi škodilo, ako bi imeli v eksekutivi tudi člane iz drugih krajev. Seje imamo redne vsak mesec, izredne kadar potrebno. Nekateri so važne, nekateri imajo rešiti le formalne zadeve. Za take službe, kot je odborništvo v eksekutivi JSZ. se tudi čikaški člani ne tepejo. Dela, kdor ga hoče vestno vršiti, je precej, in če ga kdo zanemarja, ga pride na druge odbornike toliko več. Plače nimajo, niti ne prejemale nikakršne odškodnine. Če izvolimo člane tudi od zunaj, bi morali pribajati na seje. Da bi bili člani le po imenu, nima smisla. Če prihajajo na seje redno, je tu vprašanje stroškov, to je vožnjih in dnevnice. Ali bi JSZ. zmogla take izdatke? Dobro, zelo dobro bi bilo, da bi se našel kak praktičen izhod za razširjenje reprezentacije v eksekutivi. Včasih smo že imeli odbornike izven Chicage. Naj se o tem razpravlja in če mogoče napravi zaključek, ki bo udovoljil želji teh sodrugov, ki so izrekli sugestijo za razširjenje zastopstva.

Alesh: Sugestije, da bi bili člani eksekutive tudi izven Chicage, so že stara reč. Predbacivalo se je že večkrat, da vodi vse gibanje Chicage. Poskušalo se je že, da bi se dobilo zunanje člane v eksekutivi, toda stvar se ni obnesla. Seje eksekutive se vrše pogostoma; zunanji člani se ne bi mogli udeleževati vseh sej, kar bi gotovo ne bilo v prospek in korist J. S. Z. in Soc. stranke. Volitev zunajnih članov v eksekutivo se mi zdi nepraktična.

Jereb: S tem, ker se je izrekla želja, da bi bil kdo izven Chicage v eksekutivi, se ne misli, da članstvo ne zaupa čikaškim sodrugom oziroma eksekutivi J. S. Z. Bilo bi pa priporočljivo, ako se koga pooblasti, ki bi zastopal konference pennsylvanijskih soc. klubov na sejah eksekutive in poročal o njih aktivnostih. Ako se tej želji ustreže, sem prepričan, da bo to uplivalo ugodno na članstvo.

Tauchar govori v prilog sugestije sod. Jereba in predlaga, da imajo konference soc. klubov pravico izvoliti svoje zastopnike, (enega vsaka), ki bo imel na sejah eksekutive iste pravice kot drugi odborniki. Stroške zastopnika trpi konferenca, ki ga pošlje. Predlog sprejet.

Potochnik predlaga, da se doda k dnevnemu redu za seje klubov v točki "poročilo tajnika" še "in blagajnika". Sprejeto.

Oven: K dnevnemu redu naj se prida točka "agitacija, časopisje in literatura. Stavi v tem smislu predlog, ki je sprejet.

Tauchar predlaga, da se pravila s popravki in dodatki sprejmejo. Predlog sprejet.

Alesh predlaga, da naj pravila stopijo v veljavo 1. septembra t. l. Sprejeto.

Zornik predlaga, da se da pravila tiskati v posebne knjižice in se jih razpošlje na klube čimprej mogoče, da se jih razdeli med člane. Stroške plačajo klubi. Predlog sprejet.

XI. Razno.

Tauchar predlaga, naj resolucijski odbor poda svoje poročilo. Sprejeto.

Zaitz prečita Izjavo in proglas V. rednega zbora J. S. Z. (Bil je priobčen v 879. števil. Proletarca in je del tega zapisa).

Jauch predlaga, da se Izjavo sprejme kot je bila čitana. Predlog sprejet z vsemi proti enemu glasu.

Oven predloži resolucijo Prosvetnega odseka, kakor jo je sprejel resolucijski odbor. (Objavljena je v tem zapisniku takoj za poročilom prosvetnega odseka.)

Lučić želi, naj se tej resoluciji doda točka za ustanovitev potovalne knjižnice in izdajanje knjig.

Zaitz priporoča, naj se resolucijo Prosvetnega odseka sprejme, kakor tudi, da se upoštevajo sugestije sod. Lučića in se skuša napraviti v tem oziru kolikor bodo dopuščale razmere.

Lučić zagovarja svoj dodatek k resoluciji. Smatra, da je važen za naše gibanje. Priznava, da je tako delo zvezano z velikimi stroški, kljub temu je potrebno, da ga podvzmemo.

Oven pravi, da so sugestije sod. Lučića dobre, toda težko izvedljive. Izdajanje knjig stane denar; ako bi imeli garancije, da bi se knjige lahko razpečavale, bi bilo to uместno. Imamo pa skušnje, ki nam kažejo, da se ljudje ne zanimajo preveč za knjige.

Pogorelec naglašja, da so to kočljive stvari in v zvezi z velikimi stroški; tudi ni denarja, da bi se ga založilo za tako podvzetje.

Garden je mnenja, da bi bilo boljše, ako bi se take vrste razprave vodile v Proletareu. Sugestije glede prosvetnega dela bo odbor upošteval in jih izvajal, če mu bo mogoče. Stavi predlog, da se resolucijo Prosvetnega odbora sprejme. Predlog sprejet.

Zaitz predlaga v imenu odseka zboru resolucije za priznanje sovjetske Rusije, za osvoboditev političnih jetnikov, za odpravo antisindikalističnih zakonov in drugo resolucije, ki so označene v uvodu tega zapisnika. Sprejete so bile soglasno.

Koršič, delegat kluba št. 213, Carlinville, Ill., želi, da se mu dovoli, da prečita resolucijo njegovega kluba, ki je bila priobčena v Proletareu.

Zaitz je mnenja, da bi se s tem samo tratilo čas. Glede stališča J. S. Z. so zaključki že storjeni. Resolucija je bila priobčena v Proletareu, kjer jo je lahko vsakdo čital.

Koršič povdarja, da je on sedaj tudi sam proti resoluciji; s tem, ker insistira, da se jo prečita na zboru, želi edino, da izpolni željo svojega kluba. On ne misli, da obstoji kaka nevarnost, da bi njih klub odstopil od J. S. Z.

Tauchar priporoča zbornici, naj se resolucija prečita.

Pogorelec apelira na zbornico, naj dovoli Koršiču prečitati resolucijo, kajti četudi jo je lahko vsakdo čital v Proletareu, je vendar spisana z namenom da pride pred zbor. On je prepričan, da je Koršič dobil drugačne utiske na zboru kot jih je imel morda na seji in se zanaša na razsodnost članstva kluba v Carlinvillu, ki bo ostalo v Zvezi.

Alesh ni proti čitanju. Resolucija ga ne zanima toliko kot kdo je zadal v klubu, da sili na sprejemanje takih reči. Ne verjame, da je stvar klubovno delo, to je, da je bila sprejeta na iniciativo samo klubovnih članov in se mu dozdeva, da imajo tu prste vmes elementi, ki niso naši člani in so soc. stranki naravnost sovražni.

Koršič pojasnjuje, da je bila resolucija sprejeta na seji kluba. Res je, da so člani izpostavljeni kritikom, ki nimajo o naši stranki nikakih pohvalnih besed. Ali člani kluba v Carlinvillu imajo pošten namen, kajti njih želja je, da bi šla naša stvar hitreje naprej. In če so smatrali, da bi bil korak ki ga priporočajo v tej resoluciji dober za delavsko stvar, jim ni zameriti.

Zaitz pravi, da nekateri naši člani rajše verjamejo našim nasprotnikom kakor pa svojim sodrugom. Carlinvillska resolucija nam priporoča pridruženje k stranki, ki je bila ustanovljena na šentpavelski konvenciji. Komaj mesec pozneje — in te stranke ni več; njeni kandidate so odstopili. V minnesotski stranki se je radi te pustolovščine vnel notranji boj. W. P. je postavila svoje kandidate. Socialisti so vedeli, da bo tak rezultat. Ampak nekateri, ki bi radi kakor je dejal Koršič, da bi šla stvar hitreje naprej, ne verjamejo, pa nasledajo našim nasprotnikom, četudi ne s slabim namenom.

Glede resolucije pravi, da bi delegat storil bolje, če bi jo predložil ob času ko se je razpravljalo o stališču soc. stranke in naših odnosajev do nje, ali pa če bi bila predložena odboru za resolucije. Sedaj se lahko dogodi, da bi se debata o stvari obnovila, kar bi nam tratilo čas.

Predlog, da se resolucijo carlinvillskega kluba prečita, sprejet.

Korsič jo prečita.

Zlemberger predlaga po prečitaniu, da se jo zavrže.

Predlog soglasno sprejet.

Tauchar vprašuje resolucijski odbor, ako je izdelal kako resolucijo, oziroma izjavo, ki bi razjasnila stališče naše organizacije z ozirom na frakcijske boje in glede potov, ki naj bi dovedli do enotne akcije delavskega razreda in končno do združenja.

Zaitz prečita resolucijo o enotni fronti, ki jo je sprejel IV. redni zbor JSZ. in s tem jasno označil stališče naše zveze. Priporoča, da V. zbor ponovno sprejme to resolucijo. (Priobčena je v zapisniku IV. zbora JSZ. na 36. strani, ki je izšel v 826. številki Proletareca.)

Tauchar predlaga da naj se ta zbor izreče za enako stališče kakor ga je odobril IV. zbor. Sprejeto soglasno.

Jereb in Kavčič poročata o konferencah soc. klubov v Pennsylvaniji. Te konference so se izkazale kot uspešno agitacijsko sredstvo za socialistične ideje med našim delavstvom. Klubi v Pennsylvaniji bodo obdrževali še dve konferenci pred volitvami. Priporočata, da bi bilo umestno, ako bi se tudi po drugih krajih podvzelo podobne aktivnosti. — Poročila se vzamejo z odobravanjem na znanje.

Slabe poda poročilo kluba št. 157, iz Gross, Kans. kategorga zastopa. Klub priporoča, naj bi Zveza poslala v državo Kansas svojega agitatorja, da se socialistično delo reorganizira in poživlji. Kansas ni tako mrtev, kakor izgleda; potrebuje se le agitatorja, ki bi šel med ljudi in jih organiziral v Soc. stranko.

Zaitz pravi, da je potrebno, da se pošlje agitatorja, ne samo v državo Kansas, pač pa tudi po drugih državah. Glede teh stvari naj sklepa eksekutiva J. S. Z. in ukrene, kakor se ji bo videlo umestno in izvedljivo.

Kotar izraža željo, da bi se tudi v državi Ohio organizirale konference soc. klubov. Člani klubov se bodo potem teh seznanili, kar bo povspešilo, da se bo agitacija vršila bolj sistematično.

Zaitz meni, da bo najboljša in najkrajša pot, ako se ohijski sodruzi, ki so navzoči na zborovanju, medsebojno dogovore in organizirajo za to akcijo.

Lučič pravi, da bi moral vsak klub imeti svojega korespondenta, ki bi poročal v Proletareca razne aktivnosti v naselbini. Ljudje bi se bolj zanimali za agitacijo, ko bi čitali poročila iz svojih naselbin v listu.

Kukovatz omenja, da je klub v Barbertonu sklenil, da priredi vsako leto zabavo, koncert, piknik ali kaj podobnega v podporo Proletarecu. Glede konference priporoča, da se organizirajo v državi Ohio. Potrebno bi bilo tudi, da Zveza pošlje svojega agitatorja po naselbinah.

Pogorelec: Iz urada je težko pošiljati agitatorja. Kajti če se ga pošlje, pomeni, da morata njegovo delo opravljati ostala dva, ki pa imata že itak svojega dela dovolj. Sodruzi morajo vršiti agitacijo v svojih naselbinah, potem ne bo toliko povpraševanja po potovalnih zastopnikih.

Potochnik želi izvedeti, ako Soc. stranka pomaga plačevati tajnika J. S. Z.

Pogorelec pojasnuje, da prejme Zveza od vsake prodane članske znamke 9½c. od stranke.

Tauchar priporoča, da soc. klubi po možnosti pomagajo in sodelujejo pri gradnji narodnih domov po naselbinah, kjer uvidijo, da se pojavijo ideje in želje za to.

Pogorelec poroča o finančnem stanju J.R.Z. kot je bilo ob zaključku l. 1923, kakor sledi:

Gotovina in vrednote:	
Hranilna vloga na Kašparjevi banki....	\$ 1,332.84
Bondi slov. nar. doma v Clevelandu....	5,000.00
Liberty bondi	1,550.00
Neregistrirani W. S. S.	365.00
Registrirani W. S. S.	30.75
Čekovni račun	587.20
Delež v tiskarni Blasnikovih naslednikov, Ljubljana	10,000.00

Skupaj \$18,865.79

Skladi:
Stavkovni sklad z obrestmi

Dijaški sklad z obrestmi

Skupaj \$20,895.79

Omenjene obresti so do 30. junija 1923, ker za drugo polovico leta se niso bile doštete, bodo pa v prihodnjem izkazu.

Finance J.R.Z. so sedaj take kot ob zaključku l. 1923, z razliko, da se fondom doštejejo obresti za drugo polovico prošlega leta in za prvo tega leta.

Poročilo sod. Pogorelca se vzame na znanje.
Zlemberger predlaga, da se izreče tajniku J. S. Z., uredniku in upravniku Proletareca ter eksekutivi J. S. Z. zaupnica. Predlog soglasno sprejet.

Potochnik predlaga, da se nominirajo tri mesta za bodoči zbor J. S. Z., kakor določajo pravila. Sprejeto. Nominirana so mesta Cleveland, Chicago, Detroit, Milwaukee, Pittsburgh in Joliet. Rezultat glasovanja: Detroit 23 glasov, Cleveland 16, Chicago 14, Pittsburgh 13, Milwaukee 9, Joliet 3. Prva tri mesta se da članstvu J. S. Z. na splošno glasovanje 4 mesece pred prihodnjim zborom.

Korsič želi, naj bi sod. Pogorelec obvestil državnega tajnika Soc. stranke, da bi slednji ne pošiljal vsakemu članu cirkularjev enake vsebine. Zadostuje, ako jih pošlje tajniku kluba, kateri jih potem prečita na seji.

Tauchar izjavi, da ni našel točke v pravilih, ki bi vsebovala priziv manjšine. Zato on svoj priziv, ki ga je vložil radi našrta za zgradnjo doma, umakne. Se vzame na znanje.

Zlemberger predlaga, da se zapisnik zadnjih dveh sej sprejme, ko ga odobri eksekutiva J. S. Z. Predlog sprejet. (Ta zapisnik je bil sprejet na seji eksekutive dne 15. julija. — Op. zapisnikarja.)

Udovich, predsednik zbora, zaključuje V. redni zbor J. S. Z., zahvaljujoč se zborovalecem za njih delo in trud za časa zborovanja. Pozivlja, naj bi šli sodruzi, ko pridejo v svoje naselbine, na delo za socialistične ideje z novo močjo, pogumom in enerzijo, da se čimprej izvedejo zaključki, ki so bili sprejeti na tem zborovanju. — S tem je bil V. redni zbor J. S. Z. zaključen.

Frank Udovich, predsednik.
Christina Omahne, Anton Slabe, zapisnikarja.

Zakaj se nasprotniki tako zanimajo za socialistično stranko? Ustanovljena pred dobrimi dvajsetimi leti je umrla pred dvajsetimi leti in potem je umirala in umrla vsaki dan v teh dvajsetih letih. In tudi sedaj umre vsaki dan, če čitate komunistične liste. Kapitalistični pa so se zavedli in spoznali, da je ameriška socialistična stranka zelo živa in kapitalističnemu razredu zelo zelo nevarna stranka.

Odločite se napisati dopis, v katerem boste pojasnili, zakaj vaša napredna naselbina nima socialistične organizacije. Videli boste, da se takega napredka ne more zagovarjati pa boste šli na delo za ustanovitev socialističnega kluba.

NAZNANILO

Rojakom na [zapadni strani naznanjam, da sem odprl moderno urejeno čistilnico in popravilnico moških in ženskih oblek.

IZDELUJEM OBLEKE

Pomerite si jo pri meni.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Vse delo jamčeno.

Se priporočam v naklonjenost.

ANTON BASHA,

2607 S. Avers Ave. (vokal 26th St.),
Chicago, Ill.

Zastopniki Proletarca.

CALIFORNIA.

San Francisco: Joseph Koenig.

IDAHO.

Mulan: John Jackson.

ILLINOIS.

Carlville: Jos. Korsič.

Chicago: Frank Aleš, Frank Zajc, Fr. Udovick, Frances A. Tauchar, Fr. Benchina, Chas. Pogorelec, S. Bojanovich, Fr. Florjancich.

Cicero: Anton Putz.

La Salle: Jos. Certalič, Fr. Mershak.

Nokomis: L. Groser.

Springfield: Jos. Ovca.

Virgen: Frank Stempihar, Joseph Kogoy.

Waukegan in No. Chicago: Anton Lukancic.

INDIANA.

Blanford: John Cestnik.

Clinton: Christina Omahne.

Universal: Fr. Juvan in Vine Verhovnik.

KANSAS.

Arma: M. Gorenc.

E. Mineral: John Brezovar.

Franklin: L. Markovich.

Girard: Joseph Klinken.

Gross: John Kunstelj.

Mulberry: Ant. Divjak.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: Louis Urbancich, R. Potočnik, Joseph Klarich.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.

Chisholm: Frank Klun, Joe Ule, Joseph Sterle.

Ely: John Teran, Jac. Kunstelj.

Hibbing: F. Grum.

MONTANA.

Bearcreek: Jos. Tomsich.

Butte: Rudolf Kap.

Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW YORK.

Little Falls: Fr. Petavs.

OHIO.

Bannock: Frank Kadivnik.

Barberton: Joseph Tursich.

Blaine: Frank Germ.

Cleveland: John Krebelj, Lawrence Gorjup, Fr. Ludvik, John Lazar, Andrej Bogataj.

Collinwood: Aug. Komar, John Prudich.

Girard: John Kokošin.

Glencoe: Ignatz Zemberger.

Kenmore: John Tancik.

Maynard: Andy Zlatoper.

Niles: Frank Kogovšek.

Wadsworth: Anton Pečnik.

Warren: Jack Kotar.

OKLAHOMA.

Henryetta: John Rakeff.

PENNSYLVANIA.

Acosta: Geo Kristell.

Avella: Frank Bregar, Martin Kaucich.

Bon Air: Peter Bukovec.
Canonsburg: Marko Tekavec, John Jereb.

Conemaugh: Louis Krašna.

Export: Jos. Britz.

Farell: Fr. Vicozi.

Finleyville: Fr. Pernishek.

Forest City: Frank Rataic, H. Stanich.

Harwick: A. Bertl.

Hendersonville: John Terčelj.

Herminie: Anton Zornik.

Homer City: Andrej Obed.

Irwin: Jerney Kokelj.

Johnstown in okolica: Andrew Vidrich.

Krayn: Louis Sterle.

Lawrence: Louis Britz.

Library: Mike Primožich.

Lloydell: Ant. Zalar.

Luzerne: John Matičič.

Meadowlands: Leonard Lenassi.

Midway: Louis Capuder.

Moon Run: Lukas Butya.

Morgan: J. Kvartič.

Pittsburgh: John Ban, Louis Kveder.

Renton: Anton Chater.

Slovan: John Pirih.

Southview: Ant. Rupnik.

Spangler in okolica: Paul Les.

Vandling: Jos. Čebular, Ant. Oček.

Verona: Rock Lesar.

W. Newton: Jos. Zorko.

Wyano: Math. Drap.

Willock: John Koplenik.

UTAH.

Murray: M. Zugel.

Scofield: P. Zmrzlikar.

W. VIRGINIA.

Lowsville: Tony Zupančič.

Meriden: John Korošec.

Pursglove: Anton Maslo.

Reynoldsville: Bartol Louis.

Star City: Rosie Selak.

WISCONSIN.

Kenosha: Frank Zerovec.

Sheldon: Ignac Kolar.

Sheboygan: Anton Zagar, Anton Debevc.

WYOMING.

Rock Springs: Mrs. J. Jereb.

So. Superior: L. Jeraša.

Sublet: Jos. Turk.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski kolektor, brošure in knjige, naj piše upravniku, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priložene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika izpuščeno, naj se oglasi, da bomo popravili imenik.

Tekom vašega življenja

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; vsled tega se z zupanjem obračajte na nas. Pošteni, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Dedičinske posle, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posle, ki jih nam izročite.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Vogel 19 ulice.

CHICAGO, ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDECE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	
VEZORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	ČARLJEVA ŽENITEV-TRJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25
SAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30
EA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60
SAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
ELATARJEVO ZLATO, (Aug. Senca), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih75
EMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75
EVONARJEVA HOI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75
ŽENINI NABE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOC NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana75
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE BAZPREAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20
VI. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK. (Dr. J. F. Kera)	5.00
		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Štebi)10
		GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25
		JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00
		KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25
		KDO UNICUJE PROIZVAJANJE V MALEM20
		KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20
		KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Meacej)25
		KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc)40
		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtina), vezana	2.00
		MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami75
		NALEZLJIVE BOLEZNI35
		NARODNOGOSPODARSKI ESBJI35
		NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
		NAS SADAŠNJI USTAVNI POGOZAJ75
		O KONSUMNIH DRUŠTVIH10
		O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
		OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
		POGLED V NOVI SVET10
		POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
		POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
		PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
		RASTLINSTVO NASIH ALP, (F. Seidl)95
		RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
		REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abdita) broširana45
		SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana50
		SPOLJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
		SRBSKA POCETNICA, (J. T.)50
		SPRETNA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
		SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, (E. K.), broširana50
		USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
		V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana25
		ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
		ZAKON BIOGENEZE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
		ZA STABO PRAVDO. (Fran Erjavec)50
		ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Bezlaj)30
		ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c. (Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10. 25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12. 25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJSE INFORMACIJE O DOBAVI DREAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiwela-Trstniški) 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

IOD AND MY NEIGHBOUR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolskega nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana 2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicagških klavnice 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 1.10

THE PROFITS OF RELIGION, Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošljamo poštne presto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

NOV POLJSKI DENAR KOVAN V ZDR. DRŽAVAH.

Svetovna vojna ni samo spremenila zemljevida Evrope, ampak tudi njen denar. Ustvarili so nov denar. Poljski zloty je prvi novi denar, ki ga bodo kovali v ameriški kovarni denarja. 4 ameriške korporacije bodo založile dovolj srebra in drugih kovin, da se bo iz njih kovalo 12 milijonov novcev po en zloty in šest milijonov po 2 zlota. Vrednost tega novca bo 19.3 centa, to je toliko kot je vreden francoski frank. Normalne razmere se vračajo v Evropo in to bi nas naj spominjalo na potrebno pridobitev rednih razmer tudi v našem življenju. Zdravje je edina opora, na katero moremo polagati svoje upe in želodec v redu je glavna podlaga tej opori. Trinerjevo zdravilno grenko vino je zdravilo, ki spravi želodec v red, ustvarja dober tek in pripravi prebavni sistem do rednega delovanja. "Trinerjevo zdravilno grenko vino cenim zato, ker se po njem dobro počutim", nam je pisala gospa Jennie Smith iz Allegheny, N. Y., in vaš lekarnar ali trgovec ima Trinerjevo zdravilno grenko vino za vas v svoji zalogi. Poskusite ga danes, poskusite tudi Trinerjev liniment v slučaju revmatizma ali nevralgije in Trinerjev Cough Sedative v slučajih prehladov!

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.